

RAPPORT 2026

Utveckla yrkeshögskolans kurser för omställning

FÄRDIGSTÄLLD: 2026-01-29

PUBLICERAD: 2026-01-30

DNR: MYH 2025/2006

ISBN: 978-91-90048-56-6

Myndigheten för yrkeshögskolan

Sammanfattning

Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) fick i regleringsbrevet för 2025 i uppdrag att utreda hur yrkeshögskolans kurser bättre kan möta behov av omställning för yrkesverksamma på hela arbetsmarknaden samt att vid behov lämna författningsförslag. Uppdraget har tolkats som ett brett utvecklingsuppdrag med syfte att skapa ett mer tillgängligt, flexibelt och arbetslivsanknutet kursutbud. Arbetet har bedrivits i dialog med utbildningsanordnare, omställningsorganisationer, myndigheter och arbetsmarknadens parter.

I rapporten konstateras att arbetsmarknaden snabbt förändras till följd av strukturella förändringar som digitalisering, automatisering, global konkurrens och ett längre arbetsliv, vilket leder till ett växande behov av kontinuerlig kompetensutveckling. Samtidigt är dagens utbildningssystem i hög grad utformat för längre utbildningar och i mindre utsträckning för den typ av kortare fortbildningsinsatser som yrkesverksamma i omställning efterfrågar. Flera utbildningsformer – såsom komvux, yrkesvux, yrkeshögskolan och universitet/högskolor – erbjuder visserligen kurser, men dessa når inte alltid yrkesverksammas behov av flexibilitet, tillgänglighet och arbetslivsrelevans. Omställningsorganisationerna lyfter bland annat behov av fler kortare, yrkesinriktade och flexibla kurser, särskilt inom områden som digitalisering, AI, ledarskap och branschspecifik kompetens.

Kurser inom yrkeshögskolan¹ har sedan införandet 2020 vuxit i omfattning och spelar en allt större roll för kompetensutveckling. Nuvarande regelverk för yrkeshögskolan bedöms dock vara otillräckligt anpassat för kurser som likt yrkeshögskoleprogrammen ska möta arbetslivets behov av kompetens, men samtidigt syftar till att stärka den enskilda individens ställning på arbetsmarknaden. Det saknas även tillräckliga verktyg för prioritering mellan utbildningsområden, då det finns betydande utmaningar i att analysera arbetsmarknadens behov av specifika kompetenser snarare än yrkesroller.

Rapportens huvudförslag är att införa en ny utbildningsform: fortbildande yrkeskurser, som ska ersätta dagens kurser inom yrkeshögskolan. Den ska bygga på yrkeshögskolans modell, men ska till skillnad från yrkeshögskolan inte vara begränsad till eftergymnasial nivå. Modellen ska möjliggöra kurser på både gymnasial och eftergymnasial nivå, med nationell rekrytering och arbetslivets aktiva medverkan i såväl framtagning som genomförande. Det föreslås dock inte något krav på en ledningsgrupp och utbildningarna behöver inte innehålla lärande i arbete (LIA).

Kurserna ska primärt rikta sig till vuxna med erfarenhet av ett yrkesområde och syfta till tillgodose arbetslivets behov av kompetens samt stärka individers ställning på arbetsmarknaden, genom breddning, fördjupning eller komplettering av yrkeskompetens. Utbildningarna ska kunna omfatta 2 till ca 20 veckors heltidsstudier eller motsvarande.

Anordnare ska kunna vara kommuner, regioner, privata aktörer, universitet och högskolor samt andra statliga myndigheter. MYH föreslår att kurserna ska finansieras genom statsbidrag eller särskilda medel och vara avgiftsfria för studerande.

Yrkeshögskolans regelverk bedöms inte kunna anpassas i tillräcklig grad för att stödja korta kurser med mycket flexibla upplägg. Den nya utbildningsformen bör därför ha ett eget regelverk, bland annat med högre krav på anordnares kompetens och förutsättningar jämfört med yrkeshögskolan samt ett ökat anordnaransvar. Förslaget omfattar även tydligare krav på ansökan och utbildningsplan, begränsad möjlighet att ändra beviljat kursinnehåll samt utökade möjligheter till ingripande från MYH; dels genom fler sanktionsverktyg, dels genom fler grunder för tillämpningen av dessa verktyg.

Rapporten belyser även att utbildningsformen bör kunna berättiga till både studiemedel och omställningsstudiestöd, men att frågan kräver ytterligare utredning. Detta beror på att

¹ Kort utbildning enligt 2 kap. 5 § förordningen om yrkeshögskolan.

utbildningarnas nivå enligt förslaget inte ska beslutas av MYH samtidigt som nuvarande studiestödsförordning bygger på nivåindelning. Det föreslås därför att utbildningarna inledningsvis enbart ska berättiga de studerande till omställningsstudiestöd och att frågan om hur andra typer av studiestöd ska kunna erbjudas bör utredas i samråd med CSN.

MYH bedömer att den nya utbildningsformen kommer att bidra till ett mer ändamålsenligt system för arbetslivsrelevant fortbildning. Den förväntas ge bättre förutsättningar för yrkesverksamma att möta arbetsmarknadens förändrade behov av kompetens.

Innehållsförteckning

1	Inledning	6
1.1	Uppdrag	6
1.2	Tolkning av uppdraget.....	6
1.3	Definitioner	6
1.4	Vilka MYH har träffat i uppdraget	7
2	Arbetsmarknad och möjligheter till livslångt lärande	9
2.1	En föränderlig arbetsmarknad	9
2.2	Individens behov	10
2.3	Livslångt lärande	10
2.4	Vuxenutbildning som svarar mot arbetslivets behov	11
2.5	Andra utbildningsformer	13
2.6	Yrkehögskolans modell	15
2.7	Bakgrund till YH-kurser	16
2.8	YH-kurser	16
2.9	Hur MYH bedömer arbetslivets behov	17
2.10	YH-kurser i siffror	18
2.11	Sveriges referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (SeQF)	22
3	Omställningsstudiestödets roll	24
3.1	Möjligheterna till omställning	24
3.2	Omställningsorganisationernas roll	24
3.3	Förutsättningarna för omställningsstudiestöd	25
3.4	För vad har omställningsstudiestödet hittills använts?	25
3.5	Vad efterfrågas av omställningsorganisationerna?	26
4	Förslag om att införa fortbildande yrkeskurser.....	29
4.1	En ny utbildningsform.....	29
4.2	Yrkehögskolans regelverk innehåller begränsningar.....	29
4.3	Utbildningssystemet inte anpassat för dagens behov av fortbildning	29
4.4	Begränsningar som finns i dagens utbud av kurser	30
4.5	Utgångspunkten ska vara yrkehögskolans modell	31
4.6	Vuxna med erfarenhet av ett yrkesområde som målgrupp.....	31
4.7	Syftar till ett bredare utbud av kurser tillgängligt för fler	32
4.8	Ska fungera kompletterande till befintliga utbildningsvägar	32
4.9	Utbildningarna bör berättiga till omställningsstudiestöd och studiemedel	35
4.10	Beslut	37
5	Utgångspunkt i behov beskrivna av arbetslivet/arbetsmarknadens parter ..	41
5.1	Analysen av kompetensbehov är utmanande	41
5.2	Analysen av behoven av omställning behöver utvecklas	41
5.3	Utbildningsportföljen behöver riktas genom inriktningsbeslut.....	42
6	Utbildningarnas organisation	44
6.1	Inledning	44
6.2	Höga krav på förutsägbarhet och rättssäkerhet	44
6.3	Anordnare	45
6.4	Alternativ till ledningsgrupp	51
7	De allmänna målen för den nya utbildningsformen	53
7.1	Utbildningarnas innehåll.....	53
7.2	Utbildningarnas utformning	53

7.3	Utbildningsupplägg och LIA	53
7.4	Stärka individers ställning på arbetsmarknaden.....	54
7.5	Genomföra utbildningen i samråd med arbetslivet.....	54
8	Ramar för den nya utbildningsformen.....	56
8.1	Behörighet och urval	56
8.2	Betyg och utbildningsbevis.....	58
8.3	Utbildningarnas omfattning och poängsystem	59
8.4	Uppgifter i utbildningsplanen.....	61
8.5	Studietakt och studieform.....	62
8.6	Värdegrund	62
8.7	Bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildningsval.....	63
8.8	Avskiljande och försäkringar	63
9	Fördelning av statsbidrag eller särskilda medel.....	65
9.1	Prioritering vid fördelning av statsbidrag eller särskilda medel.....	65
9.2	Statsbidragsmodell.....	66
9.3	Beslutsperioder för att skapa möjlighet att söka omställningsstudiestöd.....	66
10	Utbildningars nivå.....	68
10.1	Frågan om utbildningarnas innehållsmässiga nivå	68
10.2	Slutsats	69
11	Tillsyn, kvalitetsgranskning och sanktionsmöjligheter	70
11.1	Utgångspunkter.....	70
11.2	Nuvarande reglering av tillsyn, kvalitetsgranskning inom yrkeshögskolan.....	70
11.3	Metoder för tillsyn och kvalitetsgranskning.....	71
11.4	Aspekter av betydelse vid granskning av kurser	72
11.5	MYH:s sanktionsmöjligheter.....	72
11.6	Slutsatser	73
12	MYH:s uppföljning	74
12.1	Dagens uppföljning av kurser inom yrkeshögskolan	74
12.2	Förslag till metoder för uppföljning	74
13	Andra konsekvenser av förslaget	75
13.1	Ekonomiska konsekvenser	75
13.2	Ändringar i andra författningar	76
14	Alternativa lösningar.....	77
14.1	Inledning	77
14.2	Nollalternativ	77
14.3	Ett förändrat regelverk för utbildning inom yrkeshögskolan.....	77
14.4	Att erbjuda kurser inom nationell yrkesutbildning.....	78
14.5	Beviljande av särskilda medel för utbildning anordnad av andra statliga myndigheter än statliga högskolor och universitet	78
15	Kurs på tom plats inom yrkeshögskolan	78
16	Referenslista	80

Bilaga 1. Förslag till lag om fortbildande yrkeskurser

Bilaga 2. Förslag till förordning om fortbildande yrkeskurser

Bilaga 3. Förslag till förordning om ändring i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan

1 Inledning

1.1 Uppdrag

I 2025 års regleringsbrev fick Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) i uppdrag att se över hur yrkeshögskolans kurser bättre kan möta behov av omställning för yrkesverksamma på hela arbetsmarknaden. Myndigheten ska också undersöka om regelverket för yrkeshögskolans kurser behöver ändras och vid behov lämna författningsförslag.

I genomförandet av uppdraget ska myndigheten ha en dialog med utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan samt inhämta erfarenheter från relevanta myndigheter och andra aktörer. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 30 januari 2026.²

1.2 Tolkning av uppdraget

Myndigheten har tolkat uppdraget från regeringen som ett brett utvecklingsuppdrag där det överordnade syftet är att göra ett utbud av kurser för omställning som är tillgängliga för yrkesverksamma individer på hela arbetsmarknaden, med utgångspunkt i den modell som används för yrkeshögskolan. Med det menar vi att det sätt som kursutbudet ska komma till stånd och som kurserna ska genomföras på, ska likna hur detta görs inom yrkeshögskolan. Det innebär att kurserna ska svara mot ett behov från arbetslivet och utformas på ett sätt så att arbetslivet har ett tydligt inflytande över vilka kurser som startas och hur de genomförs.

Vidare är en utgångspunkt att den nya modellen ska vara flexibel, så att utbudet snabbt kan anpassas utifrån hela arbetsmarknadens behov och individers behov av omställning. Med den nya utbildningsformen kommer det vara möjligt att snabbare än i dag erbjuda kurser inom avgränsade utbildningsområden när behov uppstår med kort varsel.³ Vi har även utgått från att modellen ska ha en koppling till omställningsstudiestödet och ge bättre förutsättningar för individer på hela arbetsmarknaden att nyttja stödet.⁴ Modellen ska utgöra en möjlighet för yrkesverksamma som behöver utbilda sig för att stärka sin ställning på arbetsmarknaden.

1.3 Definitioner

Begreppet omställning kan ges olika innebörd i olika sammanhang. Det kan avse dels processen att utbilda sig mot ett nytt yrke, dels processen att stärka sin ställning inom ett befintligt yrke eller yrkesområde. I rapporten utgår vi från den sistnämnda definitionen. I denna rapport används *omställning för yrkesverksamma* om processen att anpassa sig till förändrade förhållanden inom sin nuvarande yrkesroll och ett mer proaktivt lärande för att stärka ett kunnande inom ett befintligt yrkesområde.

Myndigheten har tolkat begreppet *yrkesverksamma*⁵ bredare än den definition som används av CSN vid prövning av förutsättningar att erhålla omställningsstudiestöd. I denna rapport omfattar begreppet fler grupper. Det kan röra sig om både individer som är anställda och om egenföretagare samt personer som saknar sysselsättning, men som står till arbetsmarknadens förfogande. Vi menar att en snävare tolkning hade inneburit att en alltför stor grupp riskerats att stängas ute från det föreslagna kursutbudet.

² Regleringsbrev 2025 Myndigheten för yrkeshögskolan.

³ Detta kan exempelvis vara aktuellt för att höja STEM-kompetenser (naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik) hos yrkesverksamma, vid större företagsetableringar eller när branscher ska ställa om till mer hållbara arbetssätt.

⁴ Prop. 2021/22:176 *Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden*.

⁵ "Yrkesverksam" i CSN-sammanhang hänvisar oftast till kraven för att få *omställningsstudiestöd*, dvs. att en person har arbetat i minst 8 av de senaste 14 åren och minst 12 av de senaste 24 månaderna.

1.3.1 Kurser respektive korta utbildningar

Yrkeshögskolan består av utbildningar som enligt förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan ska bedrivas i form av en eller flera kurser.⁶ Inom yrkeshögskolan förekommer också korta utbildningar⁷ som dock i de allra flesta sammanhang benämns som kurser eller YH-kurser – och även denna typ av kurser kan bestå av flera kurser. Det skapar en begreppskonflikt som blir svår att hantera i denna rapport som syftar till att utreda förutsättningarna för en ny utbildningsform för kurser.

I denna rapport använder vi i huvudsak följande begrepp för att beskriva de olika typerna av kurser:

- *kurs* – generell beskrivning av kortare utbildning eller del av utbildning inom de olika utbildningsformerna
- *programutbildning* – yrkeshögskoleutbildning med en omfattning på minst 100 yrkeshögskolepoäng
- *YH-kurs* – kort yrkeshögskoleutbildning med en omfattning på 99 yrkeshögskolepoäng eller lägre
- *fortbildande yrkeskurs* – den nya utbildningsform för kurser som MYH föreslår i rapporten.

1.4 Vilka MYH har träffat i uppdraget

MYH har presenterat och diskuterat uppdraget med anordnarorganisationerna Yrkeshögskoleförbundet samt Almega Utbildningsföretagen i dialogmöten den 11 mars, den 22 maj samt den 12 november 2025. Vi har också haft fördjupad dialog med en referensgrupp som bestått av utbildningsanordnare⁸ och som satts ihop av ovan nämnda anordnarorganisationer. Vi har haft fysiska möten med referensgruppen den 23 oktober och den 9 december 2025. Inför dessa möten har myndigheten delat information om förslagets inriktning vid det aktuella tillfället. Detta underlag och en sammanställning av de övergripande synpunkter som lämnades diarieförs i ärendet.

Uppdraget har presenterats och diskuterats vid Yrkeshögskolans arbetsmarknadsråd den 22 maj samt den 27 oktober 2025. I Yrkeshögskolans arbetsmarknadsråd finns representanter från Arbetsförmedlingen, Företagarna, LO, TCO, Saco och Svenskt Näringsliv.

Vi har också genom fysiska och digitala möten inhämtat erfarenheter från följande aktörer:

- Centrala studiestödsnämnden (CSN)
- Sveriges kommuner och regioner (SKR)
- Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF)
- Skolverket
- Universitetskanslersämbetet (UKÄ)
- Research institute of Sweden (RISE)
- Svenskt Näringsliv, samt Svenskt Näringslivs medlemsorganisationer (SNMO)
- Arbetstagarorganisationerna LO och TCO

⁶ 2 kap. 4 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

⁷ 2 kap. 5 § st. 2 förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

⁸ Almega – Utbildningsföretagen, Academedia Vuxenutbildning, Campus Mölndal, Företagsekonomiska institutet 1888 AB (FEI), Nackademin AB, Nässjö Akademin, TUC Yrkeshögskola, samt YH akademien AB.

- Industrirådet
- Arbetarnas bildningsförbund (ABF).

Utöver detta har myndigheten presenterat uppdraget vid dialogform hos Kammarkollegiet mellan de registrerade omställningsorganisationerna, Den offentliga omställningsorganisationen och CSN. Nedanstående omställningsorganisationer har därefter besvarat ett skriftligt utskick från MYH:⁹

- Civilsamhället, Idéburna och Kooperativa Organisationer (CIKO)
- Omstella
- Omställningsfonden
- Trygghetsrådet TRS
- Trygghetsrådet TRR
- Trygghetsfonden TSL
- Trygghetsstiftelsen
- Den offentliga omställningsorganisationen (representerar även Kyrkans Trygghetsråd).

⁹ Se avsnitt 3.6.

2 Arbetsmarknad och möjligheter till livslångt lärande

2.1 En föränderlig arbetsmarknad

Arbetsmarknaden förändras snabbt, och olika megatrender såsom digitalisering, automatisering och global konkurrens skyndar på utvecklingen. Dessa strukturella förändringar leder till ökande kompetenskrav och ett växande behov av kontinuerlig kompetensutveckling bland yrkesverksamma. Dessutom innebär den demografiska utvecklingen, med en ökande medellivslängd och ett längre arbetsliv, att fler behöver möjlighet att byta karriär eller yrkesinriktning under livets olika skeden.

I denna kontext blir livslångt lärande en grundförutsättning för såväl individers anställningsbarhet som samhällets förmåga att hantera utvecklingen. Samtidigt präglas arbetsmarknaden av en paradox: trots att Sverige har en relativt hög arbetslöshet rapporterar många arbetsgivare att de har mycket svårt att rekrytera personal med rätt kompetens. Arbetsförmedlingen har i flera studier visat att rekryteringsproblemen har förvärrats.¹⁰ Detta bekräftas i SCB:s kartläggning från 2025 där 60 procent av arbetsgivare som rekryterat uppger att de inte har hittat personer med rätt kompetens.¹¹

Liknande resultat återfinns i Svenskt Näringslivs rekryteringsenkät från 2024, som visar att sju av tio företag har svårt att rekrytera och att ett av fyra rekryteringsförsök misslyckas helt. Detta är en av anledningarna till att Almega Utbildningsföretagen 2025 presenterade förslag till reformer för en mer sammanhållen kompetenspolitik.¹² Även RISE¹³ har i flera analyser visat att förutsättningar för kontinuerlig kompetensutveckling är avgörande för industrins konkurrenskraft, och RISE efterfrågar utökade möjligheter för yrkesverksamma att studera under arbetslivet.¹⁴

I februari 2025 lämnade AI-kommissionen sitt slutbetänkande, där de framhåller att Sveriges behov av AI-kompetens inte kommer att kunna mötas enbart genom nyutexaminerade från gymnasiet eller högskolan. Kommissionen betonar att den snabba utvecklingen inom AI-området gör det nödvändigt att skapa betydligt snabbare och mer flexibla vägar till kompetensutveckling, och att utbildningsaktörer skyndsamt behöver erbjuda relevanta kurser för yrkesverksamma. AI-kommissionen menar att möjligheten till livslångt lärande, utöver det arbetsgivaren normalt erbjuder, kommer att spela en mycket stor roll för Sveriges konkurrenskraft framöver.¹⁵ Liknande slutsatser dras av både MYH och Universitetskanslersämbetet i parallella rapporter om AI och utbildningsutbudets utveckling.^{16, 17}

Produktivitetskommissionens slutbetänkande från oktober 2025 lyfter också kompetensförsörjningen som en central faktor för ökad produktivitet. Kommissionen bedömer att omställningssystemet kan effektiviseras genom att resurser styrs dit behoven är som störst. De föreslår bland annat att MYH bör kunna bevilja stöd till vissa kortare utbildningar som i dag erbjuds vid universitet och högskolor för att möjliggöra snabbare kompetenshöjning inom bristyrken.¹⁸

I december 2025 släppte Svenskt Näringsliv rapporten *Omställningsindikatorn 2026*.¹⁹ Rapporten bygger på en undersökning genomförd av Demoskop bland yrkesverksamma i åldern 27–60 och visar att tre av fyra kan tänka sig att studera inom de kommande två

¹⁰ Arbetsförmedlingen (2025) *Rekryteringsproblem och dess konsekvenser*.

¹¹ SCB (2025) *Rekryteringsbehov trots hög arbetslöshet*.

¹² Utbildningsföretagen (2025) *Ny sammanhållen kompetenspolitik*.

¹³ Research Institutes of Sweden AB.

¹⁴ RISE (2025) *Livslångt lärande avgörande för svensk industris konkurrenskraft*.

¹⁵ SOU 2025:12, AI-kommissionens Färdplan för Sverige.

¹⁶ Universitetskanslersämbetet (2024) *Artificiell intelligens och högskolans utbildningsutbud*.

¹⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2024) *Artificiell intelligens påverkan på yrkeshögskolans utbildningsutbud*.

¹⁸ SOU 2025:96, *Fler möjligheter till ökat välbefinnande*.

¹⁹ Svenskt Näringsliv (2025) *Omställningsindikatorn – yrkesverksammas intresse för studier, omställningsstudiestödet och att yrkesväxla*.

åren. Kännedomen om omställningsstudiestödet fortsätter att öka, och en majoritet av de tillfrågade, åtta av tio, har en positiv inställning till stödet. Vidare uppger 36 procent av de yrkesverksamma att de vill använda omställningsstudiestödet för att byta till ett nytt yrkesområde (re-skilling) och nära hälften, 48 procent, anger att de vill använda stödet för att förbättra specifika kompetenser eller vidareutbilda sig inom sitt nuvarande yrke (uppskilling).²⁰

2.2 Individens behov

Trots att utbildningssystemet erbjuder olika möjligheter för vuxna att studera är de faktiska förutsättningarna för yrkesverksamma att möta de förändringar som sker på arbetsmarknaden otillräckliga. Regeringen har i flera uppdrag lyft att individer behöver förbättrade möjligheter till flexibla utbildningar som kompletterar eller utvecklar befintliga kunskaper.²¹ Liknande behov lyfts av arbetstagarorganisationer som efterfrågar ett mer omfattande utbud av kortare kurser som svarar mot omställningskrav och kompetensväxling.²²

Behoven varierar avsevärt mellan olika grupper. Vissa yrkesverksamma behöver bredda sin kompetens för att följa teknologiska eller branschspecifika förändringar, medan andra behöver specialisera sig inom sina yrkesområden. Det innebär att personer med högskoleexamen kan behöva kurser på mindre avancerad nivå för att behålla sin relevans, samtidigt som personer med lång yrkeserfarenhet men begränsad formell utbildning kan behöva kurser på avancerad nivå för att möta arbetsmarknadens krav.

Detta illustrerar behovet av ett system som inte enbart utgår från tidigare utbildningsnivå, utan som i högre grad är individanpassat och flexibelt i fråga om innehåll, nivå och genomförandeform samt kopplat till ett specifikt yrkesområde eller yrkesroll.

2.3 Livslångt lärande

Innebörden i begreppet livslångt lärande har förändrats över tid och speglar olika samhällsutmaningar. UNESCO införde under 1950-talet ett institut för livslångt lärande och betonade lärande som en demokratisk rättighet, medan begreppet återkommande utbildning under senare decennier knöts till arbetslivets behov av kontinuerlig kompetensutveckling. Under 1990-talet genomfördes Kunskapslyftet vars syfte var att höja utbildningsnivån hos vuxna utan fullständig gymnasieutbildning, och under 2000-talet kom fokus alltmer att riktas mot utlandsfödda och senare mot akademiker i behov av fortbildning.²³

I dag är livslångt lärande en central princip i europeisk och svensk utbildningspolitik. Begreppet innebär att lärande sker kontinuerligt genom livet, snarare än koncentrerat till ungdomsåren. På en arbetsmarknad där teknologiska och organisatoriska förändringar sker snabbt blir livslångt lärande en förutsättning för ekonomisk konkurrenskraft och individens anställningsbarhet.

Att fler möjligheter till det livslånga lärandet behöver skapas var något som framhölls i samband med att omställningsreformen infördes; då konstaterade regeringen att förbättrade möjligheter till kompetensutveckling och omställning var viktiga för att säkerställa ett tryggt, hållbart och produktivt arbetsliv för individer. Man framhöll att dessa möjligheter är viktiga för både arbetsgivare och samhälle för att säkerställa

²⁰ Svenskt Näringsliv (2025) *Omställningsindikatorn – yrkesverksammas intresse för studier, omställningsstudiestödet och att yrkesväxla*.

²¹ Utbildningsdepartementet (2025), *Promemoria – En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma* (U2025/01339).

²² TCO (2022) *Utbildningsutbud för omställning inte tillräckligt*

²³ Research Institutes of Sweden (RISE). *Hur väcker vi lusten att lära för alla – genom hela livet?*

kompetensförsörjningen och stärka verksamhetens och i förlängningen Sveriges konkurrenskraft.^{24, 25}

2.4 Vuxenutbildning som svarar mot arbetslivets behov

Det svenska utbildningssystemet är omfattande och erbjuder utbildningar på gymnasial och eftergymnasial nivå som i stor utsträckning svarar mot arbetslivets och individers kompetensbehov. Samtidigt är utbildningssystemets struktur i huvudsak utformad för ett arbetsliv som förändrades långsammare och där studier förväntades ske tidigt i livet.

Systemets struktur är nivåindelad och progression sker mellan nivåer. Detta skapar tydlighet, men kan vara mindre anpassat för vuxnas behov av snabb kompetensutveckling. Reformen såsom utvecklingen av yrkesvux och införandet av nationell yrkesutbildning har syftat till att skapa mer flexibla vägar för vuxnas utbildning, men på området kortare kurser kan systemet fortfarande förbättras. Förvisso finns det ett utbud av kurser inom samtliga utbildningsformer, men dessa är ofta utformade för syften som inte primärt handlar om omställning eller att stärka individens ställning i sitt yrkesutövande. Det gör dessa kurser svårare att använda som flexibla verktyg för kompetensväxling.

Utöver det offentligt finansierade systemet finns också en betydande privat utbildningsmarknad, där kurser erbjuds inom allt från branschspecifika tekniska områden till certifieringsutbildningar och kortare kompetenshöjande insatser. Dessa utbildningar omfattas i regel inte av statlig tillsyn, vilket innebär ett större ansvar för individ och arbetsgivare att bedöma kvalitet.

Trots att det finns ett visst utbud av kurser kan det vara svårt för såväl arbetstagare som arbetsgivare att avgöra vilka av dessa kurser som svarar mot arbetsmarknadens behov och som har en inriktning som skulle stärka individernas ställning på arbetsmarknaden.

2.4.1 Kommunal vuxenutbildning

Ett mål för den kommunala vuxenutbildningen (komvux) är bland annat att ge vuxna möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens för att på så sätt stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt främja sin personliga utveckling. Komvux ska också ge en god grund för fortsatta studier och utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.

Komvux spelar en central roll för kompetensförsörjningen, och utbildningsformens övergripande mål har kompletterats så att det uttryckligen framgår att komvux ska vara en bas för nationell och regional kompetensförsörjning. Utbudet inom komvux beslutas av varje enskild kommun, vilket innebär att variationen mellan landets 290 kommuner kan vara stor.²⁶

Många kommuner prioriterar dock utbildningar som är förutsägbara, har stabil efterfrågan och svarar mot den egna kommunens rekryteringsbehov.²⁷ Utbildningar med höga investeringskostnader prioriteras ibland ned, eftersom de innebär ekonomiska risker för kommunen. Därtill prioriteras vuxenutbildning ofta lägre än grundskola och gymnasieskola i kommunernas budgetprocesser. Komvux finns i första hand till för de personer som är folkbokförda i den kommun som utbildningen ges, men även andra personer kan antas, förutsatt att deras hemkommun accepterar att bära kostnaden för utbildningen.

²⁴ Prop. 2021/22:176, *Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden*.

²⁵ Ds 2022:29, *Fler veckor med omställningsstudiestöd – för stärkt konkurrenskraft, säkrad kompetensförsörjning och livslångt lärande*.

²⁶ Skillnaderna beror bland annat på kommunens storlek, vilka gymnasiala utbildningar som finns lokalt samt efterfrågan från de sökande.

²⁷ Utbildningar inom vård och omsorg eller barn och fritid utgjorde exempelvis cirka 46 procent av alla utbildningsplatser inom yrkesvux. Se Skolverket (2025) *Uppföljning av regionalt yrkesvux*.

Enligt skollagen ska sökande som saknar fullständig gymnasial utbildning prioriteras framför dem som redan har en examen eller motsvarande.²⁸ Samtidigt är det vanligt inom flera utbildningsområden att det finns fler utbildningsplatser än sökande. Komvux som utbildningsform har förändrats flera gånger under de senaste åren, och flera steg har tagits för att göra utbildningsformen mer användbar för kompetensförsörjning. Det har bland annat gjorts genom förslagen i Dimensioneringsutredningen²⁹, och senast genom de förslag som lämnades i den så kallade Yrkesvuxutredningen.³⁰ I november 2025 tillsatte regeringen en utredning med syfte att öka kvaliteten inom komvux.³¹

2.4.2 Yrkesvux

Yrkesvuxutredningen hade flera uppdrag som sammantaget syftade till att stärka vuxenutbildningen och skapa bättre förutsättningar för att bedriva yrkesutbildning på gymnasial nivå. Utifrån de förslag som lämnades i utredningen reformerades yrkesvux och dimensioneringen av utbildningsformen.

I och med att ämnesbetygsreformen (Gy25) infördes består yrkesvux i dag av sammanhållna yrkesutbildningar som består av ämnen och nivåer.³² En sammanhållen yrkesutbildning, även kallad yrkespaket, är en kombination av ämnen på gymnasial nivå som är relevanta för ett yrkesområde.

Det finns tre typer av yrkespaket:

1. *nationella yrkespaket*, där Skolverket föreskriver innehållet
2. *Skolverkets exempel på yrkespaket*, som fungerar som rekommendationer men inte är reglerade
3. *regionala eller lokala yrkespaket*, utformade av huvudmannen, oftast inom ramen för regionalt yrkesvux.

De nationella yrkespaketen har tagits fram tillsammans med arbetslivet på nationell nivå i de nationella programråden. Programråden ger Skolverket råd om kvalitet och innehåll, bland annat genom att analysera arbetsmarknadens kompetensbehov.

Regionalt yrkesvux innebär att yrkesutbildningar planeras och dimensioneras i samverkan mellan flera kommuner, och utbildningarna ska motsvara behoven på den regionala arbetsmarknaden. I planeringen ska även regionerna samt Arbetsförmedlingen medverka. Regionalt yrkesvux riktar sig främst till personer som saknar arbete eller som behöver yrkesväxla. Utbildningarna kan anpassas till målgruppens förkunskaper eller till specifika lokala kompetensbehov.

Kommuner kan söka statsbidrag för regionalt yrkesvux, vilket innebär att utbildningarna samfinansieras av stat och kommun. Trots detta utnyttjades under 2024 endast cirka 71 procent av det avsatta statsbidraget.³³

2.4.3 Yrkeshögskola och kurser inom yrkeshögskolan

Yrkeshögskolan är en eftergymnasial utbildningsform som kännetecknas av arbetslivets aktiva medverkan, arbetsplatsförlagt lärande genom LIA samt en modell där dimensioneringen styrs av arbetsmarknadens behov. Yrkeshögskolan erbjuder både längre program och kortare kurser. Yrkeshögskolan beskrivs mer ingående i avsnitt 2.6.

²⁸ Skollagen 20 kap. 2 § stycke 2.

²⁹ Prop. 2021/22:159, *Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning*.

³⁰ SOU 2024:16, *Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna*.

³¹ Utbildningsdepartementet (2025), *Tydligare ansvar och högre kvalitet i komvux* (Dir. 2025:103).

³² Dessa yrkespaket används från den 1 juli 2025 och ersätter de kursutformade yrkespaket som funnits tidigare.

³³ Skolverket (2025), *Statsbidrag för yrkesvux 2024*.

2.4.4 Universitet och högskolan samt fristående kurser

Universitet och högskolor ansvarar för en stor del av Sveriges eftergymnasiala utbildning och har ett brett uppdrag som omfattar utbildning, forskning, bildning och samverkan med det omgivande samhället. Lärosätenas autonomi innebär att de själva beslutar om sitt utbildningsutbud, vilket medför att det varierar hur snabbt och i vilken utsträckning de svarar på arbetsmarknadens behov.³⁴

Fristående kurser utgör en viktig del av högskolans mer flexibla utbud. Dock har andelen fristående kurser och antalet studenter som läser fristående kurser minskat över tid.³⁵ Detta bedöms hänga samman med dagens ersättningsmodell, som ger lägre incitament att erbjuda kortare eller arbetslivsanpassade kurser för yrkesverksamma. Ett förslag till förändrad ersättningsmodell presenterades i maj 2026, med syfte att stärka lärosätenas incitament att erbjuda kortare kurser anpassade för yrkesverksamma.³⁶

Regeringen har tidigare riktat särskilda satsningar på korta kurser mot strategiskt viktiga områden såsom grön omställning, batteriteknik, AI och kärnkraft. I statens budget för 2026 avsätts 20 miljoner kronor för utveckling av kortare utbildningar för yrkesverksamma. Summan ska öka till 40 miljoner från och med 2027. För att permanenta tidigare nivå för satsning på korta kurser för yrkesverksamma ökas anslaget till lärosätena med 50 miljoner kronor. Detta förstärker högskolans roll i kompetensförsörjningen av yrkesverksamma.³⁷

2.5 Andra utbildningsformer

2.5.1 Folkhögskola

Folkhögskolan utgör en egen del av vuxenutbildningen och kännetecknas av stor pedagogisk och organisatorisk frihet. Det finns 155 folkhögskolor i Sverige, varav 113 drivs av folkrörelser, stiftelser och ideella organisationer, och 42 av regioner. Finansieringen består främst av statsbidrag och regionbidrag, med kompletterande intäkter från uppdragsutbildningar och projektverksamhet.

Folkhögskolan erbjuder både långa och korta kurser, och delar av utbudet används som kurser för omställning. Utbildningsformen saknar centrala läroplaner och präglas i hög grad av huvudmannens profil, och därför är kursutbudet varierat och inte alltid direkt kopplat till arbetsmarknadens behov. Samtidigt är folkhögskolan en viktig aktör för individer som behöver alternativa pedagogiska miljöer eller särskilt stöd.³⁸

2.5.2 Konst- och kulturutbildningar

Konst- och kulturutbildningar är eftergymnasiala utbildningar inom det konstnärliga och kulturella området, som drivs av fristående (privata) utbildningsanordnare. Utbildningarna är indelade i tre kategorier och syftar till att förbereda för högskoleutbildningar som kan leda fram till konstnärliga examina, medverka till att utveckla ett kvalificerat yrkeskunnande inom det konstnärliga eller kulturella området, eller ha ett innehåll som syftar till att bevara eller utveckla kulturarvet. 2024 fanns det 41 utbildningsanordnare som drev 118 utbildningar.³⁹

De flesta utbildningarna är mellan 1–3 år långa men det finns också kortare utbildningar som syftar till att bevara eller utveckla kulturarvet. Utbildningarna kan få statligt stöd

³⁴ SOU 2019:6, *En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan*.

³⁵ Utbildningsdepartementet (2005), *Promemoria – En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma* (U2025/01339) (s. 45 f.).

³⁶ Ibid.

³⁷ Prop. 2025/26:1, *Budgetpropositionen för 2026* (s. 212).

³⁸ Om folkhögskola (webb).

³⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan, verksamhetsuppgifter 2026-01-14.

genom statsbidrag och genom att de studerande får rätt till studiemedel och utbildningsanordnarna får ta ut studerandeavgifter för undervisningen.

2.5.3 Utbildningar via Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen ansvarar för arbetsmarknadsutbildningar som syftar till att snabbt leda arbetssökande till yrken där det råder brist på kompetens. Utbildningarna är korta, yrkesinriktade och ges vanligtvis på heltid. Utbudet anpassas utifrån arbetsmarknadsläget och riktas till personer som står långt från arbetsmarknaden, är över 25 år, eller har funktionsnedsättning som påverkar arbetsförmågan.

Arbetsmarknadsutbildningarnas syfte är att underlätta för den enskilde att få eller behålla ett arbete och motverka att brist på arbetskraft uppstår på arbetsmarknaden.⁴⁰

Det är Arbetsförmedlingen som beslutar vilka utbildningar som ska upphandlas och vilka individer som får delta. Utöver arbetsmarknadsutbildningar kan Arbetsförmedlingen även upphandla andra kompetenshöjande insatser. Utbildningarna fyller en viktig funktion för etablering och matchning, men är inte utformade som en generell resurs för yrkesverksammas kompetensutveckling.⁴¹ Arbetsmarknadsutbildningar bedöms dock på ett effektivt sätt bidra till kompetensförsörjningen och hjälper individer som står utanför arbetsmarknaden.⁴²

2.5.4 Utbildningar genom arbetsgivare

Arbetsgivare har under vissa förutsättningar skyldighet att utbilda sin personal och ska exempelvis enligt arbetsmiljölagen ansvara för att arbetet kan utföras utan risk för ohälsa eller olycksfall. Detta innebär att arbetsgivaren vid behov ska erbjuda utbildning eller instruktioner som gör det möjligt för arbetstagarna att arbeta på ett säkert sätt.⁴³ Även kollektivavtal eller individuella anställningsavtal kan reglera arbetsgivares utbildningsansvar. Sådana avtal kan exempelvis reglera krav på introduktionsutbildning, kompetensutveckling eller certifiering inom specifika arbetsuppgifter.

Inom flera yrkesområden är kontinuerlig fortbildning ett krav för att behålla nödvändiga licenser eller certifieringar, och utöver detta tillhandahåller många arbetsgivare olika typer av utbildning till sina anställda i syfte att förbättra sin verksamhet. I vilken utsträckning arbetsgivare tar ansvar för att kontinuerligt vidareutbilda sin personal skiljer sig åt mellan olika branscher och olika yrkesområden.

När omställningsstudiestödet infördes underströk regeringen att stöd inte ska lämnas för en utbildning som enbart syftar till att möta kompetensbehoven hos en specifik arbetsgivare eller för en utbildning som den studerandes arbetsgivare skäligen borde tillhandahålla för att den studerande ska klara av att utföra sina ordinarie arbetsuppgifter.⁴⁴ Detta anges nu direkt i 15a § i lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

2.5.5 Privata utbildningar

Den privata utbildningsmarknaden omfattar ett stort antal aktörer och erbjuder allt från korta branschspecifika kurser till längre yrkesutbildningar. Utbudet riktar sig både till individer och arbetsgivare och inkluderar ofta certifieringsutbildningar, programvarukurser och fortbildning inom specialiserade yrkesområden.

Privata utbildningar kan erbjuda snabb tillgång till utbildning och hög grad av individanpassning, och de omfattas inte av de tillträdesprocesser som gäller för det offentligfinansierade utbildningssystemet. Samtidigt saknar de i regel statlig tillsyn eller

⁴⁰ Förordning (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

⁴¹ Arbetsförmedlingen, *Arbetsmarknadsutbildning (webb)*.

⁴² Arbetsförmedlingen (2025), *Arbetsmarknadsutbildningars kostnadseffektivitet och bidrag till kompetensförsörjningen*.

⁴³ Jfr. 3 kap. 3 § arbetsmiljölagen (1977:1160).

⁴⁴ Prop. 2023/24:168, *Ett effektivare omställningsstudiestöd* (s.18).

kvalitetsgranskning, vilket innebär att ansvaret för att bedöma utbildningens kvalitet och relevans ligger hos individen eller arbetsgivaren.

2.5.6 Nationell yrkesutbildning

Nationell yrkesutbildning⁴⁵ är en pilotverksamhet som bedrivs under perioden 2024–2028 och innefattar yrkesutbildning på gymnasial nivå för vuxna, med yrkeshögskolans modell som förebild. Avsikten är att komplettera befintliga yrkesutbildningar på gymnasial nivå genom att erbjuda utbildningsvägar där arbetslivets kompetensbehov styr utformningen, för att studerande snabbt ska komma i arbete inom bristyrken. Utbildningarna kännetecknas av att de är relativt korta, praktiska med ett arbetslivsnära upplägg samt LIA.

Inom pilotverksamheten ska utbildningarna omfatta minst 100 poäng.⁴⁶ Myndigheten har inom ramen för pilotverksamheten valt att begränsa stödet till utbildningar upp till 300 poäng och i bunden form.⁴⁷ Den nedre gränsen på 100 poäng innebär att det för närvarande inte är möjligt att erbjuda någon motsvarighet till YH-kurser. Om utbildningsformen blir permanent skulle systemet i framtiden kunna utvecklas till att innefatta en sådan typ av kurser. En sådan möjlig utveckling behandlas i Yrkesvuxutredningen⁴⁸ och Kunskap för alla.⁴⁹

Myndigheten har i pilotverksamheten hittills också valt att endast bevilja stöd till den som vid tidpunkten för ansökan är anordnare av yrkeshögskoleutbildningar. Denna begränsning är tillåten enligt 30 § förordningen om stöd för en nationell yrkesutbildning.

2.6 Yrkeshögskolans modell

Yrkeshögskoleutbildningar drivs av utbildningsanordnare i nära samverkan med företag och andra organisationer. Utbildningsanordnare kan vara privata utbildningsföretag, kommuner, regioner, statliga universitet och högskolor samt andra statliga myndigheter. Representer från arbetslivet deltar när utbildningarna och utbildningarnas ledningsgrupper tas fram. Arbetslivet bidrar också med föreläsare, medverkar i projekt eller erbjuder LIA-platser.

En yrkeshögskoleutbildning ska vara efterfrågad på arbetsmarknaden och präglas av stark arbetslivsanknytning. Detta eftersom syftet med utbildningen är att de studerande ska få arbete efter examen och att arbetsgivarna ska få den kompetens de behöver. Därför är det viktigt att innehållet och utbildningsutbudet inom yrkeshögskolan utvecklas i takt med att arbetslivets krav förändras. Under utbildningen kombineras ofta teoretiska studier med arbetsplatsförlagda kurser som kallas Lärande i arbete (LIA).

Inom yrkeshögskolan finns program som ska leda till specifika yrkesroller. Programmen ska omfatta minst 100 YH-poäng. De program som omfattar över 200 YH-poäng kan dessutom leda till yrkeshögskoleexamen. Yrkeshögskoleprogrammen är en del av det formella utbildningssystemet, och yrkeshögskoleexamen och kvalificerad yrkeshögskoleexamen är liksom andra formella kvalifikationer inplacerade i SeQF-nivå 5 respektive 6.⁵⁰

Det finns också korta utbildningar inom yrkeshögskolan – YH-kurser – som infördes för att öka flexibiliteten och möjliggöra snabb kompetensutveckling. Dessa kan omfatta upp

⁴⁵ Förordning (2024:107) om stöd för en nationell yrkesutbildning.

⁴⁶ 8 § förordning (2024:107) om stöd för en nationell yrkesutbildning.

⁴⁷ Fem poäng motsvarar heltidsstudier under en vecka (8 § NYF).

⁴⁸ I betänkandet av Yrkesvuxutredningen (SOU 2024:16) (s. 131) konstaterades att det bör övervägas om kurser på gymnasial nivå borde ges inom den föreslagna yrkesskolan.

⁴⁹ Även SOU 2025:19, *Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande* föreslår att utveckling av kurser på gymnasial nivå skulle kunna prövas inom ramen för nationell yrkesutbildning. (s. 549)

⁵⁰ Se avsnitt 2.11

till 99 YH-poäng och syftar till att bredda, fördjupa eller förnya yrkeskompetens.⁵¹ YH-kurser är inte inplacerade i SeQF.

2.7 Bakgrund till YH-kurser⁵²

I departementspromemorian *En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap* föreslogs 2015 att MYH skulle få i uppdrag att undersöka hur fristående kurser kan ingå i yrkeshögskolans ordinarie utbud samt beskriva vilka konsekvenser detta skulle kunna få för systemet för statlig finansiering.⁵³ MYH:s regleringsbrev för 2016 innefattade ett uppdrag att undersöka hur fristående kurser kan ingå i yrkeshögskolans ordinarie utbud. I regleringsbrevet för 2019 fick myndigheten sedan i uppdrag att förbereda införandet av korta utbildningar, som skulle bestå av en eller flera kurser, inom yrkeshögskolan. Den första utlysningen av statsbidrag till korta utbildningar/kurser skedde våren 2020.⁵⁴

Regeringen konstaterade senare, i budgetpropositionen för 2020, att införandet av korta YH-utbildningar skulle göra yrkeshögskolans utbildningsutbud större och mer flexibelt. På så sätt skulle kompetensförsörjning, kompetensutveckling och omställning i arbetslivet underlättas och förutsättningarna för ett livslångt lärande stärkas. Regeringen framhöll även att yrkeshögskolan ofta användes av redan anställda för att utveckla kompetens och gå vidare till nya eller mer avancerade arbetsuppgifter. Korta utbildningar inom yrkeshögskolan bedömdes kunna öka möjligheterna att tillgodose behovet av kompetensutveckling inom ett specifikt område för redan yrkesverksamma.⁵⁵

I budgetpropositionen för 2021 konstaterade regeringen att införandet av korta YH-utbildningar 2020⁵⁶ varit lyckat och att utbudet av kurser skulle utökas. Syftet var att ytterligare utveckla yrkeshögskolans flexibilitet och dess möjlighet att svara mot behov av fördjupad, breddad eller förnyad kompetens i arbetslivet. De korta utbildningarna skulle särskilt uppmuntra flexibilitet i studietakt och studieform.⁵⁷ Yrkeshögskolan skulle på så sätt få ett mer flexibelt utbud av olika utbildningskoncept som kunde omfatta allt från längre utbildningar till korta fördjupningsutbildningar och enstaka kurser för breda grupper med olika bakgrund.

När införandet av YH-kurser utvärderades framhöll flera organisationer och opinionsbildare att yrkeshögskolan borde vara en ledande aktör i utvecklingen av flexibla utbildningslösningar för yrkesverksamma.⁵⁸ De menade att yrkeshögskolan behöver moderniseras och öppna upp för fristående kurser, korta specialistutbildningar och anpassade förkunskapskrav för att stärka näringslivets konkurrenskraft och de yrkesverksammas möjlighet till omställning.⁵⁹

2.8 YH-kurser

YH-kurser bidrar i första hand till kompetensutveckling för den som redan har ett jobb eller befinner sig i omställning. Det kan handla om att stärka sin nuvarande position, avancera till mer kvalificerade arbetsuppgifter eller i vissa fall helt byta yrkesinriktning. Kurserna kan på så sätt sägas syfta till att tillgodose behov av fördjupad, breddad eller förnyad kompetens i arbetslivet.

⁵¹ Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Myndigheten för yrkeshögskolan, 2019-12-11, (MYH 2018/4681)

⁵² kort utbildning inom yrkeshögskolan enligt 2 kap. 5 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

⁵³ Ds 2015:41. *En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap*.

⁵⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan (2017), *Regeringsuppdrag: Utredda och föreslå hur fristående kurser för yrkeshögskolan kan se ut och införas* (MYH 2016/762).

⁵⁵ Prop. 2019/20:1, *Budgetpropositionen för 2020*, utgiftsområde 16, (s.146–147).

⁵⁶ SFS 2019:1316.

⁵⁷ Prop. 2020/21:1, *Budgetpropositionen för 2021*, utgiftsområde 16, (s.124, 127).

⁵⁸ Bland annat Saco, TCO, Unionen, Svenskt Näringsliv, Företagarna, se vidare MYH 2021/5089.

⁵⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2022), *Slutrapport om införande av kurser och kurspaket i yrkeshögskolan* (MYH 2019/5267).

YH-kurser ska ges på eftergymnasial nivå. De finns inom de flesta utbildningsområden och bidrar till kompetensutveckling inom många branscher. Kurserna präglas av en hög grad av flexibilitet i både omfattning, form och genomförande och kan vara från några veckor upp till ca 20 veckor långa. De kan genomföras i olika studietakt och erbjuda olika distans- och deltidsupplägg. Det finns inga fasta starttidpunkter utan varje utbildningsanordnare bestämmer startdatum och sköter arbetet med ansökan och antagning till kurserna.

Regelverken för programutbildningar och YH-kurser har stora likheter, men skiljer sig åt på ett par områden. För YH-kurser kan ledningsgruppen överlåta delar av sitt författningsstyrda ansvar till utbildningsanordnaren.⁶⁰ Det finns också ökade möjligheter att ställa särskilda förkunskapskrav för behörighet och dessa får även avse yrkeserfarenhet eller andra kunskaper, utan att särskilda skäl föreligger.

Intresset för att bedriva kurser inom yrkeshögskolan har ökat kraftigt. Under våren 2024 kom totalt 880 ansökningar om statsbidrag in, vilket var en ökning med närmare 70 procent jämfört med föregående år.⁶¹ I ansökningsomgången 2025 fortsatte antalet att öka, då 1 026 ansökningar skickades in till myndigheten.⁶²

2.9 Hur MYH bedömer arbetslivets behov

2.9.1 Analys av behov inom YH-program

I huvudsak är det arbetslivets behov som ska styra vilka utbildningar som ska prioriteras inom yrkeshögskolans programutbud. Myndigheten är beroende av informationsunderlag från andra aktörer, såsom regionernas utvecklingsansvariga, branschaktörer och andra myndigheter, för att kunna analysera arbetsmarknadens behov av kompetens och prioritera mellan inkomna ansökningar. Utifrån dessa informationsunderlag tar vi fram områdesanalyser, som vi utgår ifrån när vi bestämmer hur många utbildningsplatser det ska finnas för de yrkesroller som utbildas inom yrkeshögskolan.

För att en utbildning ska få ingå i yrkeshögskolan måste arbetslivet intyga att behovet av en kompetens eller yrkesroll är reellt. Detta sker genom avsiktsförklaringar. Avsiktsförklaringarna är anordnarnas möjlighet att visa att det finns ett faktiskt arbetsliv som varit med och tagit fram utbildningen, att de kan bidra med LIA-platser och annan medfinansiering samt har en vilja att anställa från utbildningen.

Vi följer upp att utbildningsutbudet möter arbetslivets behov av kompetens genom att analysera om de examinerade får ett arbete som helt eller till större delen överensstämmer med deras utbildning. Vi för också en regelbunden dialog med branschaktörer.

2.9.2 Analys av behov inom YH-kurser

Den modell som används för att analysera behovet av yrkeshögskolans program fungerar sämre för yrkeshögskolans kurser. YH-kurserna ska likt programmen möta arbetslivets behov av kompetens, men syftar samtidigt till att stärka den enskilda individens ställning på arbetsmarknaden. Det kan innebära att ge individer förutsättningar att avancera inom sitt yrkesområde, men kurserna kan också vara en förutsättning för att individen ska kunna behålla det arbete som den redan har. I många fall stannar den studerande alltså kvar i samma tjänst, och därför blir det svårare att mäta om en kurs har lett till det önskade resultatet.

Kompetensbehoven inom YH-kurser är ofta mer diversifierade och situationsspecifika än gällande yrkeshögskoleprogrammen. Att behov av kompetenser uttrycks på en detaljerad

⁶⁰ Skillnaderna rör möjligheten att anta sökande till utbildningen och svara för att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs. I övrigt kvarstår ledningsgruppens ansvarsområden.

⁶¹ Myndigheten för yrkeshögskolan, *Årsredovisning 2024* (MYH 2024/2361).

⁶² Källa: verksamhetsuppgifter 2025-12-05.

nivå inom YH-kurser för med sig att det inte går att få en heltäckande bild över det nationella behovet av alla typer av kurser som yrkeshögskolan teoretiskt skulle kunna tillhandahålla. Myndigheten ska heller inte bara analysera om arbetsmarknaden har behov av en kurs, utan vi behöver även *prioritera* mellan kurser inom helt skilda utbildningsområden. Vi skulle behöva beakta alla eventuella behov av alla potentiella kurser på arbetsmarknaden för att kunna analysera behovet av kompetens inför en ansökningsomgång, och inte enbart utgå från inkomna ansökningar. Vi bedömer inte att det skulle vara möjligt att därefter objektivt bedöma i vilken ordning alla dessa potentiella kurser ska prioriteras.

För närvarande tar vi i stället hänsyn till flera olika faktorer när vi bestämmer antal utbildningsplatser inom yrkeshögskolans kurser. Vi utgår dels från hur många ansökningar som kommit in, dels från tidigare resultat från genomförda utbildningar. Vi prioriterar i viss utsträckning också kurser som inkluderas inom STEM. När vi bestämmer antal utbildningsplatser strävar vi efter att täcka in så många områden som möjligt, för att kunna bidra med kompetensförsörjning till en bredd av branscher.⁶³

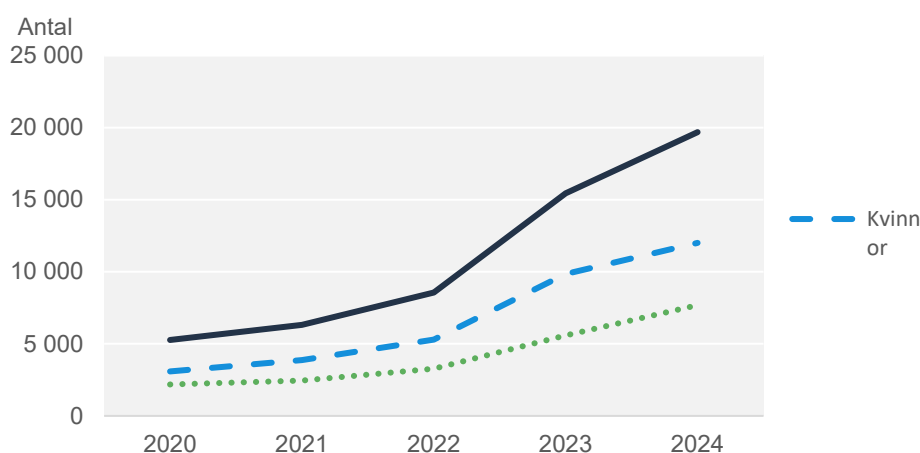
När vi bedömer vilka kurser som ska ges inom yrkeshögskolans utgår vi också från de globala målen i Agenda 2030 för hållbar utveckling. Syftet med att anpassa kursutbudet till Agenda 2030 är bland annat att bidra till kompetensförsörjning för en grön omställning. Det går dock inte att utgå från Agenda 2030 för att prioritera mellan enskilda ansökningar, men däremot för att bedöma vilka kurser som kan komma i fråga för beviljande.

Dessa mer övergripande utgångspunkter ligger till grund för hur YH-kurser dimensioneras, det vill säga hur vi fördelar statsbidraget mellan utbildningsområden. Inom respektive utbildningsområde är det sedan kvaliteten på ansökningarna som avgör vilka utbildningar som ska beviljas statsbidrag eller särskilda medel.

2.10 YH-kurser i siffror

Både utbudet av YH-kurser och antalet studerande har ökat sedan denna typ av kurser infördes 2020. Mellan åren 2020 och 2024 har antalet kurser ökat från 177 till 475. Antalet studerande på kurserna har under samma period ökat från drygt 5 000 till nästan 20 000, och antalet behöriga sökande har ökat från drygt 7 000 till drygt 21 000.

Figur 1. Antagna som påbörjat studier, kurser inom YH, startår 2020–2024.

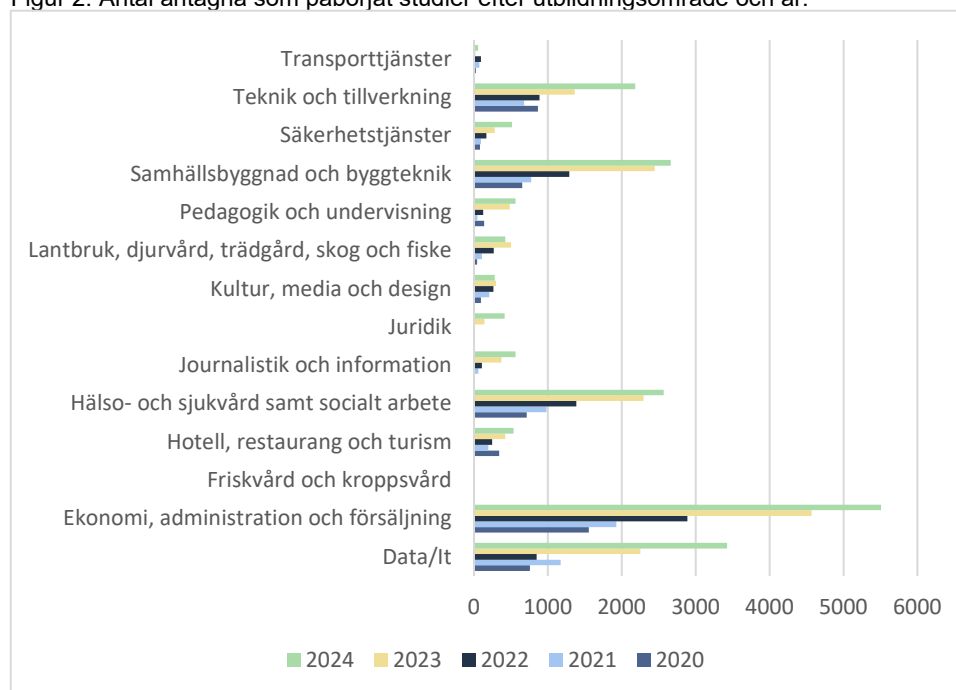

Källa: SCB.

⁶³ Regeringen har bedömt att ett större utbildningsutbud behövs på STEM-området, och MYH har i *En STEM-strategi för Sverige* haft riktade uppdrag inom området. Utbildningsdepartementet (2025).

Det största antalet studerande under åren 2020–2024 finns inom utbildningsområdet ekonomi, administration och försäljning (30 procent). Därefter följer data/it (15 procent), hälso- och sjukvård samt socialt arbete (båda 14 procent), samhällsbyggnad och byggteknik (14 procent) samt teknik och tillverkning (11 procent). I övrigt finns en stor bredd i kurserna där de respektive utbildningsområdena står för några få procentenheter av utbudet som helhet. Det bör förtydligas att utbildningsområdet ekonomi, administration och försäljning kan innehålla kurser som svarar mot kompetensbehov inom många olika yrkesroller. Figuren nedan visar antalet studerande per utbildningsområde per år sedan 2020.

Figur 2. Antal antagna som påbörjat studier efter utbildningsområde och år.

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan.

Andelen distanskurser har ökat från 84 procent år 2020 då YH-kurserna infördes, till 99 procent åren 2023 och 2024. Endast 1 procent av kurserna hade således bunden studieform åren 2023 och 2024.⁶⁴ Majoriteten studerade på deltid. År 2024 läste 86 procent av de antagna studerande på deltid, medan 14 procent studerade på heltid.⁶⁵

Flertalet studerande är 30 år eller äldre och skillnaderna mellan åren är små. Av de som påbörjat studier 2024 var 87 procent 30 år eller äldre, och en dryg tredjedel var 45 år eller äldre.

⁶⁴ Antagna som påbörjat studier efter studieform. Källa: verksamhetsuppgifter 2025-09-17.

⁶⁵ Antal antagna som påbörjar studier, yrkeshögskolans kurser efter utbildningens studietakt och år. Källa: verksamhetsuppgifter 2025-09-17.

Tabell 1. Antal antagna som påbörjat studier efter ålder.

Andel	2020	2021	2022	2023	2024
-24 år	4 %	4 %	3 %	3 %	3 %
25–29 år	14 %	13 %	11 %	11 %	10 %
30–34 år	17 %	19 %	17 %	17 %	17 %
35–39 år	17 %	18 %	18 %	17 %	18 %
40–44 år	14 %	15 %	16 %	16 %	16 %
45+ år	33 %	32 %	35 %	36 %	36 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Källa: SCB.

Majoriteten av de studerande hade eftergymnasial utbildning när de antogs och påbörjade sina studier. Andelen med eftergymnasial utbildning har ökat sedan YH-kurser infördes. År 2024 var andelen med eftergymnasial utbildning kortare än tre år 41 procent, och andelen med en minst treårig eftergymnasial utbildning 34 procent.

Tabell 2: Antal antagna som påbörjat studier, yrkeshögskolans kurser efter den studerandes tidigare utbildningsnivå.

Andel	2020	2021	2022	2023	2024
Förgymnasial utbildning	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Gymnasial utbildning, högst 2-årig	6 %	6 %	6 %	5 %	5 %
Gymnasial utbildning, 3-årig	25 %	22 %	20 %	19 %	17 %
Eftergymnasial utbildning, kortare än 3 år	35 %	37 %	41 %	41 %	41 %
Eftergymnasial utbildning, kortare än 3 år	30 %	32 %	30 %	33 %	34 %
Uppgift saknas	2 %	2 %	1 %	1 %	1 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Källa: SCB.

Andelen studerande som har godkänt i kursens alla delar har totalt sett varierat mellan 64 procent och 55 procent under åren 2020–2024. Andelen varierar mellan olika år och utbildningsområden, utan att det går att se några tydliga mönster. Den högsta andelen inom ett enskilt utbildningsområde är 85 procent och den lägsta 39 procent; variationen är således stor.

Tabell 3. Godkänt i kursens alla delar (andel).

Utbildningsområde	2020	2021	2022	2023	2024
Data/it	55 %	55 %	42 %	52 %	55 %
Ekonomi, administration och försäljning	64 %	61 %	57 %	54 %	55 %
Hotell, restaurang och turism	85 %	83 %	39 %	48 %	52 %
Hälso- och sjukvård samt socialt arbete	73 %	71 %	64 %	70 %	67 %
Journalistik och information	...	62 %	64 %	60 %	66 %
Kultur, media och design	69 %	72 %	44 %	54 %	53 %
Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske	65 %	85 %	61 %	61 %	57 %
Pedagogik och undervisning	55 %	36 %	39 %	62 %	61 %
Samhällsbyggnad och byggteknik	67 %	54 %	58 %	45 %	49 %
Säkerhetstjänster	81 %	70 %	61 %	54 %	63 %
Teknik och tillverkning	52 %	56 %	53 %	57 %	61 %
Transporttjänster	60 %	51 %	40 %	59 %	60 %
Totalt	64 %	61 %	55 %	55 %	57 %

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan.

2.10.1 Vad säger de studerande?

Myndigheten har gjort en undersökning riktad till tidigare studerande för att få kunskap om deras motiv att söka sig till utbildningarna, vilka förutsättningar de hade att kombinera studierna med arbete och om de ansåg sig ha haft nytta av utbildningen. Undersökningen var en urvalsundersökning av personer som studerat på de kurser som avslutades under perioden juli–december 2024. Totalt ingick cirka 4 000 personer, varav 35 procent besvarade enkäten. Sammantaget visar undersökningen att de flesta studerande själva tar initiativ till utbildningen och att möjligheten att kombinera arbete och studier generellt är god, även om arbetsgivarens engagemang fortfarande är begränsat. Trots den snabba expansionen av kursutbudet är både de studerandes måluppfyllelse och nöjdhet fortsatt hög.

Undersökningen visar att 13 procent var arbetssökande när kursen söktes, medan 80 procent var i arbete (få sökte dock kursen på arbetsgivarens initiativ). Av de övriga studerade 6 procent och 1 procent uppgav att de gjorde något annat. Dessa siffror gällde både kvinnor och män. De två vanligaste anledningarna till att söka en utbildning var att man allmänt ville förbättra sina chanser på arbetsmarknaden, och att kompetensen behövdes i nuvarande arbetsuppgifter eller yrke. Över lag ligger resultaten i linje med resultaten i undersökningen från 2021.⁶⁶

Anledningen till att söka utbildningen skiljde sig åt beroende på personens sysselsättning vid ansökningstillfället. För dem som inte var i arbete var den vanligaste anledningen att allmänt förbättra chanserna på arbetsmarknaden. Bland dem som var i arbete när de sökte utbildningen var det däremot vanligast att söka utbildningen för att kompetensen behövdes i nuvarande arbete.

⁶⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2021), *Studerandes upplevelser av kurser i yrkeshögskolan – resultat från enkätundersökning 2021* (MYH 2021/2232).

För majoriteten (87 procent) av alla studerande var det vanligast att arbetsgivaren inte var delaktig i initiativet till att söka till utbildningen. Av dem som hade en anställning när de ansökte var det 12 procent vars arbetsgivare var delaktig i initiativet, och en fjärdedel av dessa studerande sökte utbildningen helt på arbetsgivarens initiativ. Allt detta är i likhet med den undersökning som myndigheten gjorde 2021.⁶⁷

Undersökningen visar också att merparten av de studerande bedömde att kursen kunde kombineras med arbete, och en tredjedel deltog i utbildningen på betald arbetstid. Närmare 80 procent arbetade under tiden de studerade på utbildningen, vilket var något större andel än 2021. Av samtliga med anställning var det 36 procent som deltog i utbildningen under betald arbetstid, åtminstone till viss del.

De flesta bedömde också att utbildningens upplägg gjorde det möjligt att kombinera studierna med arbete. Bland dem som arbetade under utbildningen var det 85 procent som ansåg det. Motsvarande andel bland dem som inte arbetade var 70 procent.

De studerande fick i enkäten bedöma om deras mål och förväntningar med utbildningen uppnåts samt om de ansåg sig få nytta av utbildningen i sitt arbetsliv. En majoritet av de svarande, 87 procent, uppgav att de åtminstone delvis hade uppnått sina mål och förväntningar med utbildningen, medan 62 procent angav att målen och förväntningarna hade uppnåts helt eller till stor del. Över 90 procent av dem som studerat på utbildningarna svarade att de haft eller trodde sig komma få nytta av utbildningen i sitt arbetsliv. Det var 60 procent som ansåg sig ha haft eller trodde sig komma få stor nytta av utbildningen.

Av dem som fullföljt utbildningen med godkänt i alla delar var det vanligare att mål och förväntningar uppnåts och att utbildningen ansågs vara till nytta i arbetslivet. I denna grupp hade i princip alla åtminstone delvis nått sina mål, och detsamma gällde dem som ansåg att de kommer ha åtminstone viss nytta av utbildningen i sitt arbetsliv. Drygt 80 procent var nöjda med utbildningen som helhet. Andelen som var nöjda med utbildningen var särskilt hög bland dem som fullföljt utbildningen med godkänt i samtliga kurser. I denna grupp uppgav över 90 procent att de var nöjda med utbildningen som helhet. Vad gäller omställningsstöd hade väldigt få studerande ansökt om stöd för att gå kursen.

2.11 Sveriges referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (SeQF)

Sveriges referensram för kvalifikationer för livslångt lärande, SeQF, är ett nationellt system som gör det möjligt att jämföra kvalifikationer från både studier och arbetsliv.⁶⁸ SeQF är kopplad till den europeiska referensramen för kvalifikationer (EQF) och har som övergripande syfte att främja livslångt lärande, rörlighet och anställningsbarhet. Kopplingen till EQF gör det möjligt att även jämföra kvalifikationer internationellt. Genom SeQF och EQF kan arbetsgivare få en bättre bild av vilken kompetens den enskilda individen har, vilket i sin tur kan öka individens anställningsbarhet och attraktionskraft på arbetsmarknaden.⁶⁹

SeQF är precis som EQF konstruerat med åtta nivåer som visar progression från grundläggande (nivå 1) till avancerat kunnande (nivå 8). Nivåbeskrivningarna är brett formulerade för att kunna omfatta kvalifikationer av olika karaktär och omfattning. Nivån har dock inget samband med kvalifikationens omfattning (längd).

⁶⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan (2026), *Studerandes upplevelser av kurser i yrkeshögskolan* – resultat från enkätundersökning 2025 (MYH 2024/6586) (s. 10.).

⁶⁸ I SeQF-förordningen definieras en kvalifikation som "dokumenterade resultat av lärande i form av *kunskaper, färdigheter* samt *ansvar och självständighet*". Kvalifikationer är med andra ord i förväg fastställda krav som en individ ska ha uppnått för att få ett kvalifikationsbevis. En grundprincip är att alla kvalifikationer ska beskrivas med resultat av lärande (learning outcomes).

⁶⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan *SeQF – Sveriges referensram för kvalifikationer (webb)*.

I Sverige är MYH ansvarig myndighet för referensramen SeQF.

Det finns två sätt att besluta om vilken nivå en kvalifikation motsvarar enligt förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande. Regeringen beslutar om nivå för sådana kvalifikationer som är författningsreglerade, kvalitetssäkrade och vars övergripande resultat av lärande framgår av författning. Dessa kvalifikationer brukar kallas formella kvalifikationer. För alla andra kvalifikationer kan den som ansvarar för att fastställa kvalifikationens innehåll (läranderesultat) ansöka om att MYH ska besluta om vilken nivå som kvalifikationen motsvarar. Dessa kvalifikationer brukar kallas icke-formella kvalifikationer.

3 Omställningsstudiestödets roll

3.1 Möjligheterna till omställning

I oktober 2022 infördes en omfattande reform inom den svenska arbetsrätten. Arbetsmarknadens parter förhandlade fram ett paket som bland annat innebar större möjligheter att avvika från lagen om anställningsskydd genom kollektivavtal och att alla arbetsgivare oavsett storlek gavs möjlighet att undanta tre arbetstagare från turordningen vid arbetsbrist.⁷⁰

Omställningssystemet omfattar en stor del av arbetsmarknaden och innehållet i de partsgemensamma omställningsavtalen har stora likheter vad gäller syfte och omfattning, men administrationen är uppdelad mellan flera omställningsorganisationer. Dessa organisationer ansvarar för att omsätta avtalen i konkret stöd till både arbetsgivare och arbetstagare.

Avtalen omfattar dels stöd till individer vars anställning upphör på grund av arbetsbrist eller sjukdom, dels stöd till anställda som under pågående anställning vill stärka sin framtida ställning på arbetsmarknaden. Det senare tar i första hand sikte på vägledning, utbildning och studiestöd, och utgör en del av det samlade systemet för livslångt lärande och omställning.

Reformen innebar också att det infördes ett omställningsstudiestöd som syftade till att ge bättre ekonomiska förutsättningar för yrkesverksamma att genom utbildning stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Omställningsstudiestödet ska ge möjlighet för vuxna att bredda eller fördjupa sin kompetens för att bli mer attraktiva på arbetsmarknaden. Den studerandes tidigare utbildning, kunskaper och erfarenheter från arbetslivet ska i kombination med utbildningen stärka den studerandes framtida ställning på arbetsmarknaden.

Stödet ger arbetstagare som arbetat minst åtta år varav minst ett av de senaste två åren rätt att erhålla upp till 80 procent av sin lön under som mest 44 veckors studier. Omställningsstudiestödet har införts stegvis och kommer att vara fullt utbyggt 2026. Det stegvisa införandet ger det reguljära utbildningssystemet möjligheter att anpassa innehåll och längd på utbildningarna i sitt utbildningsutbud.⁷¹

3.2 Omställningsorganisationernas roll

Det finns åtta registrerade omställningsorganisationer som verkar inom olika avtalsområden. Utöver dessa finns ett antal mindre, branschspecifika omställningsorganisationer samt Den offentliga omställningsorganisationen som är underställd Kammarkollegiet.

De större omställningsorganisationerna är organiserade på ett likartat sätt. De leds av en styrelse med lika representation från arbetsgivare och fackliga organisationer, i enlighet med partsmodellens principer. De har även en verkställande ledning och ett administrativt kansli. Flera av organisationerna har regionala kontor eller lokala rådgivarteam som bistår arbetsgivare och individer med praktiskt stöd och vägledning.

Vilket stöd som erbjuds beror på hur de respektive kollektivavtalen är utformade. Trots skillnader finns flera gemensamma drag, såsom rådgivning, kompetenskartläggning och stöd vid övergång till nytt arbete. En central funktion i omställningssystemet är att omställningsorganisationerna yttrar sig till CSN om huruvida en planerad utbildning bedöms stärka den sökandes ställning på arbetsmarknaden. Detta yttrande utgör en viktig del av bedömningen inom ramen för omställningsstudiestödet.

⁷⁰ Prop. 2021/22:176, *Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden*.

⁷¹ Prop. 2021/22:176, *Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden* (s. 286).

3.3 Förutsättningarna för omställningsstudiestöd

I likhet med övriga statligt finansierade studiestöd administreras omställningsstudiestödet av CSN. En förutsättning för att kunna beviljas omställningsstudiestöd är att utbildningen stärker individens framtida ställning på arbetsmarknaden. Registrerade omställningsorganisationer samt Den offentliga omställningsorganisationen ska ges tillfälle att yttra sig till CSN om huruvida en viss utbildning bedöms stärka individens framtida ställning på arbetsmarknaden eller ej. Omställningsstudiestöd får inte lämnas för en utbildning som enbart syftar till att möta kompetensbehoven hos en specifik arbetsgivare eller där den studerandes arbetsgivare skäligen borde tillhandahålla utbildning för att den studerande ska klara av att utföra sina ordinarie arbetsuppgifter.

Omställningsstudiestöd kan användas för studier på utbildningar i Sverige som är studiemedelsberättigade men även för utbildningar som finansieras av en omställningsorganisation. En utbildning ger rätt till omställningsstudiestöd om den omfattar minst en veckas studier på heltid, och omställningsstudiestöd får bara lämnas för sådan del av studietiden som omfattas av en kursplan eller motsvarande. För den som är under 40 år får omställningsstudiestöd bara användas för att påbörja utbildningar som motsvarar högst 80 heltidsveckor. För den som har fyllt 40 år finns inte denna begränsning.

Omställningsstudiestöd kan lämnas under sammanlagt motsvarande högst 44 veckors heltidsstudier. Stödet lämnas för heltidsstudier och deltidstudier som omfattar 20, 40, 50, 60 eller 75 procent av heltid. Omställningsstudiestöd får vidare lämnas för varje vecka som den studerande bedriver studier på minst 20 procent av heltid.⁷²

Ansökningar om omställningsstudiestöd handläggs i den ordning de kommer in, och stödet lämnas i mån av tillgängliga medel. Omställningsstudiestödet har två ansökningsomgångar per år. En ansökan för studier som påbörjas under det första kalenderhalvåret får tidigast lämnas till CSN den 1 oktober året före. Ansökan om omställningsstudiestöd för studier som påbörjas under det andra kalenderhalvåret får tidigast lämnas in den 1 april samma år.⁷³

3.4 För vad har omställningsstudiestödet hittills använts?

Sedan starten har hittills totalt 36 688 personer ansökt om omställningsstudiestöd för studier vid yrkeshögskola, vilket utgör 40 procent av alla som sökt. Av dem som fått omställningsstudiestöd beviljat är det 44 procent (11 734 personer) som har fått stödet för studier vid yrkeshögskola.⁷⁴

3.4.1 Program dominerar – få har läst kurser

Av CSN:s löpande uppföljning av omställningsstudiestödet framgår inte hur fördelningen ser ut mellan YH-program och YH-kurser. Däremot finns mer fördjupade uppgifter om sökande och studerande med omställningsstöd som studerade under hösten 2023 i en rapport från SCB, MYH och Universitetskanslersämbetet (UKÄ) i samarbete med CSN. Av de som då studerade med omställningsstudiestöd inom yrkeshögskolan var det 97 procent som läste ett program, medan endast 3 procent läste kurser.⁷⁵

Av alla dem som studerade inom yrkeshögskolan med omställningsstudiestöd, dvs. program eller kurser, studerade en övervägande majoritet på heltid. Hösten 2023 hade över 90 procent av de studerande med omställningsstudiestöd på en

⁷² Lag (2022:856) om omställningsstudiestöd.

⁷³ CSN (2023), *Erfarenheter av omställningsstudiestödet – slutredovisning av ett regeringsuppdrag*, (ADM/2023:382).

⁷⁴ Uppgift från CSN via e-post Dnr. (2025-11-21), uppgifterna gäller t.o.m. 2025-11-20. En person kan ha sökt eller fått utbetalt för studier vid fler än en skolform, så skulle man summerna andelarna för alla skolformer kan det bli mer än 100 procent.

⁷⁵ UKÄ (2024), *Studerande med omställningsstudiestöd vid yrkeshögskolan och högskolan hösten 2023* (s. 24)

yrkeshögskoleutbildning en studietakt på 100 procent. Ungefär 10 procent av alla studerade på deltid, antingen med 50 procents eller 75 procents studietakt. Vad gäller utbildningens längd var det närmare 70 procent som studerade på utbildningar som var mellan 2 och 2,5 år (400–499 YH-poäng). Fler gick utbildningar med en bunden studieform (60 procent) än på distans (40 procent).⁷⁶

Under hösten 2023 var den vanligaste studieinriktningen teknik och tillverkning (nära 28 procent), och de näst vanligaste var samhällsvetenskap, juridik, handel samt administration (26 procent). Den tredje största inriktningen var naturvetenskap, matematik och informations- och kommunikationsteknik (IKT), följt av hälso- och sjukvård samt social omsorg. Därefter kom tjänster, lant- och skogsbruk samt djursjukvård, humaniora och konst samt pedagogik och lärarutbildning.⁷⁷

3.4.2 Majoritet av studerande över 40 år och med eftergymnasial utbildning

Hösten 2023 var drygt hälften (52 procent) av dem som sökte omställningsstudiestöd för studier på yrkeshögskolan yngre än 40 år. Av de sökande var störst andel i åldern 30–34 år (totalt 23 procent). Medelåldern för de som fick stöd var något äldre än medelåldern på de som sökte stöd. Av dem som fick omställningsstudiestöd var 62 procent 40 år eller äldre. Av dem som fick stöd var störst andel i åldern 40–44 år (totalt 22 procent).

Hälften av de som sökte stöd för studier på yrkeshögskolan hade en eftergymnasial utbildning, och hälften hade högst en gymnasial utbildning. En knapp tredjedel (30 procent) av de sökande hade en tidigare utbildning från högskolan, medan 8 procent hade en tidigare utbildning från yrkeshögskolan. Störst andel, 61 procent, hade studerat vid en annan utbildningsform (till exempel gymnasial utbildning, komvux eller folkhögskola). Bland de som fick omställningsstudiestödet var utbildningsnivån något högre jämfört med genomsnittet för de som sökte – 57 procent hade en eftergymnasial utbildning och 43 procent hade en gymnasial utbildning. Kvinnor som sökte omställningsstudiestöd hade högre utbildningsnivå än män och var även något äldre.⁷⁸

3.5 Vad efterfrågas av omställningsorganisationerna?

Inom ramen för uppdraget har myndigheten fört dialog med flera omställningsorganisationer för att få en bild av hur dagens kursutbud nyttjas, om organisationerna uppfattar att utbudet behöver breddas, samt hur kurser bör organiseras för att bättre svara mot behov av omställning. Omställningsorganisationernas synpunkter är inte entydiga, vilket får anses vara naturligt mot bakgrund av att de representerar olika yrkesgrupper, branscher och utbildningsbakgrunder. Målgrupperna skiljer sig åt i både förkunskaper och behov, och omställningsorganisationernas uppdrag varierar beroende på avtalsområde.

Trygghetsrådet TRS

TRS efterfrågar i första hand korta, flexibla och yrkesinriktade utbildningar anpassade för yrkesverksamma. Särskilt efterfrågar de kurser inom digital kompetens, ledarskap, kommunikation och branschspecifik vidareutveckling. TRS menar att även om det samlade utbudet av kurser har utvecklats är det fortfarande inte tillräckligt anpassat för yrkesverksamma, bland annat eftersom många kurser kräver heltidsstudier eller saknar flexibla genomförandeformer.

TRS framhåller att yrkesgrupper inom kultur, idéburen sektor och vård- och omsorgsykten har begränsad tillgång till relevant och kort vidareutbildning som stärker ställningen på arbetsmarknaden. För personer med humanistisk, konstnärlig eller social

⁷⁶ UKÄ (2024), *Studerande med omställningsstudiestöd vid yrkeshögskolan och högskolan hösten 2023* (s. 5–6)

⁷⁷ UKÄ (2024), *Studerande med omställningsstudiestöd vid yrkeshögskolan och högskolan hösten 2023* (s. 12–13)

⁷⁸ UKÄ (2024), *Studerande med omställningsstudiestöd vid yrkeshögskolan och högskolan hösten 2023*

utbildningsbakgrund är vägar till nya yrkesområden ofta otydliga. TRS ser därför behov av ett bredare och mer målgruppsanpassat kursutbud som stödjer omställning i praktiken för yrkesverksamma i civilsamhälle och scenkonst.⁷⁹

TRS uppger att många organisationer inom civilsamhället genomgår förändringar som till exempel innebär ökade krav på professionalisering, marknadsmässighet och formella strukturer. TRS menar att ekonomin ofta är pressad, vilket kan göra det svårt att bekosta kvalificerade ledarskapsutbildningar hos privata utbildningsleverantörer. Det behövs därför offentligt finansierade utbildningar inom exempelvis ledarskap, förändringsledning och organisationsutveckling anpassade till civilsamhällets specifika förutsättningar.

Trygghetsrådet TRR

TRR uppger att man i nuläget saknar tillräckligt strukturerade data för att dra säkra slutsatser om på vilka områden kursutbudet behöver breddas mest, men att man arbetar för att kunna tillgängliggöra sådana data under 2026.

TRR framför att det är viktigt med flexibla kursstarter, eftersom deras kunder ofta måste kunna påbörja studier omedelbart. TRR har uppmärksammat att efterfrågan på utbildningar inom AI har ökat kraftigt, men utbudet har upplevts som otillräckligt och inte tillräckligt branschanpassat. Under 2025 har dock utbudet förbättrats, särskilt vad gäller kurser riktade mot specifika roller och branscher.

Vidare uppger TRR att de kompletterar det reguljära utbudet med att köpa in korta yrkesinriktade kurser från privata utbildningsanordnare. Det gäller exempelvis branschnischade ledarskapsutbildningar, certifieringsutbildningar och kortare utbildningar för att bygga på en spets till exempel utbildningar inom SCRUM.⁸⁰ Hittills har TRR dock köpt in få kurser, och de uppger att det därför i nuläget är svårt att dra generella slutsatser om den långsiktiga omfattningen av vilka behov deras medlemmar har.

Omställningsfonden

Omställningsfonden framhåller att kurser på gymnasial nivå är viktiga, särskilt för personer som saknar behörighet till YH. Omställningsfonden ser även potential i att utveckla ett kursutbud inom Nationell yrkesutbildning (NY) om utbildningsformen blir permanent.

Omställningsfonden uppger att en återkommande problematik som gäller komvux är att hemkommunens ekonomi ofta avgör vilka utbildningar en individ kan ta del av. Detta begränsar möjligheten för yrkesverksamma att ta del av utbildningar som behövs för omställning, särskilt inom digitalisering och it – områden där behovet av kompetensutveckling ökar kraftigt i kommunal verksamhet.

Omställningsfonden efterfrågar längre eller bredare kurser inom AI som skulle kunna innehålla AI-grunder, organisationsutveckling i spåren av AI, ledarskap eller kommunikation.

Omställningsfonden lämnar också följande konkreta förslag på kurser som de ser skulle behövas inom utbildningsutbudet:

- AI-koordinator inom vård och omsorg
- digital handledare för äldre och funktionsnedsatta
- data- och kvalitetskontroller inom omsorg
- navigatör i vård- och omsorgssystemet

⁷⁹ Angående utbildningsbehov inom scenteknik, se TRS förstudierapport *Fler tekniker till scenkonsten*.

⁸⁰ TRR efterfrågar också bättre möjligheter till validering av tidigare erfarenheter, utöver YH-flex.

- dataetik och AI-reglering för HR och chefer
- digital schemaplanerare och resursoptimerare
- digital vård och e-hälsa för undersköterskor.

Trygghetsstiftelsen (TSN)

TSN bedömer att det samlade kursutbudet i stort matchar behoven hos deras målgrupp. Samtidigt konstaterar TSN att det finns en betydande obalans i kursutbudet mellan olika yrkesområden. Exempelvis finns ett betydligt större utbud av kurser inom ekonomi, administration och försäljning än inom transport samt hotell-, restaurang- och turismsektorn – trots att flera av de senare har stort kompetensbehov.

CIKO

Kollektivavtalsstiftelsen för omställning inom Civilsamhället, idéburna och kooperativa organisationer (CIKO) anser att dagens utbud av kurser är varierat och till stora delar tillräckligt för deras målgrupper. CIKO framför dock att skollagen påverkar deras kunders möjligheter på så sätt att personer i omställning ibland nedprioriteras inom komvux, eftersom de inte bedöms stå tillräckligt långt från arbetsmarknaden. CIKO framför också att det behövs ett utökat kursutbud och fler platser inom NY, eftersom NY tar in sökande från hela landet och därmed är mer tillgängligt för deras målgrupper. CIKO framhåller även att dialogen mellan MYH och omställningsorganisationerna bör fördjupas och formaliseras, eftersom kontakten hittills upplevts som enkelriktad och inte tillräckligt samordnad.

Den offentliga omställningsorganisationen

Den offentliga omställningsorganisationen (OOO) betonar att deras uppdrag skiljer sig från de övriga omställningsorganisationerna. OOO:s primära funktion är att lämna yttranden till CSN om huruvida en utbildning stärker individens ställning på arbetsmarknaden. De lämnar därför inte några synpunkter om kursutbudet. OOO understryker dock vikten av att nya utbildningsformer blir studiemedelsberättigande, eftersom detta är en förutsättning för att omställningsstudiestödet ska kunna nyttjas.

4 Förslag om att införa fortbildande yrkeskurser

4.1 En ny utbildningsform

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: MYH föreslår att en utbildningsform för kurser som svarar mot behov bland yrkesverksamma på hela arbetsmarknaden ska införas. Förslaget tar sin utgångspunkt i den modell som tillämpas inom yrkeshögskolan, och utbildningsformens namn ska vara fortbildande yrkeskurser.

De fortbildande yrkeskurserna ska i första hand vara en väg att skapa ett utbud för kurser där det saknas ett utbud i dag, och arbetslivet ska ha en central roll i såväl hur kurserna utformas som hur de genomförs. Kurserna ska kunna ges på fler nivåer än vad yrkeshögskolan erbjuder och inte ha avgränsningar mot den gymnasiala nivån eller den nivå som högskolan vanligtvis svarar mot.

MYH föreslår ett nytt regelverk för fortbildande yrkeskurser som är bättre anpassat för genomförandet av just kurser. Vi bedömer att ett sådant regelverk också skulle ge MYH bättre förutsättningar att hantera utbildningsformen än det som gäller för yrkeshögskolan. Enligt förslaget ska YH-kurser successivt övergå till den nya utbildningsformen. Detta innebär att yrkeshögskolan blir en utbildningsform som enbart kommer innehålla programutbildningar.

4.2 Yrkeshögskolans regelverk innehåller begränsningar

Yrkeshögskolans syfte är att tillhandahålla eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov. Denna avgränsning är utmärkande för utbildningsformen och utesluter möjligheterna att erbjuda kurser inom yrkeshögskolan på en lägre nivå. En tolkning som förutsätter att även de fortbildande yrkeskurserna skulle ges på eftergymnasial nivå hade tydligt begränsat vilket kursutbud som skulle kunna erbjudas och hade inte inneburit någon större förändring jämfört med det kursutbud som erbjuds inom yrkeshögskolan dag.

Utöver detta menar vi att yrkeshögskolans regelverk innehåller delar som fyller viktiga funktioner för längre utbildningar, men som snarare begränsar möjligheterna att erbjuda kurser på ett ändamålsenligt sätt. Det regelverk som gäller för yrkeshögskolan skapades i första hand för programutbildningar, och vi menar att merparten av de förslag som lämnas i denna rapport är bättre anpassade för kurser och i delar skulle kunna fylla viktiga funktioner även för ett regelverk anpassat för YH-kurser.

Sammantaget finner vi att en bättre lösning för att svara mot uppdraget skulle vara att införa en ny utbildningsform, fortbildande yrkeskurser, som enbart syftar till att erbjuda kurser som svarar mot arbetslivets behov – och därigenom behov av omställning.

4.3 Utbildningssystemet inte anpassat för dagens behov av fortbildning

Det råder i dag en bred samsyn om att svensk arbetsmarknad präglas av en ökande matchningsproblematik och att behovet av fortbildning har blivit mer uttalat. Det är i allt mindre utsträckning möjligt att förlita sig på att en utbildning som genomförts tidigt i livet förblir relevant och tillräcklig under ett helt arbetsliv. Arbetsmarknaden utvecklas dessutom mot ökad specialisering och fragmentering, vilket innebär att grupper som har möjlighet att kontinuerligt fortbilda sig får bättre förutsättningar att behålla sin position på arbetsmarknaden, medan andra riskerar att trängas ut.

Det svenska utbildningssystemet har många styrkor, men det är inte i grunden utformat för att erbjuda den typ av korta och flexibla utbildningar som yrkesverksamma behöver. Yrkesvux, yrkeshögskolan samt universitetens och högskolornas utbud utvecklas

visserligen över tid, men deras olika syften, regelverk och finansieringsmodeller gör att anpassningar ofta sker långsamt. Det är också svårt att navigera i de olika utbildningsformerna och veta vilken typ av kurser som svarar mot de behov en individ har.

Myndigheten menar att de fortbildande yrkeskurserna skulle svara mot ett behov av korta, arbetslivsnära och flexibla kurser som riktar sig till personer som befinner sig i arbete eller är arbetssökande men som behöver kompetensutveckling eller omställning. Målet är att skapa en sammanhållen struktur som gör det möjligt att snabbt utveckla kurser med hög kvalitet, och ett nära samspel mellan arbetsmarknadens parter och utbildningssystemet.

4.4 Begränsningar som finns i dagens utbud av kurser

Att utbudet av yrkeskurser på gymnasial nivå för vuxna kan utvecklas är något som lyfts i flera utredningar och uppdrag på senare år.⁸¹ Inom ramen för detta uppdrag har vi inhämtat erfarenheter från bland annat omställningsorganisationerna. Sammantaget ger dessa en bild av att det finns ett omfattande utbud av programutbildningar för omskolning. De understryker dock att utbildningsutbudet skulle kunna anpassas för att inkludera fler kortare utbildningar och på så sätt bättre svara mot yrkesverksammas behov av omställning.⁸² Vi har också inhämtat erfarenheter från andra aktörer som ger en liknande bild men med tonvikt på arbetslivets behov.⁸³ Liknande perspektiv har också framförts av arbetsmarknadens parter.⁸⁴

För yrkespaket på gymnasial nivå för vuxna framhålls tre huvudsakliga utmaningar:

1. *Begränsad flexibilitet.* De ämnen och nivåer som erbjuds ingår ofta i större yrkespaket. Även om det är möjligt att läsa enstaka ämnen på en viss nivå är detta ovanligt i praktiken, vilket sannolikt beror på att yrkespaketen främst är framtagna för att utbilda mot en hel yrkesroll.
2. *Brist på nationell överblick.* Eftersom utbudet organiseras och beslutas på kommunal nivå saknas en sammanhållen nationell struktur som visar vilket utbud som erbjuds i olika kommuner. Skolverket utvecklar dock databasen *Utbildningsguiden*, och flera kommuner har anslutit sig för att göra sitt utbud mer synligt.
3. *Regler för platstilldelning.* Enligt gällande bestämmelser ska personer som saknar gymnasial utbildning prioriteras framför dem som redan har en sådan.⁸⁵ Detta kan begränsa möjligheterna för personer i omställning eller i arbete att få tillgång till utbudet. Dessutom är platserna knutna till den enskilda kommunen eller regionen, som inte är skyldig att ta emot sökande från andra delar av landet.

Högskolan har ett omfattande utbud av fristående kurser på både grundnivå och avancerad nivå. Frågan om delar av detta utbud bör anpassas för att i högre grad möta arbetslivets behov har aktualiserats i ett förslag om att förändra lärosätenas ersättningsmodell för att stärka incitamenten att erbjuda kurser riktade till yrkesverksamma.⁸⁶

⁸¹ Frågan behandlas i Yrkesvuxutredningen (s.131 ff.) Se även *Uppdrag att för kommunal vuxenutbildning ta fram kurser i utbildning i svenska för invandrare och yrkeskurser på grundläggande nivå* (U2024/01043)

⁸² Se avsnitt 6.3 om registrerade omställningsorganisationers svar.

⁸³ Se avsnitt 1.4 om vilka aktörer MYH har träffat i uppdraget. Se även: Utbildningsföretagen - *Ny sammanhållen kompetenspolitik*.

⁸⁴ PM 2022-03-29 *Parternas förslag om utbildningsutbud och validering med anledning av det nya huvudavtalet och omställningsstudiestödet*.

⁸⁵ 3 kap. 7 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

⁸⁶ Utbildningsdepartementet (2025), Promemoria – *En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma* (U2025/01339).

UKÄ med flera⁸⁷ har lyft fram ytterligare aspekter som påverkar förutsättningarna för att skapa ett fristående kursutbud som i högre grad svarar mot arbetslivets kompetensbehov:

1. *Långa ledtider.* Processen för att planera, besluta om och genomföra nya kurser kan vara tidskrävande, vilket gör det svårt att snabbt möta förändrade kompetensbehov.
2. *Begränsad flexibilitet.* Många kurser ges i studieformer som gör det svårt för personer som arbetar heltid att delta. Det finns ett växande utbud av flexibla kurser, men omfattningen varierar stort mellan lärosäten och ämnesområden.
3. *Strukturer för samverkan med arbetslivet.* Hur omfattande samverkan som finns mellan lärosäten och arbetsliv varierar mellan olika lärosäten, vilket påverkar möjligheterna att mer samlat utveckla kurser som svarar mot arbetslivets behov.

4.5 Utgångspunkten ska vara yrkeshögskolans modell

MYH menar att en förutsättning för att en individ ska kunna stärka sin ställning på arbetsmarknaden är att arbetslivet efterfrågar de kompetenser som kursen leder till. Att arbetslivet medverkar när kurserna tas fram och deltar i genomförandet är en garant för kvalitet och ger bättre förutsättningar för att både innehållet i och utbudet av kurser blir rätt.

Därför ska de bärande funktionerna i yrkeshögskolan bevaras: kursutbudet ska komma till genom ett ansökningsförfarande, där ansökningar från utbildningsanordnare om att få genomföra kurser prövas i konkurrens. Arbetslivet ska aktivt delta när kurserna tas fram, och arbetslivet ska ha inflytande över kursernas genomförande. Vidare bör yrkeshögskolans särart – kombinationen av det teoretiska och arbetslivsnära lärandet – bestå, och avspeglats i kursutbudet.

Yrkeshögskolans kursutbud svarar redan i dag i stor utsträckning mot arbetslivets behov. Faktorer som gör att kurserna framgångsrikt möter arbetslivets behov är – utöver att arbetslivet är delaktiga – att det snabbt går att ställa om utbudet samt målgruppsanpassa hur kurserna genomförs. Flexibiliteten i studieform och studietakt ger fler grupper möjlighet att studera – och flexibiliteten behöver bestå även inom den nya utbildningsformen. En annan viktig faktor är att de fortbildande yrkeskurserna ska ha nationell upptagning. Detta kan göra att utbudet av kurser når fler.

Om fortbildande yrkeskurser införs kommer det innebära att YH-kurser över tid förs över till den nya utbildningsformen. Myndigheten bedömer att det skulle ge en positiv effekt eftersom regelverket för yrkeshögskolan främst är anpassat för programutbildningar. Dagens YH-kurser skulle på så sätt få ett mer ändamålsenligt regelverk inom den nya utbildningsformen och bättre kunna svara mot sitt syfte.

4.6 Vuxna med erfarenhet av ett yrkesområde som målgrupp

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Kurserna ska i första hand svara mot behov hos vuxna individer som arbetar inom – eller har tidigare erfarenhet av – ett yrkesområde.

Av naturliga skäl får en utbildningsform som ska svara mot behov av omställning på hela arbetsmarknaden en mycket bred målgrupp. Utbildningsformen ska ge förutsättningar för individer att stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Det innebär att kurserna i första hand ska svara mot behov hos vuxna individer som arbetar inom – eller har tidigare erfarenhet av – ett yrkesområde.

⁸⁷ UKÄ (2023), *Lärosätenas utbildningsutbud relaterat till omställningsstödets Sammanställning och analys* (Rapport 2023:2).

En ansökan om att bedriva en fortbildande yrkeskurs ska dels svara mot ett uttalat behov från arbetslivet, dels ha en tydlig koppling till en yrkesroll, ett yrkesområde eller en specifik arbetsuppgift. Den utbildningsanordnare som ansöker om att bedriva kursen ska i samråd med relevant arbetsliv beskriva vilken eller vilka yrkesgrupper en kurs riktar sig till. Dessutom ska nödvändiga förkunskapskrav ställas upp för kurserna. MYH bedömer att förkunskapskraven i de flesta fall kommer att innefatta krav på tidigare arbetslivserfarenhet inom den eller de yrkesroller som kursen riktar sig till.

4.7 Syftar till ett bredare utbud av kurser tillgängligt för fler

Det främsta syftet med fortbildande yrkeskurser är att göra ett bredare utbud av arbetsmarknadsrelevanta kurser tillgängligt för fler. Vilka behov som finns kan ses ur flera perspektiv och flera av dessa perspektiv behöver vägas in när MYH beslutar om vilka kurser som ska ingå i utbildningsformen och fördelar stöd mellan olika utbildningsområden.

Utgångspunkten behöver alltid vara att kurserna svarar mot behov av kunskaper och kompetenser som efterfrågas av det anställande arbetslivet. När utbudet fastställs behöver hänsyn också tas till de yrkesverksammas behov, för att förbättra möjligheterna för dessa att hålla sig konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden.

Utbildningar kan fylla olika syften för den studerande när det gäller att stärka ställningen på arbetsmarknaden. Det kan vara fråga om att den studerande vill komplettera, bredda eller fördjupa en tidigare utbildning eller kunskaper. Det kan också vara fråga om att den studerande vill komplettera eller bredda sådana kunskaper som han eller hon behöver för att stärka sin ställning på arbetsmarknaden eller fördjupa kunskaper som har förvärvats inom arbetslivet.

Här menar vi att omställningsorganisationerna kan spela en viktig roll. De har kännedom om både vilka behov personer som befinner sig i omställning har och vilka utbildningsinsatser som skulle behövas för att göra dem mer konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden. Omställningsorganisationerna bör därför ges inflytande i frågor om hur kursutbudet ska se ut.

På sikt ser vi att utbildningsformen skulle kunna utvecklas för att svara mot fler syften och exempelvis kunna vara en plattform för utbildningar som efterfrågas av Arbetsförmedlingens kunder. Utbildningsformen skulle också kunna vara en plattform för fortbildningen för statliga myndigheter som vanligtvis bedriver sådan utbildning inom ramen för sin egen verksamhet.

4.8 Ska fungera kompletterande till befintliga utbildningsvägar

De fortbildande yrkeskurserna ska vara kompletterande, och svara mot behov av omställning på områden där det saknas fungerande eller tillräckliga strukturer för fortbildning. Den som ansöker om att bedriva en kurs behöver därför beskriva vilka vägar som finns för fortbildning för den yrkesgrupp som kursen avser, samt om det finns andra vägar att nå de kompetenser som kursen avser. Utbudet skulle dock kunna påverkas negativt om det i regelverket införs en alltför skarp avgränsning mot andra utbildningsformer, inte minst eftersom även andra utbildningsformer genomgår förändringar. Vi bedömer heller inte att det är möjligt för MYH att följa och överblicka det samlade, aktuella utbudet av kurser och utbildningar och deras innehåll inom alla områden. Detta innebär att det finns en risk för överlappningar mellan de fortbildande yrkeskurserna och andra utbildningsformer. Vi menar samtidigt att dessa överlappningar sannolikt kommer avta över tid och att naturliga avgränsningar kommer uppstå i takt med att de olika utbildningsformerna utvecklas.

4.8.1 Förhållandet till yrkesvux och nationell yrkesutbildning

Såväl yrkesvux som nationell yrkesutbildning erbjuder i första hand yrkesanpassade programutbildningar. Inom yrkesvux är möjligheterna att läsa en enstaka kurs begränsade, och inom nationell yrkesutbildning saknas möjligheterna helt. Kurserna inom den nya utbildningsformen är inte tänkta att vara grundutbildning, utan de ska stärka individens ställning på arbetsmarknaden genom att fördjupa dennes yrkeskunskande. De fortbildande yrkeskurser bedöms därför inte ha samma målgrupp som yrkesvux och nationell yrkesutbildning. Kurserna skulle däremot kunna användas som påbyggnad eller för att komplettera ett kunskande från de båda utbildningsformerna om ett sådant kursutbud saknas.

MYH menar att arbetet med att ta fram en fortbildningskurs kommer att kräva både resurser och engagemang från arbetslivet. Ett sådant engagemang minskar risken för att fortbildningskurserna skulle komma att konkurrera med ett eventuellt befintligt kursutbud. Vi bedömer att arbetslivet i de allra flesta fall skulle avstå från att engagera sig i en utbildning om det redan finns väl fungerande utbildningsvägar som tillhandahåller den kompetens som arbetslivet efterfrågar.

4.8.2 Förhållandet till högskola och universitet

Det finns ett rikt och ständigt föränderligt utbud av kurser inom högskola och universitet. Detta gör det redan i dag mycket svårt att bedöma om de behov som beskrivs i en ansökan om att bedriva kurs inom yrkeshögskolan redan tillgodoses genom högskoleutbildning.⁸⁸

Det är dessutom möjligt att utbudet kommer att öka. Detta beror på vilka beslut som regeringen fattar med anledning av förslaget om en särskild ersättningsmodell för universitet och högskolor avseende utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma.⁸⁹ I promemorian om ny ersättningsmodell för högskolan berörs förhållandet mellan yrkeshögskolan och universitet och högskola på följande sätt:

Om universitet och högskolor i högre grad får ekonomiska incitament att erbjuda korta, flexibla och arbetsrelaterade kurser för yrkesverksamma kan det leda till en konkurrenssituation och ett ökat behov av tydligare rollfördelning mellan utbildningsformerna. Samtidigt finns en grundläggande skillnad mellan utbildningsformerna i och med att utbildning på universitet och högskolor ska vila på vetenskaplig grund, medan yrkeshögskolan utgår från ett nära samarbete med arbetslivet och ofta är mer praktiskt inriktad. En överlappning i uppdrag och målgrupper kan kräva en fördjupad samverkan mellan utbildningsformerna för att säkerställa att utbildningsformerna kompletterar varandra snarare än konkurrerar.

MYH delar uppfattningen att utbildningsformerna både i innehåll och genomförande i allt högre grad kan komma att närma sig varandra och att det inte går att utesluta en viss överlappning av kursutbudet mellan högskolan och yrkeshögskolan. En sådan överlappning i uppdrag och målgrupper kräver en fördjupad samverkan mellan utbildningsformerna för att undvika skadlig överlappning.

Fortbildande yrkeskurser bör inte svara mot behov som universitet och högskolan förväntas tillgodose. Myndigheten lämnar dock inget förslag om hur denna avgränsning ska regleras.

Vi menar dock att universitet och högskolor ska kunna vara anordnare av fortbildande yrkeskurser samt erhålla särskilda medel för dessa. Argumenten för detta är flera.

Den forskning och utveckling som universitet och högskola bedriver ger en unik kunskap om den senaste utvecklingen inom många områden och lärosätena kan också ha en bättre kunskap vilka av dessa som kan vara relevanta för arbetslivet på sikt. Den högre

⁸⁸ Enligt 1 kap. 3 § punkten 1a förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan är en förutsättning för att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan att den svarar mot behov av kvalificerad arbetskraft i arbetslivet som inte tillgodoses genom en utbildning enligt högskolelagen (1992:1434).

⁸⁹ Utbildningsdepartementet (2025), Promemoria - *En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma* (U2025/01339).

utbildningens samverkan med arbetslivet gällande forskning och utveckling kan också ligga till grund för innehåll i kurser som större arbetsgivare kan ha möjlighet att ta del av/tillgodogöra sig, men där mindre och medelstora arbetsgivare, inte har möjlighet att genomföra sådan bevakning.

Universitet och högskolan har dessutom bättre förutsättningar för nyttjande av exempelvis dyra tekniska anläggningar med den senaste tekniken. De har också tillgång till lärarkompetens från den högre utbildningen.

Vi menar att det finns en stor potential för samverkan mellan utbildningsformerna och att lärosäten som utbildningsanordnare skulle kunna dra nytta av den flexibilitet som fortbildande yrkeskurser skulle ha. Redan idag finns högskolor som anordnar yrkeshögskoleutbildningar. Vi menar dock att lärosäten endast ska kunna få statliga medel för genomförandet genom en av utbildningsformerna och att dubbel ersättning, exempelvis via högskolans ersättningssystem för bedrivande av fortbildningskurser i enlighet med den föreslagna nya ersättningsmodellen, inte ska vara möjlig.

Förhållandet mellan yrkeshögskola och universitet och högskola, bland annat frågan om att underlätta övergångar mellan programutbildningar inom utbildningsformerna, har behandlats i flera utredningar och rapporter.^{90, 91} Frågan behandlas också i *Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar*.⁹²

4.8.3 Avgränsningar mot den privata utbildningsmarknaden och utbildningar som arbetsgivare vanligtvis svarar för

En komplex fråga är hur en särskild utbildningsform för kurser bör förhålla sig till den privata marknaden för utbildningar och vilka avgränsningar som kan och bör göras. Å ena sidan krävs det starka skäl för att det offentliga ska bekosta utbildningar som redan tillhandahålls på en fungerande marknad. Om staten går in och finansierar sådana utbildningar riskerar det att rubba marknadens funktionssätt, skapa snedvriden konkurrens och minska incitamenten för privata aktörer att utveckla sitt utbud. Å andra sidan finns en påtaglig risk att det privatfinansierade utbudet inte är tillgängligt för tillräckligt många, exempelvis för individer som inte får tillgång till utbudet via sin arbetsgivare eller individer som har begränsade egna ekonomiska resurser. I sådana fall finns en risk att en betydande del av arbetskraften går miste om möjligheten att fortbilda sig och därmed att stärka sin ställning på arbetsmarknaden.

De fortbildande yrkeskurserna ska som lägst ha en omfattning om tio poäng, vilket motsvarar tio arbetsdagars studier på heltid. MYH menar att denna relativt höga miniminivå minskar risken för direkt konkurrens med den privata utbildningsmarknaden, där en stor del av kurserna är kortare.

Vidare föreslår vi att ansökan om att bedriva kurs ska vara utformad på ett sådant sätt att utbildningsanordnaren, tillsammans med företrädare för arbetslivet, ska redovisa vilka alternativa utbildningsvägar som finns för den aktuella yrkesgruppen samt motivera varför kursen ska omfattas av offentlig finansiering. Om det redan finns utbildningsvägar som svarar mot arbetslivets behov bör MYH särskilt beakta detta när ansökan prövas.

Vi menar att ett sådant prövningsförfarande skulle skapa förutsättningar för en balanserad relation mellan offentligt och privat finansierad utbildning. Det skulle samtidigt bidra till att säkerställa att statliga medel används där de gör störst nytta – det vill säga på de delar av arbetsmarknaden där det finns tydligt behov av kurser, men där varken utbildningssystemet, arbetsgivare eller den privata marknaden tillhandahåller ett tillräckligt brett och relevant utbud.

⁹⁰Myndigheten för yrkeshögskolan samt SUHF (2019), *Ökad rörlighet mellan yrkeshögskoleutbildning och högskoleutbildning*. (MYH 2018/3838 resp. SUHF 0040-18).

⁹¹Högskolan Väst et al. (2024), *Sömlösa övergångar – åtgärder för att underlätta vägen från yrkeshögskola till högskoleutbildning*.

⁹²SOU 2023:31, *Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar* kap. 6.8.

4.9 Utbildningarna bör berättiga till omställningsstudiestöd och studiemedel

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Utbildningsformen bör berättiga de studerande till omställningsstudiestöd och studiemedel. Förutsättningarna och lämpliga lösningar för detta behöver dock utredas ytterligare. I avvaktan på sådan utredning föreslår myndigheten att omställningsstudiestöd ska kunna medges genom ändring i 13 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

De utbildningar som uppdraget syftar till bör enligt myndighetens mening i möjligaste mån berättiga till omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) respektive förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd samt till studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395) och studiestödsförordningen (2000:655). Både studiemedel och omställningsstudiestöd administreras av CSN.

Studiemedel och omställningsstudiestöd kan lämnas för studier vid utbildningar som framgår av bilagan till studiestödsförordningen.⁹³ Bilagan är indelad i fem avdelningar, avdelning A 1, A 2, A3, B 1 och B 2. Avdelning A 1, A 2 och A 3 avser utbildningar på grundläggande och gymnasial nivå eller motsvarande, och avdelning B 1 och B 2 avser utbildningar på eftergymnasial nivå. Utbildningar inom nationell yrkesutbildning utgör utbildning på gymnasial nivå enligt avdelning A 1, medan utbildningar inom yrkeshögskolan utgör utbildning på eftergymnasial nivå enligt avdelning B 1. Vilken avdelning som en utbildning finns angiven i påverkar inte rätten till omställningsstudiestöd, men däremot rätten till studiemedel. Bland annat påverkas från vilken ålder som studiemedel kan lämnas, hur många veckor som studiemedel kan lämnas för och med vilket belopp som studiemedel lämnas.

Som framgår av denna rapport föreslår MYH att fortbildande yrkeskurser som lägst ska bygga på genomförd grundskola. Det kommer således finnas utbildningar både på gymnasial nivå och olika eftergymnasiala nivåer.

Finns det formella förutsättningar för rätt till studiemedel och omställningsstudiestöd?

MYH har i uppdraget fört diskussioner med CSN om förutsättningarna för att möjliggöra studiestöd för den nya utbildningsformen. Ett alternativ som diskuterats är att fortbildande yrkeskurser läggs till i bilagan till i studiestödsförordningen vid alla de avdelningar som kan vara aktuella för den nya utbildningsformen. Som framgår av avsnitt 10.1 i denna rapport anser myndigheten dock att utbildningsformens syfte, karaktär och målgrupp talar för att dessa utbildningar inte behöver nivåbedömas. Det redovisas också utmaningar och risker med en sådan bedömning, även om den inte skulle avse specifik nivå utan begränsas till gymnasial och eftergymnasial nivå. Myndigheten för yrkeshögskolan föreslår således att utbildningens nivå inte ska bedömas i samband med prövningen av ansökan om att få anordna utbildning. Myndigheten kommer därför inte kunna besluta enligt vilken avdelning i bilagan till studiestödsförordningen som utbildningen berättigar till studiestöd.

Enligt uppgift från CSN skulle detta alternativ dessutom kräva omfattande systemutveckling och utvecklingstid samt medföra höga kostnader för CSN då en ny utbildningsform införs i bilagan till studiestödsförordningen. Som jämförelse hänvisar CSN till sitt remissvar på Yrkesvuxutredningen.⁹⁴

Myndigheten för yrkeshögskolan anser därför inte att en nivåbedömning av fortbildande yrkeskurser är att förorda i nuläget dels då det finns argument mot behovet och

⁹³ Omställningsstudiestöd kan därutöver lämnas för studier som finansieras av en omställningsorganisation, dvs. även för utbildningar som inte finns upptagna i bilagan till studiestödsförordningen.

⁹⁴ CSN U2024/00585, Remissvar SOU 2024:16, CSN.

lämpligheten i en sådan bedömning, dels en nivåbedömning inte heller kommer möjliggöra studiemedel utan erforderlig systemutveckling. Om MYH trots allt ska bedöma om en utbildning är gymnasial eller eftergymnasial behöver det utredas vilka avdelningar i bilagan till studiestödsförordningen som är aktuella för fortbildande yrkeskurser. En sådan analys har inte gjorts i detta uppdrag och behöver ske i samråd med CSN. Analysen bör då också inkludera frågan om nivån på studiestöd kan vara densamma oavsett om kursen bedöms vara gymnasial eller eftergymnasial.

Ett annat alternativ som diskuterats är att det i bilagan till studiestödsförordningen införs en helt ny avdelning för studiestöd skild från avdelning A och B och som enbart gäller de fortbildande yrkeskurser som beslutats av MYH och som omfattar både gymnasial och eftergymnasial nivå och med rätt till samma belopp oavsett utbildning. Enligt uppgift från CSN skulle även detta alternativ kräva samma omfattande systemutveckling och utvecklingstid samt höga kostnader för CSN då en ny utbildningsform införs i bilagan till studiestödsförordningen

Med hänsyn till dessa omständigheter ger Myndigheten för yrkeshögskolan därför inte något förslag för hur rätten till både studiemedel och omställningsstudiestöd bör lösas.

En lösning med enbart rätt till omställningsstudiestöd – ett första steg?

Som anges ovan är rätten till omställningsstudiestöd, till skillnad från rätten till studiemedel, inte avhängigt vilken nivå en utbildning har. En lösning som därför diskuterats inom uppdraget är att det direkt i 13 § lagen om omställningsstudiestöd anges att den nya utbildningsformen ska ge rätt till omställningsstudiestöd.

Detta alternativ går enligt uppgift från CSN att hantera utan de utvecklingskostnader för myndigheten som krävs för en ny utbildningsform i bilagan till studiestödsförordningen. Däremot kräver det en helt manuell hantering hos CSN, exempelvis när det gäller skolornas rapportering vilket skulle medföra långa handläggningstider och höga administrativa kostnader hos CSN. Stödet skulle också begränsas till personer på minst 27 år.⁹⁵ Av ovanstående anledningar anser CSN att det inte är lämpligt att vissa utbildningsformer anges direkt i 13 § lagen om omställningsstudiestöd.

En reglering som innebär att de studerande inte är berättigade till studiemedel utan endast till omställningsstudiestöd innebär utöver kostnader för manuell hantering hos CSN, således en begränsning av vem som kan läsa de fortbildande yrkeskurserna med ekonomiskt stöd. Enligt uppgifter från CSN beviljades under läsåret 2024/2025 studiemedel till 1 837 personer för utbildningar som omfattar mindre än 100 yrkeshögskolepoäng enligt 2 kap. 5 § andra stycket YHF medan 164 personer beviljades omställningsstudiestöd för denna typ av utbildningar under samma period. Det har i vart fall för dessa utbildningar och målgrupp funnits ett behov av finansiering med studiemedel. Samtidigt bör det beaktas att den nya utbildningsformen i första hand riktar sig till yrkesverksamma. Det framgår av Myndigheten för yrkeshögskolans enkät 2025 till studerande som avslutat en kort utbildning andra halvåret 2024 att närmare 80 procent arbetade under tiden de studerade på utbildningen. Av samtliga med anställning deltog 36 procent i utbildningen under betald arbetstid, åtminstone till viss del.⁹⁶ Dessa uppgifter tyder på att behovet av studiestöd sannolikt inte är avgörande för möjligheten att studera vid en fortbildande yrkeskurs.

Myndigheten förordar därför att det anges i lagen om omställningsstudiestöd att den nya utbildningsformen berättigar till sådant stöd, som ett första steg till finansiering.

⁹⁵ Detta följer av etableringsvillkoret i 6 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

⁹⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan (2025), *Studerandes upplevelser av kurser i yrkeshögskolan – resultat från enkätundersökning 2025* (s. 12).

Ytterligare alternativ

Ett sista alternativ är att fortbildande yrkeskurser inledningsvis inte ger rätt till någon form av studiestöd, varken omställningsstudiestöd eller studiemedel. En sådan lösning skulle ge förutsättningar att införa fortbildande yrkeskurser snabbare än med studiestöd. Att kurserna inte skulle ge rätt till studiemedel eller omställningsstudiestöd skulle dock innebära en begränsning av vem som skulle kunna läsa på kurserna. En förutsättning för att kunna läsa en kurs skulle i ett sådant fall vara att den studerande kan försörja sig på annat sätt under utbildningen.

Myndigheten föreslår sammanfattningsvis att utbildningarna ska berättiga till omställningsstudiestöd genom en ändring i lagen om sådant stöd, som ett första steg till finansiering. Om både studiemedel och omställningsstudiestöd ska vara möjligt bör detta utredas vidare i samråd med CSN. En sådan utredning behöver också beakta omställningsorganisationernas möjligheter att lämna yttrande över utbildningar som enbart berättigar till omställningsstudiestöd.

4.10 Beslut

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Den nya utbildningsformen ska omfattas av statlig finansiering genom statsbidrag eller särskilda medel och vara avgiftsfri för de studerande.

Beslut ska fattas efter ansökan från den som vill anordna utbildningen. MYH ska besluta om en utbildning får anordnas enligt lagen om fortbildande yrkeskurs. Stöd ska kunna erhållas i form av statsbidrag eller särskilda medel. Utbildningen bör också berättiga de studerande till studiemedel och omställningsstudiestöd.

Samtliga de uppgifter som ska finnas med i MYH:s beslut ska samlas i en enda bestämmelse. Beslutet ska innehålla uppgifter om ansvarig utbildningsanordnare, i vilken form eller former stödet lämnas, belopp, kursens omfattning, högsta antal årsplatser, högsta antal studerandeplatser, den tid beslutet avser, utbildningens lokalisering och de villkor som MYH beslutat. Om berättigandet till studiestöd ska anges i myndighetens beslut eller inte beror på hur berättigandet till studiestöd regleras (se avsnitt 4.9). Myndigheten lämnar därför inget författningsförslag om beslutets innehåll i denna del.

Till beslutet ska bifogas en utbildningsplan som uppfyller kraven i förordningen på en sådan plan.

4.10.1 En utbildningsform med statlig finansiering

Inom yrkeshögskolan finns möjlighet att anordna en utbildning med statsbidrag eller särskilda medel enligt 5 kap. YHF. Det är dock också möjligt att anordna utbildning inom yrkeshögskolan utan statsbidrag eller särskilda medel enligt 1 kap. 6 § YHF. Detta har motiverats av att det inom yrkeshögskolan ska kunna finnas utbildningar som kan vara viktiga för individen men som har ett lägre nationellt intresse och därför inte åtnjuter statligt ekonomiskt stöd. Elevavgifter är då en förutsättning för verksamheten.⁹⁷ MYH beslutar då endast om att utbildningen får ingå i yrkeshögskolan och hur många årsplatser som utbildningen ska omfatta. Genom beslutet berättigar dessa utbildningar de studerande till studiestöd. Regeringen beslutar särskilt om det sammanlagda antalet årsplatser för de utbildningar inom yrkeshögskolan för vilka statsbidrag eller särskilda medel inte utgår. Antalet platser är 700.⁹⁸

⁹⁷ SOU 2008:29, *Yrkeshögskolan – För yrkeskunnande i förändring* (s. 175).

⁹⁸ Regeringsbeslut om ändring av beslut om antalet årsplatser i vissa studiestödsberättigande utbildningar (U2022/02233) MYH:s diarienummer 2022/4560.

Trots uttalandet i förarbetena innebär de två möjligheterna vissa utmaningar för MYH. Vilket behov ska tillgodoses inom yrkeshögskolan med statsbidrag och vilket behov ska tillgodoses inom yrkeshögskolan utan statsbidrag? Oavsett om syftet med de olika modellerna är samma eller skiljer sig åt behövs en modell för hur MYH ska prioritera och kriterier för prövningen av ansökan.

Vi anser att kraven för att få anordna utbildning inom ramen för lag och förordning för den nya utbildningsformen ska vara högt ställda. Utbildningarna ska hålla hög kvalitet ur flera perspektiv men framför allt i förhållande till arbetslivets behov och i undervisningens upplägg. Den nya utbildningsformen ska därför omfattas av ett kvalitetssystem som är till gagn både för det anställande arbetslivet och de individer som har behov av att stärka sin ställning på arbetsmarknaden.

Vi anser att de utbildningar som motsvarar arbetslivets kompetensbehov och håller en hög kvalitet ska finansieras med statsbidrag eller särskilda medel och berättiga de studerande till studiestöd. Utbildningarna ska därmed vara i huvudsak avgiftsfria för den enskilde studerande. Utbildningar som visserligen motsvarar ett behov av kompetens inom arbetslivet men bedöms ha lägre kvalitet ska inte ingå i utbildningsformen. Dessa utbildningar ska således inte ens få ingå i den nya utbildningsformen utan statsbidrag eller särskilda medel. Enda undantaget bör gälla utbildningar som anordnas av annan statlig myndighet än statliga universitet och högskolor. Dessa myndigheter ska även i det nya systemet få anordna utbildning men endast få stöd genom att utbildningen förklaras berättiga de studerande till studiestöd.

Förslaget innebär att det ställs ökade krav på anordnarna att ta fram kurser som håller hög kvalitet om de ska få rätt att anordna dessa inom den nya utbildningsformen. Detta eftersom alla anordnare utom andra statliga myndigheter kommer konkurrera om de medel som är tillgängliga. MYH föreslår alltså att det som i dag benämns "YH utan statsbidrag" för privata aktörer inte ska ha någon motsvarighet i den nya utbildningsformen.

Vi bedömer också att utbildningarna blir mer attraktiva för potentiella sökande på grund av den kvalitetsgaranti som följer med att utbildningarna tillhör en offentlig utbildningsform och dessutom är avgiftsfria. Anordnarna får på så vis också sannolikt ett större deltagarunderlag.

I detta sammanhang bör det lyftas hur förslaget eventuellt påverkar frågan om mervärdesskatteplikt. Enligt 10 kap. 15–16 §§ mervärdesskattelagen får tillhandahållande av grundskole-, gymnasieskole- eller högskoleutbildning undantas från skatteplikt, om utbildningen anordnas av det allmänna eller en av det allmänna för utbildningen erkänd utbildningsanordnare eller utbildning som berättigar de studerande till studiestöd enligt studiestödslagen. Därför riskerar de utbildningar som inte beviljas stöd i form av statsbidrag eller statliga medel och därmed inte får ett beslut av MYH om att anordna en utbildning att bli skyldiga att betala mervärdesskatt. Vi bedömer dock inte att dessa eventuella konsekvenser utgör skäl för att välja en annan modell.

Vi föreslår därför att den nya utbildningsformen ska få anordnas efter att MYH beslutat om detta samt om hur många årsplatser utbildningen ska omfatta och vilken typ av stöd som beslutet avser. Stöd kan beviljas i form av statsbidrag eller särskilda medel för kommuner, regioner och enskilda fysiska och juridiska personer samt högskolor och universitet med staten som huvudman. Utbildningen bör också berättiga de studerande till studiemedel och omställningsstudiestöd. Detta gäller oavsett vilken typ av organisation som anordnar utbildningen. Berättigandet till studiestöd ska antingen anges i myndighetens beslut eller följa direkt av regleringen om studiestöd. Det senare skulle vara fallet om rätten till omställningsstudiestöd anges direkt i lagen om omställningsstudiestöd dvs. oberoende av utbildningens nivå. I avvaktan på regleringsmodell avseende studiestödet lämnas inget förslag om beslutets innehåll när det gäller studiestöd.

4.10.2 Om årsplatser och studerandeplatser

Beslut om att en utbildning får ingå i yrkeshögskolan ska innefatta en uppgift om högsta antalet årsplatser. I 2 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan definieras årsplats som en studerandeplats i heltidsutbildning som omfattar 40 veckor.

Vi anser att beslut om anordnande av en fortbildande yrkeskurs ska innehålla uppgift om högsta antal årsplatser i likhet med yrkeshögskolan. Vi menar dock att beslutet också ska innehålla en uppgift om högsta antal studerandeplatser.

Årsplatser och studerande beskriver två olika saker. En årsplats är ett mått som beskriver utbildningsomfattning över tid och används för att göra utbildningsvolymen jämförbara även när utbildningar har olika längd och studietakt. I de fall en utbildning omfattar mer eller mindre än 200 poäng kommer en årsplats inte motsvara en studerandeplats.

En studerandeplats avser i grunden en beviljad plats för en individ som deltar i utbildning och antalet studerandeplatser anger hur många personer på en utbildning som utbildningsanordnaren kan erhålla statsbidrag för. Antalet studerandeplatser beräknas utifrån antalet årsplatser och utbildningens omfattning i poäng.⁹⁹

Beräkningen av högsta antal studerandeplatser görs av myndigheten och anges redan idag i besluten inom yrkeshögskolan. Beräkningen skulle också kunna göras av utbildningsanordnaren själv utifrån myndighetens beslut om högsta antal årsplatser för en utbildning. Myndigheten vet dock av erfarenhet att enbart en uppgift som avser årsplats i beslutet kan vara förvirrande för mottagaren. Förtydligandet bör övervägas även för utbildningar inom yrkeshögskolan, men har särskilt stor betydelse för kurser eftersom det beviljade antalet årsplatser framstår som betydligt lägre än antalet faktiska studerandeplatser i de fall en utbildning omfattar mindre än 200 poäng.

Vi anser samtidigt att högsta antal årsplatser ska anges i myndighetens beslut eftersom det har betydelse för beräkningar av olika slag.

Det bör således anges direkt i regleringen att myndighetens beslut ska innehålla en uppgift dels om högsta antal årsplatser, dels om högsta antal studerandeplatser som antalet årsplatser motsvarar för den enskilda utbildningen.

4.10.3 Beslut om att få anordna utbildning och beviljas stöd

MYH anser att det ska vara tydligt i de beslut som meddelas att det som prövats är dels rätten att få anordna utbildningen, dels frågan om vilket stöd och med vilket belopp som beviljas om det är fråga om statsbidrag eller särskilda medel. Som framgår i bland annat i avsnitt 4.9 och 4.10.1 anser vi också att myndigheten ska besluta om att utbildningarna ska förklaras berättiga till studiestöd men ger inte något förslag till reglering. Av beslutet ska också framgå att prövningen gjorts utifrån anordnarens lämplighet och de krav som författningarna ställer på utbildningen och verksamheten i övrigt.

Samtidigt föreslår vi en förenkling av hur de beslut som MYH meddelar ska utformas. Vi föreslår att alla de uppgifter som ska finnas med i MYH:s beslut ska samlas i en enda bestämmelse. Det ska i ett och samma beslut anges att en utbildning får anordnas enligt lagen om fortbildande yrkeskurser och om utbildningen ska beviljas statsbidrag eller särskilda medel eller att utbildningen berättigar de studerande till studiestöd. Det ska också uttryckligen anges i förordningen om fortbildande yrkeskurser att beslutet får förenas med villkor och i beslutet anges sedan de specifika villkoren för den aktuella utbildningen

Beslutet ska innehålla uppgifter om

- utbildningsanordnaren

⁹⁹ antal studerandeplatser = (antal årsplatser x 200) / utbildningens omfattning i poäng.

- i vilken form eller former stödet lämnas
- belopp
- kursens omfattning
- högsta antal årsplatser och studerandeplatser
- den tid beslutet avser
- utbildningens lokalisering
- och de villkor som MYH beslutat

Till beslutet ska en utbildningsplan för utbildningen enligt 2 kap. 7 § förordningen om fortbildande yrkeskurser bifogas.

5 Utgångspunkt i behov beskrivna av arbetslivet/arbetsmarknadens parter

5.1 Analysen av kompetensbehov är utmanande

Myndigheten för yrkeshögskolans nuvarande analysfunktion är utformad för att bedöma arbetsmarknadens behov av utbildningar inom yrkeshögskolan. En sådan utvidgning av uppdraget som föreslås genom en ny utbildningsform kommer att kräva ett förändrat arbetssätt och göra uppdraget mer omfattande.

Analysen av arbetsmarknadens behov av yrkeshögskoleprogram utgår från omvärldsbevakning, kontakter med regionerna, underlag från andra myndigheter, branschavstämningar samt statistik om arbetsmarknadens behov av yrkesroller. Utifrån analysen gör vi en detaljerad kartläggning av arbetsmarknadens behov, därefter bedöms inkomna ansökningar och sedan beviljas medel för utbildningar som svarar mot dessa behov. Vi har sett att modellen inte fungerar lika väl för YH-kurser, och arbetar med att utveckla andra arbetssätt.

Att samma modell inte fungerar för YH-kurser beror både på att målgruppen för YH-kurser är bredare och på att kompetensbehoven ofta är mer diversifierade och situationsspecifika än för yrkeshögskoleprogrammen. Inom YH-kurser kan det också handla om kompetenser som är mer allmänna och användbara inom flera olika yrkesroller.

Den nya utbildningsformens bredd avseende nivåer gör analysen än mer omfattande och framför allt utmanande. Utmaningen ligger även i vilken statistik som finns tillgänglig och att branschaktörer och andra myndigheter har ett bristande kunskapsunderlag när det gäller arbetsmarknadens behov på så detaljerad nivå som enskilda kompetenser.

Om fortbildande yrkeskurser införs behöver myndigheten utveckla ett kompletterande arbetssätt för att uppskatta hur arbetsmarknadens behov av fortbildande kurser ser ut, vid sidan av den modell som används för programutbildningar inom yrkeshögskolan i dag. Den nya modellen kommer inte att kunna bygga på en kartläggning av exakta kompetensbehov, på motsvarande sätt som sker för programutbildningarna i dag, utan modellen behöver till del bygga på mer aktiva ställningstaganden från myndighetens sida utifrån de underlag som är möjliga att arbeta fram.

Att utveckla och arbeta enligt en sådan ny modell innebär en resurskrävande arbetsinsats och att myndigheten behöver utöka sin analysfunktion.

5.2 Analysen av behoven av omställning behöver utvecklas

Om myndigheten genom införandet av fortbildande yrkeskurser får i uppdrag att bevaka en bredare del av arbetsmarknadens behov innebär det att vi behöver involvera ett större antal branschaktörer än i dag. Det innebär också att vi behöver utveckla dialogen med externa aktörer såsom arbetsmarknadens parter, intresseorganisationer och andra relevanta aktörer som exempelvis regionalt utvecklingsansvariga.

Omställningsorganisationerna bör ges möjligheter att regelbundet bidra till analysarbetet. Dessa bidrag bör inkluderas i den samlade analysen för att säkerställa att både arbetsmarknadens kompetensbehov och individers behov av omställning beaktas. De årliga branschavstämningarna som i dag används i arbetet med att dimensionera yrkeshögskolans program kan utvecklas för att i ännu högre grad omfatta även kurser.

Genom utökade regelbundna dialoger kan vi även fånga upp i vilken utsträckning de kompetenser som identifierats i tidigare beviljade ansökningar fortfarande bedöms vara relevanta, om kurserna bedöms ha svarat mot sitt syfte samt om nya behov framträtt. En nackdel med att basera dialogen på tidigare beviljanden är dock att analysen i denna del blir bakåtblickande och riskerar att reproducera ett befintligt utbud. Det är därför viktigt att dialogerna också har ett tydligt framåtblickande perspektiv.

En betydande utmaning i behovsanalysen är relationen till befintligt utbildningsutbud inom andra utbildningsformer eller som bedrivs av andra aktörer. Flera branschorganisationer anordnar exempelvis egna kurser, vilket gör det svårare att analysera kompetensbehovet då dessa organisationer kan bli både utförare och behovsbedömare. En annan utmaning är att avgöra vilka utbildningsbehov som arbetsgivaren i stället ska tillgodose.

5.3 Utbildningsportföljen behöver riktas genom inriktningsbeslut

Myndigheten behöver utveckla en modell för att fatta inriktningsbeslut för att prioritera mellan olika behov av kompetenser. Inför prioriteringen bör vi ta fram underlag om relevanta megatrender som påverkar arbetsmarknadens långsiktiga utveckling som utgångspunkt för bedömningsarbetet. Prioriteringarna bör grundas på analyser av arbetsmarknadens behov, men även på individers behov av omställning. Prioriteringarna kommer därmed behöva vara flexibla och snabbt kunna justeras utifrån ändrade förutsättningar, såsom förändrade budgetramar eller utvecklingen på arbetsmarknaden. Som beskrivits ovan finns det också betydande utmaningar i att göra analyser av behov av enskilda kompetenser jämfört med en analys av arbetsmarknadens behov av yrkesroller.

Myndigheten bör årligen fastställa hur statsbidraget för den nya utbildningsformen ska prioriteras och fördelas mellan olika utbildningsområden. Inriktningen bör även kommuniceras externt för att säkerställa transparens och ge arbetsliv och utbildningsanordnare en förståelse för myndighetens prioriteringar inför en ansökningsomgång.

En del i dimensioneringen av platser inom yrkeshögskolan utgörs i dag av tidigare resultat från genomförda kurser – såsom platsutnyttjande, genomströmning och söktryck. Platsutnyttjande och genomströmning är dock bakåtblickande indikatorer som bygger på tidigare beviljanden och kan därför vara mindre lämpliga för kurser som ska vara flexibla och snabbt kunna möta nya behov. Söktryck ger däremot information om individers intresse och kan därigenom bidra till att fånga upp individers behov av omställning. Om även resultat ska beaktas skulle vi behöva fördjupa kunskapen om hur väl beviljade kurser faktiskt svarat mot arbetslivets behov och följa upp detta, vilket skulle vara mycket utmanande men värdefullt.

Att fördela statsbidraget mellan utbildningsområden utifrån begränsade underlag innebär en risk att det som redan är känt prioriteras, medan kompetensbehov som ännu inte identifierats riskerar att förbises. En andel av det totala statsbidraget för fortbildande yrkeskurser bör avsättas för att kunna bevilja kurser som svarar mot nya eller tidigare okända kompetensbehov där analysunderlaget är begränsat. Vi bör även sträva efter att säkerställa en spridning av kurser mellan utbildningsområden för att undvika att enskilda utbildningsområden blir alltför dominerande.

Inför ett beslut är det viktigt att myndigheten också tar hänsyn till vilket utbud av kurser som erbjuds inom högskolan och vilket utbud den gymnasiala yrkesutbildningen tillhandahåller så att skadlig överlappning undviks. Vi behöver också väga in de utbildningsbehov som arbetsgivaren ska tillgodose och vara tydliga med att sådana kurser inte kommer att beviljas.

Trots prioriteringar genom sådana inriktningsbeslut kommer vi likt i dag behöva göra avvägningar mellan ansökningar inom och mellan utbildningsområden och utbildningsinriktningar. Utmaningen att avgöra vilken av två likvärdiga ansökningar som bör prioriteras kommer kvarstå, och vi ser att utmaningarna kommer att vara mer betydande än idag inom yrkeshögskolans program.

Att i stället dimensionera utbildningsutbudet utifrån de ansökningar som kommer in skulle innebära att prioriteringarna riskerar att grundas på en ansökningsvolym som inte nödvändigtvis motsvarar arbetsmarknadens faktiska behov, varför vi inte ser det som ett

möjligt arbetssätt. Det skulle också innebära att inriktningen inför en ansökningsomgång inte kan kommuniceras externt.

6 Utbildningarnas organisation

6.1 Inledning

I en flexibel utbildningsform som ska kunna svara mot kompetensbehov på hela arbetsmarknaden behöver det finnas utrymme för många olika aktörer att verka. Inom yrkeshögskolan finns en mångfald av utbildningsanordnare. Det finns både stora anordnare som utbildar inom många olika utbildningsområden och mindre och specialiserade anordnare som ger utbildningar och kurser inom ett tydligt avgränsat yrkesområde. Under 2024 bedrev 94 utbildningsanordnare yrkeshögskolekurser. Av dessa var 75 var privata och 19 offentliga.¹⁰⁰

För den nya typ av kurser som vi föreslår är det sannolikt att fler aktörer kommer se en möjlighet att träda in som utbildningsanordnare. Inte minst eftersom målgruppen för kurserna blir större än för de som yrkeshögskolan omfattar. Vi ser därför att det behövs ett regelverk som ger förutsättningar för nya aktörer att accepteras i systemet. Det kan också finnas anordnare som skulle ha bättre förutsättningar att bedriva utbildning inom den nya utbildningsformen än inom yrkeshögskolan. Det skulle exempelvis kunna röra sig om branschskolor och myndigheter som bedriver utbildningsverksamhet.

Samtidigt behöver regelverket ställa upp tillräckligt höga krav för att stänga ute oseriösa aktörer och anordnare som inte har förmåga att genomföra kurser med jämn och hög kvalitet. Vi menar att kortare utbildningar potentiellt kan attrahera aktörer vars primära intresse inte är att bidra till kompetensförsörjningen, utan snarare att utnyttja det offentliga finansierade utbildningssystemet. Även detta talar för att högt ställda krav behövs.

6.2 Höga krav på förutsägbarhet och rättssäkerhet

MYH:s möjligheter att granska och följa upp YH-kurser medan de genomförs är mer begränsade än för programutbildningarna inom yrkeshögskolan. Omfattningen och kontinuiteten i programutbildningar ger oss bättre förutsättningar att identifiera avvikelser och granska kvaliteten under utbildningens gång samt möjlighet att kräva att brister åtgärdas. För kortare utbildningar finns det en risk att MYH inte hinner upptäcka brister i genomförande eller kvalitet i tid och att vi inte hinner vidta åtgärder innan kursen avslutas.

Mot denna bakgrund bedömer vi att höga krav behöver ställas på de organisationer och företag som vill etablera sig som utbildningsanordnare inom systemet för fortbildande yrkeskurser. I synnerhet eftersom kurserna ska kännetecknas av flexibilitet och potentiellt täta kursstartar. Tiden som kurserna finns i systemet kommer vara kort och kurserna kommer vara flexibla i sitt genomförande. Det innebär att MYH behöver utveckla fler och bättre anpassade kontrollmetoder. De metoder och processer som används för att följa upp yrkeshögskoleutbildningar går inte nödvändigtvis att använda för kurser, vilket ytterligare motiverar behovet av ett nytt och ändamålsenligt regelverk anpassat för kurser.¹⁰¹

Vi bedömer att de författningsförslag som lämnas i denna rapport skärper kraven på utbildningsanordnare och att detta innebär en ökad möjlighet till att enbart kompetenta och lämpliga anordnare verkar i systemet.

Förslaget om fortbildande yrkeskurser utmärker sig i förhållande till de kurser som ges inom yrkeshögskolan, på så sätt att högre krav också kommer ställas på hur ansökan om att bedriva en kurs utformas, se avsnitt 7. Ansökan ska beskriva utbildningens innehåll

¹⁰⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan, verksamhetsuppgifter 2025-01-14. Utbildningsanordnare som har haft minst en startad utbildningsomgång under året.

¹⁰¹ Se Myndigheten för yrkeshögskolans rapport *Utveckla det brottsförebyggande arbetet och motverka felaktiga utbetalningar* (MYH 2025/202). Se vidare kap. 11.

och förväntade läranderesultat så detaljerat att den ska kunna ligga till grund för en utbildningsplan som i sin tur ska ligga till grund för ett utbildningsbevis från kursen. Anordnare av kurser förbinder sig att genomföra den kurs som beskrivits i ansökan, och det kommer inte vara möjligt att göra några förändringar av innehållet i en utbildning som har beviljats. Detta kommer innebära en ökad tydlighet och rättssäkerhet för de studerande och ger MYH bättre möjligheter att granska och följa upp hur kurserna genomförs.

6.3 Anordnare

I detta avsnitt beskrivs först reglerna för yrkeshögskolan och nationell yrkesutbildning om vem som får vara anordnare och vem som kan beviljas statlig finansiering och i vilken form. Syftet är att ge en bakgrund och ett sammanhang till det förslag som sedan lämnas avseende anordnare av fortbildande yrkeskurser.

6.3.1 Vem får i dag anordna utbildning inom yrkeshögskolan och nationell yrkesutbildning?

Anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan

Utbildning inom yrkeshögskolan får i dag anordnas av såväl statliga universitet och högskolor som andra statliga myndigheter, kommuner, regioner och enskilda fysiska eller juridiska personer.¹⁰² Någon skillnad görs inte mellan utbildning på minst 100 yrkeshögskolepoäng eller kortare utbildning.

Redan i förarbetena till införandet av yrkeshögskolan angavs att det inom yrkeshögskolan ska finnas utrymme för utbildningar med olika karaktär, tradition och huvudmannaskap, och yrkeshögskoleutbildning bedömdes kunna erbjudas av flera olika anordnare.¹⁰³ Däremot fick då inte andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor vara anordnare.

När det i januari 2017 infördes en möjlighet även för andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor att vara anordnare inom yrkeshögskolan¹⁰⁴ angavs följande i förarbetena¹⁰⁵

Om utbildningsanordnare får möjlighet att bedriva utbildningar inom yrkeshögskolan mer långsiktigt och kontinuerligt skulle även vissa samhällsviktiga utbildningar kunna ingå i yrkeshögskolan. I dag bedrivs vissa samhällsviktiga eftergymnasiala yrkesutbildningar av andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor. Genom att ingå i yrkeshögskolan kan dessa utbildningar få en anknytning till det offentliga utbildningssystemet, och därmed blir de inte bara rent myndighetsspecifika. Synergieffekter kan också förväntas uppstå. Om de nu aktuella utbildningarna ingår i yrkeshögskolan bör de gynnas av MYH:s insatser när det gäller tillsyn och kvalitetsarbete. Studiedokumentationen kan samordnas och utbildningarna kan i sin tur bidra till att höja yrkeshögskolans status.

Även i *En stärkt yrkeshögskola* lyftes dessa fördelar i att låta myndighetsspecifika utbildningar ingå i yrkeshögskolan.¹⁰⁶

Anordnare av utbildning inom nationell yrkesutbildning

Enligt förordningen (2024:107) om stöd för nationell yrkesutbildning meddelas inte något särskilt beslut om att utbildningen *får ingå* i utbildningsformen. Vem som får anordna en nationell yrkesutbildning regleras i stället genom att det i 2 § NYF anges vem som kan beviljas stöd för anordnandet.

¹⁰² 4 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan.

¹⁰³ Prop. 2008/09:68, *Yrkeshögskolan* (s. 24).

¹⁰⁴ SFS 2016:1183.

¹⁰⁵ Ds 2015:41 s. 69f., *En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap*.

¹⁰⁶ Prop. 2015/16:198, *En stärkt yrkeshögskola – Ett lyft för kunskap* (s. 28f.)

6.3.2 Vem får beviljas stöd för utbildning inom yrkeshögskolan och nationell yrkesutbildning?

Yrkeshögskolan

En anordnare av utbildning inom yrkeshögskolan kan efter ansökan få statsbidrag eller särskilda medel för utbildningen. Statsbidrag får lämnas till kommuner, regioner eller enskilda fysiska eller juridiska personer, medan särskilda medel får lämnas till statliga universitet eller högskolor som omfattas av högskolelagen. Andra statliga myndigheter kan däremot inte beviljas statsbidrag eller särskilda medel.¹⁰⁷

Statsbidrag får också lämnas för kostnader för särskilt pedagogiskt stöd till studerande med funktionsnedsättning i utbildningen och för undervisning i svenska med yrkesinriktning inom utbildningarna.¹⁰⁸

När även andra statliga myndigheter än statliga högskolor och universitet fick möjlighet att anordna yrkeshögskoleutbildning uttalade den dåvarande regeringen beträffande andra statliga myndigheter än universitet och högskolor att myndigheter som anordnar utbildningar som inte ingår i yrkeshögskolan finansierar utbildningarna själva och att den ordningen bör gälla även om utbildningarna ingår i yrkeshögskolan. Vidare angavs det:

De utbildningar som bedrivs av andra statliga myndigheter och som berättigar till studiestöd finns redan i dag förtecknade som studiestödsberättigande utbildningar i bilagan till studiestödsförordningen. På andra utbildningar får den studerande lön under studietiden och enligt dagens regler reduceras studiestödet för utbildningen om lönen överstiger ett visst belopp (3 kap. 16 § studiestödslagen [1999:1395]). Förslaget om att utbildningar som anordnas av andra statliga myndigheter än universitet och högskolor ska få ingå i yrkeshögskolan kommer därför inte att öka statens kostnader för studiefinansiering av utbildningarna. Genom beslutet om antalet årsplatser för yrkeshögskoleutbildningar utan statsbidrag eller särskilda medel har regeringen ytterligare ett verktyg för att säkerställa att den nu föreslagna möjligheten att anordna utbildningar inom yrkeshögskolan inte kommer att innebära ökade kostnader för studiestöd när det gäller yrkeshögskolan.¹⁰⁹

I detta sammanhang bör samtidigt nämnas vad regeringen anger i budgetpropositionen 2026. Sedan propositionen 2015/16:198 skrevs har omvärldsläget förändrats.

För att främja Sveriges beredskap kan även andra statliga myndigheter än universitet och högskolor behöva särskilda medel för att bedriva yrkeshögskoleutbildningar. Det kan även finnas andra situationer där arbetslivets och samhällets behov i övrigt motiverar att sådana myndigheter får möjlighet att ta del av de medel som Myndigheten för yrkeshögskolan fördelar. Regeringen bedömer därför att det finns behov av att se över om en sådan möjlighet bör införas. Andra myndigheter än universitet och högskolor som har staten som huvudman skulle i så fall inte, som tidigare meddelats riksdagen, alltid behöva finansiera utbildningarna själva.¹¹⁰

Nationell yrkesutbildning

För nationell yrkesutbildning kan stöd i form av statsbidrag beviljas kommuner, regioner och enskilda fysiska eller juridiska personer som anordnar en sådan utbildning. Därutöver kan dessa aktörer och statliga myndigheter som anordnar en sådan utbildning få stöd genom att utbildningen förklaras berättiga de studerande till studiestöd. För nationell yrkesutbildning får stöd däremot inte lämnas till universitet och högskolor.

För nationell yrkesutbildning får statsbidrag också lämnas för kostnader för särskilt pedagogiskt stöd till studerande med funktionsnedsättning i utbildningen.¹¹¹ Däremot får statsbidrag inte beviljas för undervisning i svenska med yrkesinriktning i utbildningarna, det vill säga en skillnad mot regleringen för yrkeshögskolan.

¹⁰⁷ 5 kap. 2 § andra stycket förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

¹⁰⁸ 5 kap. 2 § tredje stycket förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

¹⁰⁹ Prop. 2015/16:198, *En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap* (s. 28f.).

¹¹⁰ Prop. 2025/26:1, *Budgetpropositionen för 2026* (utgiftsområde 16, avsnitt 4.6.).

¹¹¹ 2 § förordning (2024:107) om stöd för nationell yrkesutbildning.

6.3.3 Vem ska få anordna utbildning och erhålla stöd för fortbildande yrkeskurs och vilken typ av stöd ska kunna beviljas?

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Fortbildande yrkeskurser får anordnas av statliga universitet och högskolor, andra statliga myndigheter, kommuner, regioner och enskilda fysiska eller juridiska personer. Statlig finansiering i form av statsbidrag kan beviljas kommuner, regioner och enskilda fysiska eller juridiska personer, och finansiering i form av särskilda medel kan beviljas statliga universitet och högskolor. Statsbidrag och särskilda medel ska även få lämnas för kostnader för särskilt pedagogiskt stöd till de studerande som har en funktionsnedsättning. Därutöver ska myndigheten för samtliga typer av anordnare kunna besluta att utbildningarna berättigar de studerande till studiestöd. Statsbidrag eller särskilda medel får inte lämnas för en sådan del av en utbildning för vilken statsbidrag eller särskilda medel lämnas på annat sätt.

Inledning

MYH anser att fortbildande yrkeskurser ska kunna anordnas av olika typer av aktörer. Även för denna utbildningsform är de skäl som angavs av regeringen dels när yrkeshögskolan infördes, dels när det möjliggjordes även för andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor att vara anordnare, relevanta. Ämnesspecifik kompetens på olika nivåer är särskilt värdefullt eftersom utbildningarna kommer att kunna avse gymnasial nivå såväl som eftergymnasial nivå inklusive högskolenivå. Vilken anordnare som är bäst lämpad att bedriva utbildning kan därför vara olika beroende på utbildning. Myndigheten anser att det är angeläget med olika alternativ för att nå hög grad av flexibilitet, ämnesspecifik kompetens och bred arbetslivsförankring på så sätt som avsågs redan vid införandet av kvalificerad yrkesutbildning.¹¹²

MYH betonar dock att en förutsättning ska vara att statsbidrag eller särskilda medel inte lämnas för en sådan del av en utbildning för vilken statsbidrag eller särskilda medel lämnas på annat sätt.

Ska högskolor och universitet få vara anordnare?

Myndigheten anser att högskolor och universitet ska få vara anordnare inom utbildningsformen fortbildande yrkeskurser. Dessa aktörers kompetens kan till och med vara avgörande för kvaliteten inom vissa utbildningar.¹¹³

Ska andra statliga myndigheter utöver statliga universitet och högskolor få vara anordnare?

Myndigheten föreslår att andra statliga myndigheter utöver statliga universitet och högskolor ska få vara anordnare.

Så som förslaget är utformat ska kommuner, regioner, enskilda fysiska och juridiska personer samt statliga universitet och högskolor inte kunna ansöka om årsplatser utan statsbidrag eller särskilda medel. Detta är alltså en skillnad jämfört med yrkeshögskolans "YH utan statsbidrag". Med det system för statlig finansiering som nu föreslås, där dessa aktörer alltid ska beviljas finansiering om beslut om att bedriva utbildningen meddelas, kan det diskuteras om andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor ska kunna vara anordnare. Dessa kan inte beviljas statsbidrag eller särskilda medel för utbildning inom yrkeshögskolan och det är också myndighetens förslag för fortbildande yrkeskurser. Det enda stöd som kan bli relevant för utbildningar anordnade av annan statlig myndighet är att utbildningarna berättigar de studerande till studiestöd.

¹¹² Prop. 2000/01:63, *Kvalificerad yrkesutbildning* (s. 41).

¹¹³ Jfr. avsnitt 4.4.2.

MYH bedömer att flera av de skäl som fördes fram när andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor 2017 gavs möjlighet att vara anordnare av yrkeshögskoleutbildning har betydelse även för den utbildningsform som nu föreslås. Även om det inte handlar om samhällsviktiga yrkesroller kan det handla om kompetensbehov av betydelse ur ett samhällsperspektiv. Vi anser att dessa myndigheter kan besitta sådant kunnande och kompetens som behövs för yrkesverksammas omställning. Det är därför lämpligt att även dessa får vara anordnare.

På samma sätt som inom yrkeshögskolan kan fortbildande yrkeskurser anordnade av annan myndighet få en anknytning till det offentliga utbildningssystemet och därmed inte vara rent myndighetsspecifika. Synergieffekter och ökad kvalitet kan uppstå även för fortbildande yrkeskurser genom tillsyn och kvalitetsarbete. Det kan också vara en fördel för såväl anordnarna av myndighetsspecifika utbildningar som de studerande att MYH samordnar studiedokumentationen.

Myndigheter som anordnar utbildningar som inte ingår i yrkeshögskolan finansierar utbildningarna själva, och den ordningen föreslås gälla även för fortbildande yrkeskurser. Utbildningar som anordnas av andra statliga myndigheter riskerar således inte att tränga undan andra utbildningar när det gäller statsbidrag och särskilda medel.

Samtidigt behöver MYH besluta om hur stort antal årsplatser en utbildning ska ha för att dessa ska vara berättigade till studiestöd. Det innebär därmed en viss risk för konkurrens om antalet årsplatser.¹¹⁴ Det torde dock handla om färre utbildningar än de som i dag anordnas utan statligt stöd inom yrkeshögskolan, och undanträngningseffekten bör därför bli mindre. Förslaget kommer dock att påverka statens kostnader för studiefinansiering eftersom utbildningarna kommer berättiga till studiestöd. Vi bedömer samtidigt att flertalet studerande inte kommer behöva studiestöd, till exempel om utbildningen får genomföras på betald arbetstid. Om antalet årsplatser trots detta bör begränsas för att kontrollera kostnaden för studiestöd bör regeringen fatta särskilt beslut om antalet årsplatser för utbildningar anordnade av andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor. Detta anges därför i det författningsförslag som nu lämnas. Det bör här noteras att en anordnande myndighet inte kommer kunna kräva att de sökande är anställda vid myndigheten för att vara behörig.

MYH menar därför att övervägande skäl talar för att även andra statliga myndigheter ska få vara anordnare av fortbildande yrkeskurser. Om myndigheten bifaller en sådan ansökan föreslås också att utbildningen ska förklaras berättiga de studerande till studiestöd. Med hänsyn till regeringens uttalande i budgetpropositionen för 2026 är frågan om dessa anordnare också ska kunna beviljas särskilda medel av myndigheten eller genom särskilt regeringsbeslut. Myndigheten anser att denna fråga bör analyseras noggrant.

Ska enskild fysisk person få vara anordnare?

Vi har också övervägt om även enskild fysisk person ska kunna få stöd för utbildning, så som är möjligt inom yrkeshögskolan i dag.

Det kan ifrågasättas om en enskild person har förutsättningar att tillhandahålla utbildning och samråda med arbetslivet och studeranderepresentanter i tillräcklig utsträckning och med tillräcklig kvalitet. Ett annat argument som också talar mot att enskilda fysiska personer ska få anordna fortbildande yrkeskurser rör förutsättningarna för MYH:s kontroll av att beviljat bidrag används för avsett ändamål. En sådan kontrollen underlättas av den tydligare formella struktur som finns hos en juridisk person. Det är också möjligt att bidraget till en enskild fysisk person snarare gynnar en enskild företagare eller ett begränsat antal studerande. Samtidigt kan det finnas personer med särskild kompetens som bör tas tillvara även i den nya utbildningsformen. Med tanke på att utbildningarna är

¹¹⁴ Jämför Myndigheten för yrkeshögskolans hemställan om ändring i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan (MYH 2023/2984).

korta bedöms enskilda fysiska personer också kunna uppfylla kravet på samråd med arbetslivet och kunna ge de studerande möjlighet till inflytande.

Vi konstaterar dock att enskild fysisk person får vara anordnare inom yrkeshögskolan¹¹⁵ samt får godkännas som huvudman inom skolväsendet. Vi anser därför att även enskilda fysiska personer ska kunna vara anordnare inom den utbildningsform som nu föreslås.

Särskilt om statlig finansiering för kostnader för särskilt pedagogiskt stöd till studerande med funktionsnedsättning och undervisning i svenska med yrkesinriktning

Myndigheten föreslår att statsbidrag och särskilda medel ska kunna lämnas för kostnader för särskilt pedagogiskt stöd till studerande med funktionsnedsättning i likhet med yrkeshögskolan.

Däremot föreslås inte möjlighet till stöd för kostnader för undervisning i svenska med yrkesinriktning (SMY). Det är visserligen svårt att förutsäga behovet av SMY i den nya utbildningsformen som kommer omfatta kurser på gymnasial nivå och uppåt och med vitt skilda kompetensområden. Behovet av SMY bedöms dock inte lika stort för den målgrupp med yrkesverksamma personer som de fortbildande yrkeskurserna i första hand riktar sig till. Det har endast kommit in ett fåtal ansökningar om stöd för SMY för studerande vid korta yrkeshögskoleutbildningar under de senaste åren vilket också talar mot att detta ska ingå i den nya utbildningsformen. Det kan också vara svårt att erbjuda undervisning i svenska med yrkesinriktning med hänsyn till den korta utbildningstiden.

6.3.4 Krav på utbildningsanordnarens ansvar, kompetens och förutsättningar

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: För varje utbildning ska det finnas en utbildningsanordnare som ansvarar för att utbildningen genomförs enligt de bestämmelser som gäller för utbildningsformen. Detta ansvar ska regleras i lag. Utbildningen ska inte få bedrivas i samverkan med andra. Regeringen ska bemyndigas att meddela föreskrifter om utbildningsanordnarens uppgifter. En utbildningsanordnare enligt lagen om fortbildande yrkeskurs ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det kompetensområde som utbildningen avser. Anordnaren ska vidare ha förutsättningar att följa lagen om fortbildande yrkeskurs och de föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen. Anordnaren får inte vara i likvidation eller försatt i konkurs, eller ha skatte- eller avgiftsskulder som har överlämnats till Kronofogdemyndigheten och som vid indrivning handläggs i allmänt mål. Anordnaren får inte ha en skuld som inte betalats i rätt tid och som avser återkrav av bidrag som har lämnats av Myndigheten för yrkeshögskolan. De personer som anlitats av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning ska genom utbildning eller erfarenhet ha kompetens för den utbildning som de ska bedriva.

Som framgår av beskrivningen av utbildningen, se avsnitt 7, innebär förslaget att det ställs högre krav på utbildningsanordnaren att i samband med ansökan tydligt visa hur utbildningen tagits fram och kommer genomföras och hur arbetslivets medverkan i detta säkerställts.

I detta avsnitt redovisas de specifika krav som MYH föreslår avseende anordnaren.

Vi föreslår att utbildningsanordnare ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna en utbildning inom det kompetensområde som ansökan avser. Kravet är snarlikt det som gäller för yrkeshögskoleutbildningar och nationell yrkesutbildning men med skillnaden att kompetensen inte måste avse ett specifikt yrkesområde utan i stället den kompetens som utbildningen syftar till. Förslaget innebär att utbildningsanordnaren ska ha egen kunskap om kompetensområdet. Utbildningsanordnare som har sådan kunskap kan på ett bättre sätt utbyta kunskaper och

¹¹⁵ 4 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan.

erfarenheter med det arbetsliv som medverkar i att ta fram och genomföra utbildningen. Att anordnaren ska ha de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det kompetensområde som utbildningen avser innebär bland annat att utbildningsanordnaren ska ha lämpliga lokaler för utbildningen och den utrustning som utbildningen kräver.

Även de personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning ska uppfylla krav motsvarande de som i dag gäller inom yrkeshögskolan och nationell yrkesutbildning. Det innebär att de genom utbildning eller erfarenhet ska ha kompetens för den utbildning som de ska bedriva. Personerna kan sakna formell lärarutbildning, men utbildningens kvalitet kommer i hög grad att vara beroende av att lärare och handledare har nödvändig kunskap och pedagogisk erfarenhet för den utbildning som ska bedrivas.

För att tydliggöra att det endast är en anordnare som kan vara ansvarig föreslår vi att utbildning inte ska kunna anordnas i samverkan med andra (jämför 4 § YHL). Vi bedömer också att behovet av att anordna utbildningen i samverkan med andra är mindre angeläget för den korta typ av utbildningar som det här är fråga om jämfört med inom yrkeshögskolan. Det innebär också att begreppet övrig utbildningsanordnare inte blir relevant. Anordnaren är däremot inte förhindrad från att anlita underleverantörer för att genomföra utbildningen. Det bör också noteras att den samverkan med arbetslivet som ska ske när utbildningen tas fram och genomförs inte rör ansvaret för att anordna utbildningen. Det är redan i dag inom yrkeshögskolan och nationell yrkesutbildning endast en anordnare som är ansvarig, men genom vårt förslag renodlas och tydliggörs detta.

För att en utbildning ska få stöd enligt lagen om fortbildande yrkeskurs krävs det, utöver vad som anges i lagen, att utbildningsanordnaren inte är i likvidation eller försatt i konkurs, eller har skatte- eller avgiftsskulder eller andra skulder som har överlämnats till Kronofogdemyndigheten och som vid indrivning handläggs i allmänt mål. Jämfört med regleringen inom yrkeshögskolan föreslår MYH också att anordnaren inte får ha en skuld som inte betalats i rätt tid eller skulder som avser återkrav av bidrag som har lämnats av Myndigheten för yrkeshögskolan. Förslaget motsvarar regleringar i flera andra författningar om statsbidrag. För att understryka vikten av bestämmelserna bör samtliga dessa ekonomiska krav anges i förordning och inte, som för yrkeshögskolan, i MYH:s föreskrifter. Kraven ska vidare gälla under den tid som utbildningen bedrivs, inte bara vid ansökan. Detta är en stor skillnad jämfört med regleringen för yrkeshögskolan idag där kravet endast gäller vid ansökan om att bedriva utbildning.

Vi föreslår också att det införs en skyldighet för anordnaren att anmäla sådana ändrade förhållanden som kan påverka rätten till stödet eller storleken på bidraget. En sådan anmälningsskyldighet finns i förordningen om stöd för nationell yrkesutbildning.

Förslagen om anmälningsskyldighet är i linje med ett flertal andra författningar om statsbidrag. Vi anser att detta både ger utökade möjligheter att besluta om ingripande än vad som gäller för yrkeshögskolan idag och har ett viktigt signalvärde.

Vi anser dock att det finns ett större behov av att förbättra prövningen och de förebyggande kontrollerna. Det vore därför önskvärt att MYH fick i uppdrag att utreda möjligheten att genomföra ägar- och ledningsprövning av den sökande, både för utbildningar inom yrkeshögskolan och för utbildningar som omfattas av detta förslag.¹¹⁶ Även frågan om certifiering av utbildningsanordnare som ett första steg i ansökningsprocessen bör utforskas framöver.

Vi ser det också som önskvärt att utreda om det är lämpligt att utbildningar kan läggas på entreprenad. Om utbildningsanordnare använder underentreprenörer medför det att MYH

¹¹⁶ Jämför Myndigheten för yrkeshögskolan (2025), *Utveckla det brottsförebyggande arbetet och motverka felaktiga utbetalningar* (MYH 2025/202)

inte har någon kontroll av slutmottagaren av statsbidraget. Det innebär en risk för att olämpliga aktörer får tillgång till statliga medel.

Vi bedömer trots det att den prövning av ansökan som vi föreslår i detta uppdrag och som anges i lag och förordning, i kombination med utökade grunder för ingripande, ändå innebär ett relativt säkert system för beviljande och användande av statliga medel.

6.4 Alternativ till ledningsgrupp

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Det ska inte finnas något krav på ledningsgrupp likt det för yrkeshögskoleutbildningar, men samråd med arbetslivet inför och under det att utbildningen genomförs ska ske på annat sätt.

Studerande ska fortsatt ha inflytande över hur utbildningen genomförs i de delar som rör studiemiljön.

För yrkeshögskoleutbildningar har utbildningsanordnaren alltid det yttersta ansvaret för utbildningen. Det som särskiljer utbildningsformen från de flesta andra är samverkan med arbetslivet. Detta är en avgörande faktor för yrkeshögskoleutbildningars kvalitet och relevans och något vi ser som viktigt även för utbildningsformen fortbildande yrkeskurser, även om förutsättningarna ser annorlunda ut.

För yrkeshögskoleutbildningar återkommer kopplingen till arbetslivet i flera bestämmelser. Utbildningarna ska

- präglas av stark arbetslivsanknytning samt utvecklas och bedrivs i samverkan mellan arbetsliv och utbildningsanordnare¹¹⁷
- väsentligen genomförs i samarbete med de delar av arbetslivet som berörs av utbildningen¹¹⁸
- i kvalitativt hänseende svara mot arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft och delfinansieras av arbetslivet¹¹⁹
- ha en ledningsgrupp där flertalet av ledamöterna ska vara företrädare för arbetslivet.¹²⁰

De uppgifter ledningsgruppen har för korta yrkeshögskoleutbildningar, och som inte får överlåtas till anordnaren, är att

- se till att utbildningen genomförs enligt lagen om yrkeshögskolan, förordningen om yrkeshögskolan samt andra förordningar, föreskrifter och beslut som har meddelats av MYH,
- pröva frågor om tillgodoräkning
- svara för att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs.¹²¹

Det är utbildningsanordnaren som ansvarar för det systematiska kvalitetsarbetet inom utbildningen, men ledningsgruppen ska bistå dem i detta utifrån sin kompetens. Kvalitetsarbetet är ett löpande arbete som sker under utbildningens gång och som tar tid. Det blir därför svårt för ledningsgruppen att hinna bidra på ett bra sätt i detta arbete när kurserna är kortare. Vi föreslår därför ett annat format för samverkan med arbetslivet under utbildningens gång. Vi föreslår också att det redan vid ansökanstillfället ställs högre krav på arbetslivets inflytande över utbildningen än i yrkeshögskolan.

¹¹⁷ 6 § lagen (2009:128) om yrkeshögskolan.

¹¹⁸ 2 kap. 2 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

¹¹⁹ 1 kap. 6 § alt. 5 kap. 5 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

¹²⁰ 4 kap. 1 och 4 a §§ förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

¹²¹ 4 kap. 3 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

Förslaget innebär att kraven för samråd med arbetslivet tydligare ska framgå redan i lagen och att kravet på att det ska finnas en ledningsgrupp tas bort. På så vis får MYH möjlighet att ställa tydliga krav på att arbetslivet ska ha haft ett avgörande inflytande över det innehåll som utbildningen ska ha och hur kunskapsmålen uppfylls, så att den studerande faktiskt kommer ut med en kompetens som är relevant för det behov arbetslivet har. Regleringen av arbetslivets medverkan i att ta fram utbildningens innehåll, för att säkerställa att utbildningen i kvalitativt hänseende svarar mot arbetslivets behov, och samråd med arbetslivet under det att utbildningen genomförs återfinns i 6 § förslaget till lag om fortbildande yrkeskurs. Vi föreslår även att det införs ett krav på en specifik funktion hos anordnaren som ska ha förutsättningar och ansvar för att säkerställa att samråd med arbetslivet sker, se avsnitt 7.6 om att genomföra utbildningen i samråd med arbetslivet.

6.4.1 Företrädare för skolväsendet

Ledningsgruppen för yrkeshögskoleutbildningar ska, utöver företrädare för arbetslivet, även bestå av bland annat minst en företrädare för skolväsendet.¹²²

De områden som företrädaren för skolväsendet särskilt ska bistå inom är

- samverkan mellan gymnasieskolan och yrkeshögskolan för att man i förväg ska kunna redovisa villkoren för att kunskaper som är förvärvade i den ena utbildningsformen ska kunna tillgodoräknas i den andra
- att yrkeshögskoleutbildningen håller en bredare eller högre nivå i förhållande till gymnasiala utbildningar.
- en ökad pedagogisk kompetens i ledningsgruppen.

Den nya utbildningsformen har ingen annan begränsning avseende nivå än att den genom de grundläggande behörighetskraven bygger vidare på grundskolan. Det innebär att utbildningarna kan ligga på en nivå motsvarande gymnasieskolans. En särskild funktion som bevakar gränsdragningen mellan utbildningsformerna blir därför inte nödvändig. Vi anser inte heller att någon bevakning av gränsdragningen mot grundskolan behövs, utan vi bedömer att de grundläggande behörighetskraven är tillräckliga för denna gränsdragning.

Vidare menar vi att möjligheterna att tillgodoräkna tidigare studier är överflödiga inom denna utbildningsform, eftersom utbildningarna primärt syftar till att stärka den studerandes ställning på arbetsmarknaden. Om den studerande redan besitter kunskaper som motsvarar utbildningens innehåll saknas i praktiken skäl att genomföra utbildningen.

I frågan om att bidra med pedagogisk kompetens när utbildningarna genomförs menar vi att det sannolikt finns mer effektiva sätt än en representant för skolväsendet att säkerställa en pedagogisk kvalitet inom de fortbildande yrkeskurserna.

6.4.2 De studerandes inflytande över utbildningen

MYH anser att de studerande ska ges möjlighet till insyn i verksamheten och tillfälle att påverka kursens upplägg och genomförande, men att det ska kunna ske på annat sätt än genom en ledningsgrupp. Studerandeflytandet ska i stället vara integrerat i de delar av anordnarens kvalitetsarbete som rör studiemiljön. Studerandeflytandet kan ta sig olika uttryck på olika typer av utbildningar – en eller flera representanter kan utses till att företräda de studerande, inflytandet kan ske i dialog med hela klasser men det kan också ske i andra former.

¹²² 4 kap. 3 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

7 De allmänna målen för den nya utbildningsformen

7.1 Utbildningarnas innehåll

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Utbildningen ska ha sin grund i vetenskap och beprövad erfarenhet och ha ett innehåll som tagits fram i samarbete med arbetslivet så att den möter arbetslivets kompetensbehov.

Utbildningen ska i likhet med andra statligt finansierade utbildningsformer ha sin grund i vetenskap och beprövad erfarenhet. Utgångspunkten ska alltid vara att utbildningarna har vetenskapsbaserade teoretiska inslag i en sådan omfattning och med en sådan kvalitet att en tillräcklig ämnesteoretisk kunskapsbas garanteras. Därutöver ska arbetslivets bedömning av vad utbildningarna ska innehålla utgöra en viktig grund för utbildningsformen. Ett kriterium när MYH prövar om utbildningen kan komma i fråga för statsbidrag ska därför avse hur och med vad arbetslivet har medverkat när en utbildning tagits fram. Det måste därför redan i ansökan framgå vilka delar av arbetslivet framför att de har behov av de kompetenser som de olika delarna av utbildningen täcker in. Det bör dock även finnas utrymme för MYH att basera bedömningen av utbildningarnas innehåll utifrån andra eventuella prioriteringar som beslutats av regeringen. Det kan till exempel röra sig om kompetenser relaterade till nya regelverk eller samhällsviktiga yrkesområden. Syftet ska dock alltid vara att möta arbetslivets behov ur ett kvalitativt perspektiv, det vill säga att utbildningarna har det innehåll som arbetslivet efterfrågar.

7.2 Utbildningarnas utformning

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Utbildningen ska utformas så att en progression i lärandet sker och hög kvalitet nås.

Arbetslivet har huvudansvaret för att förmedla vilket utbildningsinnehåll som behövs för att möta deras behov, men anordnaren ansvarar för att sätta samman kursers innehåll på ett logiskt och pedagogiskt sätt. Omfattningen av de olika delarna i utbildningsinnehållet ska vara väl avvägd, och olika delar av innehållet som bygger på varandra behöver komma i rätt ordning. Det är också viktigt att kurserna planeras så att det blir rätt balans mellan teori, färdighetsträning och reflektion. En hög kvalitet uppnås först när det utbildningsinnehåll som arbetslivet varit med och tagit fram utformas på rätt sätt och bildar en röd tråd.

7.3 Utbildningsupplägg och LIA

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Utbildningen ska ha ett upplägg med integration mellan teori och tillämpning och som främjar ett aktivt lärande.

Att innehållet i en utbildning är bra och väl utformat är viktigt, men det räcker inte. Innehållet måste också förmedlas till den studerande på ett bra sätt. MYH bedömer att det krävs en reglering av utbildningens upplägg för att främja en hög kvalitet i undervisning och ett aktivt lärande hos den studerande. Det är särskilt viktigt att utbildningens kvalitativa upplägg bedöms i samband med att ansökan prövas, eftersom en del utbildningar förväntas ges på distans. En hög grad av interaktion bör också främjas, såväl mellan studerande och lärare och studerande sinsemellan som mellan studerande och studiematerial. Oavsett hur utbildningen läggs upp är graden av interaktion en viktig kvalitetsfaktor som behöver vägas in i prövningen av en utbildning.

Utbildningen ska ha ett sådant upplägg att den studerande ges möjlighet att öva och utveckla sin förmåga att tillämpa och omsätta sina kunskaper i praktiken. På så vis får

den studerande möjlighet att bli förtrogen med det kunskapsstoff som utbildningen innehåller och bättre förutsättningar att tillämpa dessa i arbetslivet.

I vår utvärdering av regelverkets funktionalitet för YH-kurser konstateras att LIA inte varit nödvändigt i förhållande till utbildningarnas syfte. Vi anser därför att det inte heller i den nya utbildningsformen behöver finnas LIA, eftersom utbildningarnas syfte är kompetensutveckling för yrkesverksamma. Det innebär att utbildningsanordnaren får ett större ansvar att säkerställa att utbildningen innehåller moment som gör det möjligt att tillämpa de kunskaper som utbildningen leder till. Detta kan ta sig olika uttryck inom olika utbildningar. En gemensam förutsättning är dock att utbildningsanordnaren främjar att de studerande aktivt deltar i undervisningen och på så vis ges möjlighet att tillgodogöra sig de praktiska inslagen.

Att varva teori med praktisk tillämpning innebär inte någon motsvarighet till yrkeshögskolans LIA. De fortbildande yrkeskurserna kommer vara korta och sannolikt i hög grad bygga vidare på ett yrkeskunnande. De studerande kommer därför vara rustade för att på egen hand ta till sig och se hur utbildningsinnehållet kan användas i en faktisk arbetskontext.

I vårt arbete med YH-kurser har vi utgått just från att de studerande redan har yrkeserfarenhet och att utbildningen därmed inte behöver ta upp tid för att de studerande ska öva sig i sitt yrke. Detta har inneburit att utbildningar som innehåller LIA inte prioriterats i ansökningsomgångar för YH-kurser.

7.4 Stärka individers ställning på arbetsmarknaden

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Utbildningen ska ge sådana kunskaper som stärker individers ställning på arbetsmarknaden.

Inom den nya utbildningsformen är det arbetslivets kompetensbehov som ska tillmätas störst betydelse, precis som inom yrkeshögskolan. De fortbildande yrkeskurserna ska fungera som en länk mellan individens befintliga kompetens och det yrkeskunnande som arbetslivet behöver.

MYH anser att individers förutsättningar att stärka sin ställning på arbetsmarknaden bygger på att det finns en efterfrågan på de kunskaper som kurserna leder till. När utbildningsanordnarna utformar utbildningarna behöver de dock beakta vilken typ av studerandegrupp som utbildningen riktar sig till och anpassa innehåll och genomförande utifrån detta. Utbildningsanordnare kan också behöva skaffa sig en större förståelse om vilka kunskaps- och kompetensluckor som uppstått till följd av förändringar på arbetsmarknaden.

7.5 Genomföra utbildningen i samråd med arbetslivet

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Utbildningen ska genomföras i samråd med det arbetsliv som berörs av den kompetens som utbildningen avser.

MYH anser att det inom den nya utbildningsformen saknas förutsättningar för samråd med arbetslivet genom en ledningsgrupp, se avsnitt 4.6. Arbetslivets delaktighet och engagemang bedöms dock ändå vara en viktig del i kvalitetssäkringen av hur utbildningar genomförs. Vi föreslår därför att det ska finnas ett krav som rör detta.

Arbetslivet ska kunna representeras på olika sätt och i olika format utifrån utbildningarnas olika förutsättningar. Det kan exempelvis ske genom personer från en ledningsgrupp för en befintlig yrkeshögskoleutbildning med en arbetslivsrepresentation som är relevant även för en fortbildande yrkeskurs. Representationen ska också kunna ske på annat sätt, exempelvis genom en nära dialog med en branschorganisation eller andra företrädare som representerar arbetslivet.

Oavsett vilket format arbetslivets representation har, ska representanterna inte vara anställda av utbildningsanordnaren. Det måste vara företrädare som är oberoende i förhållande till anordnaren. Personerna ska alltid representera det arbetsliv som är relevant för utbildningsinriktningen och som är tänkt mottagare av de studerandes kompetens. De ska ha tillräcklig kompetens för uppdraget och ges ett faktiskt inflytande över hur utbildningen genomförs och därigenom utbildningens kvalitet. Eftersom det rör sig om en mindre fast organisationsform än ledningsgruppen inom yrkeshögskolan föreslår vi att begreppet samråd ska användas i stället för begreppet samverkan. Detta tydliggör skillnaderna i det sätt arbetslivet förväntas engageras i de olika utbildningsformerna.

Inom utbildningsformen fortbildande yrkeskurser kommer utbildningsanordnaren ha starkt begränsade möjligheter att förändra utbildningen under tiden den genomförs. Arbetslivet kommer därför inte kunna påverka innehållet under utbildningens gång. I stället ska samrådet med arbetslivet säkerställa att kursen genomförs på det sätt som anges i ansökan vad gäller ambitionsnivå och arbetslivsrelevans, och att detta görs med hög kvalitet. Samrådet fyller också en viktig funktion i kvalitetsarbetet med utbildningen och ger dessutom arbetslivet möjlighet att identifiera förbättringsområden inför en eventuell ansökan om att bedriva samma eller en liknande kurs inom utbildningsformen.

Det ska framgå redan i ansökan vilket format för samråd med arbetslivet som ska användas inom kursen, vem som representerar arbetslivet samt på vilket sätt representationen sker. Representationen kan ske på olika sätt och genom dialog med den funktion hos anordnaren som ska ha förutsättningar och ansvar för att säkerställa att ett samråd med arbetslivet sker, se avsnitt 6.4.

8 Ramar för den nya utbildningsformen

8.1 Behörighet och urval

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Som grundläggande krav för behörighet föreslås godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik samt minst fem andra ämnen från grundskolan, eller likvärdiga kunskaper, samt tillräckliga kunskaper i svenska. Det föreslås också att sökande ska fylla 20 år eller mer det kalenderår som utbildningen startar. Den sökande ska vidare uppfylla ett krav på bosättning i Sverige.

Som möjliga särskilda krav för behörighet ska krav på yrkeserfarenhet samt kunskaper eller villkor få ställas. De särskilda kraven för behörighet ska vara nödvändiga för att den studerande ska kunna tillgodogöra sig utbildningen och därefter utföra sådana arbetsuppgifter som utbildningen förbereder för. Möjliga urvalsgrunder föreslås vara betyg, särskilt prov, tidigare utbildning och yrkeserfarenhet. När urvalet utformas ska hänsyn tas till den sökandes möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen.

En sökande till kurserna ska kunna få sin behörighet prövad utifrån sin reella kompetens.

Behörighetskrav ska säkerställa att den som antas till en utbildning har rätt förutsättningar för att genomföra utbildningen och nå lärandemålen. Behörighetskraven kan också spela en roll för den studerandes möjligheter att utföra de arbetsuppgifter som ingår i den specifika yrkesroll eller yrkeskompetens som utbildningen gäller. Behörighetskrav ska alltid vara nödvändiga och får inte användas för att stänga ute en viss grupp eller för att minska antalet ansökningar. Eftersom de fortbildande yrkeskurserna i första hand riktar sig till yrkesverksamma anser vi att krav yrkeserfarenhet kommer vara av stort värde för kurser i den nya utbildningsformen.

8.1.1 Grundläggande behörighet

Krav på viss tidigare utbildning är nödvändigt för att säkerställa att de studerande har en grundläggande förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Vi bedömer att det för de fortbildande yrkeskurserna är rimligt med ett krav på grundskoleutbildning eller motsvarande.

För grundläggande behörighet bör det även finnas krav på att de studerande har tillräckliga kunskaper i svenska. Det kan förvisso vara tillåtet att ge utbildningarna helt eller delvis på engelska, men huvudregeln är att undervisningsspråket ska vara svenska, vilket följer av språklagen (2009:600). Individer med danska, färöiska, isländska eller norska som modersmål bör dock undantas från bestämmelsen, på samma sätt som inom yrkeshögskolan och i enlighet med nordiska samarbetsavtal. Vad som utgör tillräckliga kunskaper i svenska kan variera mellan olika utbildningar; det är utbildningsanordnaren som bedömer detta. Kravet på kunskaper i svenska kan alltså vara högre ställt än de kunskaper som en sökande har med sig från grundskolan.

De fortbildande yrkeskurserna är en utbildningsform för yrkesverksamma som syftar till att stärka individens ställning på arbetsmarknaden. Vi har därför övervägt om det finns skäl att ställa upp krav på yrkeserfarenhet för grundläggande behörighet.

Möjligheten att ställa upp krav på yrkeserfarenhet kommer sannolikt vara viktigt för de flesta kurser i inom fortbildande yrkeskurser. Vi menar dock att ett generellt formulerat behörighetskrav om yrkeserfarenhet för grundläggande behörighet inte skulle fylla någon reell funktion samt skulle skapa ett stort merarbete både för de sökande och utbildningsanordnare vid hanteringen av ansökningar till utbildningen.

Vi menar att det finns bättre sätt att utforma behörighetskraven för att rätt målgrupper ska komma i fråga för kurserna och föreslår dels ett ålderskrav samt dels goda möjligheter för utbildningsanordnare att använda sig av särskilda förkunskapskrav för enskilda kurser.

Den nya utbildningsformen riktar sig till yrkesverksamma, vilket vi förutsätter är uteslutande vuxna. Detta gör det rimligt att sätta en undre åldersgräns för vilka som ska kunna antas till utbildningarna. Myndigheten föreslår därför en lägsta ålder om 20 år för att vara behörig till kurserna.

Att utbildningsformen riktar sig till yrkesverksamma skulle också kunna vara skäl att sätta en övre åldersgräns. Någon som tidsmässigt befinner sig i en senare del av sin karriär kan behöva kompetenspåfyllnad för att säkerställa aktuella kunskaper inom yrkesområdet. Detta kan i vissa fall vara avgörande för att någon ska kunna arbeta fram till pension. Samtidigt är det viktigt att personens kompetens kommer arbetslivet till del innan dess. Vi bedömer att det saknas starka skäl för en övre åldersgräns och har utgått från att dessa kurser ska vara tillgängliga för vuxna personer generellt.

MYH anser också att det behövs ett bosättningskrav, vilket saknas för yrkeshögskoleutbildningar men förekommer inom pilotverksamheten för nationell yrkesutbildning. Som jämförelse noteras att bosättningskravet för nationell yrkesutbildning är lågt ställt och genom hänvisningen till delar av 29 kap. 2 § skollagen (2010:800) inkluderar personer med tillfälligt uppehållstillstånd och personer som meddelats beslut om avvisning eller utvisning. Enligt dessa bestämmelser i skollagen anses även personer som vistas i landet med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716) som bosatta. Rätten till utbildning i gymnasie- och gymnasiesärskolan är dock begränsad till de fall där ungdomarna har påbörjat denna utbildning före 18 års ålder. Dessa bestämmelser i skollagen är tänkta att tillgodose barns och ungdomars rätt till utbildning. Vi bedömer att bosättningskravet för den utbildningsform som nu föreslås bör vara högre. Vi föreslår därför att sökande till kurserna ska anses som bosatta i landet om de uppfyller något av följande: De är folkbokförda i Sverige enligt folkbokföringslagen (1991:481), eller de har rätt till utbildning till följd av EU-rätten, EES-avtalet eller avtalet mellan EU och Schweiz om fri rörlighet för personer.

8.1.2 Möjlighet till särskilda krav för behörighet

När det gäller särskilda förkunskapskrav skiljer sig regelverket åt mellan YH-kurser och yrkeshögskoleprogram. Inom YH-kurser är det möjligt att ställa krav på yrkeserfarenhet eller andra kunskaper än de från gymnasieskolan, utan att några särskilda skäl föreligger. Vi bedömer att detta beror på att utbildningarna i första hand ska vända sig till yrkesverksamma personer.¹²³

Vi konstaterar att dessa resonemang även bör tillämpas på den nya utbildningsformen och att det behöver finnas goda möjligheter att ställa upp krav på yrkeserfarenhet.

Av uppdragsbeskrivningen framgår att utbildningsformen i första hand ska vända sig till yrkesverksamma. En möjlig väg skulle vara att ställa upp ett generellt krav på yrkeserfarenhet för grundläggande behörighet. Ett sådant ospecificerat krav skulle dock inte garantera att den studerande har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Ett krav på yrkeserfarenhet behöver i stället vara mer specifikt formulerat och utformat som särskilt förkunskapskrav som gäller för den enskilda utbildningen. Ett sådant krav behöver inte avse en enskild yrkesroll utan kan vara bredare formulerat. I sin ansökan behöver utbildningsanordnaren dock kunna visa att utbildningen uppfyller sitt fortbildningssyfte och vilken roll som utbildningen spelar för att stärka personers ställning på arbetsmarknaden. Detta torde vara svårt utan att ställa upp ett krav på

¹²³ Jfr. Ds 2015:41, *En stärkt yrkeshögskola – Ett lyft för kunskap* (s. 90). Se även budgetpropositionen för 2021 Prop. 2020/2021:1, utgiftsområde 16 (s. 124), om att korta yrkeshögskoleutbildningar syftar till att utöka möjligheten för yrkesverksamma att förnya och fördjupa sin kompetens.

yrkeserfarenhet för behörighet men myndigheten kan inte helt utesluta möjligheten att det i vissa fall kan vara relevant.

Därför föreslår myndigheten att anordnaren i samråd med arbetslivet tillåts ställa särskilda förkunskapskrav i form av krav på kunskaper eller villkor som är nödvändiga för att den studerande ska kunna tillgodogöra sig utbildningen och därefter utföra sådana arbetsuppgifter som utbildningen förbereder för.

Kraven kan avse såväl kunskaper från gymnasieskolan, universitet- och högskolan eller avse kunskaper från andra utbildningsformer.

8.1.3 Reell kompetens

Precis som inom yrkeshögskolan behöver anordnare inom den nya utbildningsformen ha möjlighet att bedöma sökande behöriga utifrån andra kriterier är deras formella meriter. Denna möjlighet blir än viktigare för en utbildningsform där målgruppen sannolikt har kunskaper och erfarenheter som tillkommit efter personernas senast avslutade studier. Utgångspunkten är därför att en anordnare behöver ha utrymme att göra generösa bedömningar när de förkunskapskrav som avser betyg eller avslutade studier tillämpas. Likt inom yrkeshögskolan ska en sådan bedömning kunna vila på om den sökande har praktisk erfarenhet eller på grund av någon annan omständighet har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

8.1.4 Urvalsgrunder

MYH förespråkar att samma urvalsgrunder som finns för yrkeshögskoleutbildningar används inom den nya utbildningsformen, nämligen betyg, särskilt prov, tidigare utbildning och yrkeserfarenhet. När urvalet utformas ska hänsyn tas till den sökandes möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen. Vi bedömer dock att betyg sannolikt kommer spela mindre roll för sökandes möjlighet att tillgodogöra sig denna typ av kurser och att urvalsgrunden betyg därför bör användas först när det saknas möjlighet att använda andra urvalsgrunder.

8.2 Betyg och utbildningsbevis

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Betygsskalan för utbildningsformen ska vara icke godkänd och godkänd.

Efter avslutad utbildning ska anordnaren utfärda ett utbildningsbevis där den studerandes resultat ska framgå.

MYH ska också kunna meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för att säkerställa likvärdighet när det gäller betyg och utbildningsbevis.

För utbildningsformens legitimitet är det viktigt med en rättssäker bedömning av deltagarnas kunskap under en utbildning samt betygssättningen av deras prestationer när utbildningen avslutas. Detta kan även ha betydelse för den studerandes fortsatta karriär. Även om den studerande är mottagare av betyget kommer det till faktisk användning först när det delas med en arbetsgivare, alternativt med en annan läroanstalt vid till exempel behörighetsprövning eller tillgodoräknande. För att betyget ska vara användbart behöver det därför sättas i ett sammanhang där det framgår vad det innebär: vilket som har varit kursens innehåll, hur uppnådda kunskaper har testats och vilka principer för betygssättning som har tillämpats.

Det är rimligt att anta att arbetsgivare har ett mindre behov av en flergradig betygsskala för fortbildningskurser än inom till exempel programutbildningar. Ett godkänt betyg säkerställer att den individ som gått en kurs faktiskt har uppnått de kunskaper och färdigheter som utbildningen avsett att ge. Vi menar att ett sådant underlag är tillräckligt i förhållande till vad arbetsgivare kan behöva och att ytterligare betygssteg inte skulle tjäna

något syfte i bedömningen av en persons förmåga att utföra de arbetsuppgifter som kursen förbereder för.

Betyg med flera steg används främst i det svenska utbildningssystemet som ett sorteringsinstrument för fortsatta studier och då kurserna primärt inte har det syftet har ett mer differentierat betygssystem i detta sammanhang mindre vikt.

Utbildningsformen kommer sannolikt rymma komprimerade skräddarsydda utbildningar som riktar sig till en viss yrkesgrupp. Sådana utbildningar har sällan ett överflödigt innehåll. Det innebär att principen för betygssättning bör vara att i huvudsak samtliga lärandemål i någon grad ska vara uppfyllda för ett godkänt betyg.

En studerande ska på begäran få ett utbildningsbevis av den ansvariga utbildningsanordnaren. I beviset ska utbildningens innehåll och de mål som den studerande har uppnått anges. Vi bedömer också att det är nödvändigt att MYH ges möjlighet att meddela ytterligare föreskrifter för att dessa utformas på ett likvärdigt sätt när det gäller betyg och utbildningsbevis.

8.3 Utbildningarnas omfattning och poängsystem

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Utbildningarna ska kunna omfatta från 2 till ca 20 veckors heltidsstudier eller motsvarande.

Utbildningens omfattning ska anges enligt ett poängsystem, där 5 poäng motsvarar en veckas heltidsstudier.

Utgångspunkten är att den nya utbildningsformen ska förbättra möjligheterna för fortbildning. Detta talar för att det bör finnas ett brett spann vad gäller kursernas omfattning. Samtidigt kan det vara motiverat att utbildningslängden begränsas utifrån utbildningsformens syfte i förhållande till andra utbildningsformers.

8.3.1 Lägsta omfattning och möjligheten till studiestöd

Studiestödsreglerna ger en fingervisning om i vilka fall staten bedömer det som motiverat att stötta studerande ekonomiskt.

För studiestöd krävs att utbildningen pågår i minst tre veckor på halvfart. För omställningsstudiestöd gäller i stället att utbildningarna omfattar minst en veckas studier på heltid eller motsvarande. I sammanhanget bör det dock nämnas att studerande som uppbär studiestöd eller omställningsstudiestöd har möjlighet att kombinera flera kurser. Detta innebär att även utbildningar med begränsad omfattning kan bli studiestödsgrundande.

8.3.2 Högsta omfattning

Utgångspunkten är att den nya utbildningsformen ska innefatta kurser som svarar mot yrkesverksammas behov av omställning. Så som framgår av tidigare avsnitt har MYH bedömt att det framför allt är kortare kurser, likt de som i dag ges inom yrkeshögskolan, som efterfrågas av arbetslivet.

Programutbildningar som utbildar till ett yrke utgår normalt sett från en mer grundläggande nivå och ger den studerande förmåga och färdigheter att utöva ett yrke. Inom de gymnasiala yrkespaketen, merparten av yrkeshögskoleprogrammen och högskoleprogram förutsätter detta vanligtvis mer än 40 veckors studier på heltid. Detta skulle därför kunna tänkas vara en högsta gräns. Samtidigt finns i dag exempelvis yrkeshögskoleprogram som omfattar 20–40 veckor, vilket skulle skapa överlappningar mellan utbildningsformerna avseende karaktär och omfattning.

Utbildningar som finansieras med statliga medel ska inte heller vara onödigt långa i förhållande till innehåll och förväntade läranderesultat. Omställningsstudiestöd (OSS) kan

å andra sidan ges för upp till 44 veckors heltidsstudier. OSS avser dock både omskolning som tar längre tid och kompetensutveckling, medan syftet med fortbildning i detta förslag i huvudsak avser kompetensutveckling, som i regel går snabbare. Skillnaden i syfte motiverar en lägre övre gräns för fortbildande yrkeskurser.

I dag nyttjas omställningsstudiestödet också av endast en liten andel studerande vid korta utbildningar inom yrkeshögskolan.¹²⁴ Därför bör möjligheten att få OSS upp till två terminer inte vara av avgörande betydelse för studerandes möjligheten att delta i kurserna.

När korta utbildningar inom yrkeshögskolan infördes i januari 2020 fördes inte något uttryckligt resonemang om vilken övre gräns som bedömdes lämplig. Gränsen på 99 yrkeshögskolepoäng får uppfattas som given utifrån syftet att möjliggöra yrkeshögskoleutbildningar under 100 yrkeshögskolepoäng. MYH har dock i detta utredningsarbete diskuterat om den övre gränsen för de korta utbildningarna även i fortsättningen ska motsvara cirka en termins heltidsstudier, det vill säga 99 poäng, eller om den övre brytpunkten skulle kunna var lägre eller högre.

Det kan argumenteras för en lägre högsta omfattning, det vill säga att utbildningarna ska omfatta mindre än 99 poäng, utifrån arbetsmarknadens kompetensbehov och för att säkerställa att statens finansiering inte nyttjas för onödigt långa kurser. Å andra sidan skulle en brytpunkt på högst 199 poäng skapa en tydligare skillnad mot de utbildningar som leder till en examen inom yrkeshögskolan. Samtidigt finns det inom både nationell yrkesutbildning och yrkeshögskolan redan i dag utbildningar med omfattningen 100–199 poäng som leder till en ny yrkesroll, det vill säga med ett annat huvudsyfte än den fortbildning som detta uppdrag avser.

Sambanden kompliceras också av att utbildning strax under och över 100 poäng kan ha liknande syften och leda till samma kompetens. Innehåll, upplägg och karaktär på utbildningen kan ha större betydelse för vilken kompetens som uppnås än utbildningens längd. Det är därför inte givet att utbildningarna ska hänföras till den ena eller andra utbildningsformen endast utifrån utbildningens omfattning i antal poäng. Valet av utbildningsform skulle också kunna bero på utbildningens syfte och med en möjlig överlappning i antalet poäng inom de olika utbildningsformerna.

Vi föreslår att den övre gränsen för de fortbildande yrkeskurserna likt YH-kurser ska vara 99 poäng. Vi baserar detta förslag på syftet med detta uppdrag, de omständigheter som anges ovan och på att det behövs ett sätt att skilja utbildningarna och stödformerna åt för de anordnare som vill ansöka om stöd och även för MYH:s prövning.

8.3.3 Poängsystem

MYH förespråkar att utbildningarnas omfattning beskrivs genom ett poängsystem där en veckas heltidsstudier motsvarar ett visst antal poäng. Detta är bland annat till hjälp vid studerandes tillgodoräknande av utbildning. Ett alternativ hade kunnat vara att använda ECTS-poäng som är en europeisk standard för att mäta studiebelastning och underlätta överföring av studier mellan lärosäten i Europa. Systemet bygger på att ett års heltidsstudier motsvarar 60 ECTS-poäng, och i Sverige motsvarar 1 ECTS-poäng 1 svenskt högskolepoäng. Att använda ett annat poängsystem än andra utbildningsformer bidrar dock till att förtydliga den nya utbildningsformens eget värde och skillnaden mellan den och andra. Vi föreslår därför ett system som skiljer sig från gymnasieskolans och högskolans. Fortbildande yrkeskurser kommer dock ha likheter med yrkeshögskoleutbildningar, även om utbildningsformernas syften är olika. Därför föreslås att poängsystemet är detsamma som för yrkeshögskoleutbildningar¹²⁵ och därmed även för nationella yrkesutbildningar.¹²⁶

¹²⁴ Se avsnitt 3.5.1.

¹²⁵ 2 kap. 4 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

¹²⁶ 8 § förordningen (2024:107) om stöd för en nationell yrkesutbildning.

Poängen kommer enbart fungera som enhet för att ange utbildningens omfattning, och spelar ingen roll i till exempel en utbildningshierarki. Vi ser därför ingen anledning att benämna poängen på ett för utbildningsformen unikt sätt.

8.4 Uppgifter i utbildningsplanen

MYH föreslår att utbildningarna inom utbildningsformen refereras till som kurser och att det även framgår av utbildningsformens namn. Det går ändå inte att komma ifrån att det ur ett juridiskt perspektiv rör sig om utbildningar; därför hänvisar förslagen till lag och förordning för fortbildande yrkeskurser till utbildningar och inte till kurser. Den plan som bifogas beslutet om statsbidrag eller särskilda medel bör därmed kallas utbildningsplan men i underrubrikerna ska benämningen kurs användas.

MYH har föreslagit en grundligare prövning av utbildningsinnehållet redan i ansökningsförfarandet, som en del i ambitionen att ytterligare höja kvaliteten i kurserna jämfört med dagens YH-kurser. De nya kraven på att redogöra för utbildningens helhet och koncept gör bland annat att uppgifter som tidigare legat i separata kursplaner behöver lyftas in i utbildningsplanen. Utbildningsplanen blir därmed mer detaljerad än den är för YH-kurser. För tydlighetens skull föreslår vi också en reglering om att kursens benämning ska framgå av utbildningsplanen. Benämningen kan med fördel hänvisa till den kompetens som utbildningen är tänkt att leda till.

Det ska vara möjligt att dela upp utbildningen i separata utbildningsmoment som ger separata delbetyg, om anordnaren ser ett behov av att göra så. Dessa separata utbildningsmoment kallas då delkurser. Får den studerande betyget godkänt i alla delkurser blir också det sammantagna betyget för hela kursen godkänt. Innehåller kursen inga delkurser sätts enbart ett slutgiltigt betyg. Detta är samma system som ofta används för högskolekurser.

Det finns både för- och nackdelar med att använda delkurser, och den utformning som anordnaren väljer ska helt utgå från vad som är bäst för den specifika kursens innehåll, omfattning, upplägg och målet med utbildningen. Till exempel kan det vara bra med delkurser i längre kurser som innehåller flera olika ämnesområden. Då blir innehållet och upplägget tydligare för de studerande och den undervisande personalen. MYH får då också ett bedömningsunderlag för hur anordnaren byggt den röda tråden genom utbildningen. Det är dock viktigt att MYH är vaksamma på att möjligheten till delkurser inte används för att utöka kursens sammanlagda omfattning i onödan eller att utbildningsmomenten blir uppdelade i onödigt korta delar.

För mer avgränsade kurser, som rör ett eller flera närliggande ämnesområden, är det mer rimligt att anordnaren inte delar upp kursen i delkurser. Detsamma gäller om kursen har en lägre omfattning.

Det är viktigt att potentiella studerande, som utifrån sin specifika situation ser ett behov av att ta del av flera kurser, inte hindras från detta. Det behöver därför vara möjligt för dessa personer att söka och bli antagen till flera olika kurser. Möjligheten att antas till flera kurser till en individanpassad helhet ligger i linje med EU:s diskussioner om mikromeriter¹²⁷ eller kompetensmoduler. En sådan inriktning skulle också harmoniera med det förslag som lämnas i *En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma*¹²⁸.

I utbildningsplanen för yrkeshögskoleutbildningar, ska, i de fall utbildningen leder till examen, de särskilda mål och krav som ska gälla för examen anges. Eftersom de fortbildande yrkeskurserna inte leder till examen behövs ingen sådan uppgift. I stället införs en punkt om resultat av lärande. Kursen kan sedan betygssättas utifrån de listade resultaten av lärande. Även uppgiften om övriga utbildningsanordnare utgår i förslaget.

¹²⁷ microcredentials

¹²⁸ Utbildningsdepartementet (2025), Promemoria – *En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma* (U2025/01339)

Uppgiften har inget värde för vare sig MYH eller de studerande och i värsta fall kan den skapa en osäkerhet om vem som ansvarar för olika delar av utbildningen, se avsnitt 6.3.4. En tydligare uppgift med enbart ansvarig utbildningsanordnare skapar tydlighet och ligger i linje med MYH:s brottsförebyggande arbete.

Att utbildningarna kvalitetssäkras är mycket viktigt, men MYH bedömer att uppgiften inte hör hemma i utbildningsplanen och föreslår därför att uppgiften inte ska finnas med i utbildningsplanen för fortbildande yrkeskurser. I stället bör de uppgifter som behövs för att MYH ska kunna bedöma om kursen har förutsättningar att hålla en hög kvalitet ingå i ansökan och fastställs i besluten om beviljande genom motivering av hur tillämpliga krav är uppfylla.

8.5 Studietakt och studieform

I det regeringsuppdrag som MYH fick i december 2019¹²⁹ angavs att korta utbildningar ska kunna erbjudas i syfte att ytterligare utveckla yrkeshögskolans flexibilitet och dess möjlighet att svara mot behov av fördjupad, breddad eller förnyad kompetens i arbetslivet. MYH skulle särskilt uppmuntra flexibilitet när det gäller studietakt och studieform inom korta utbildningar.

Den bärande idén var att utbildningarna skulle vara flexibla avseende exempelvis studieform och studietakt. MYH valde därför att inte fatta beslut om studietakt, studieform och antalet utbildningsomgångar, eftersom detta inte är ett krav enligt förordningen om yrkeshögskolan. Detta gjorde det möjligt för utbildningsanordnarna att i stor utsträckning lägga upp utbildningarna på det sätt som passade de studerande och arbetslivet bäst.¹³⁰

Vi menar att flexibiliteten avseende möjligheten att välja studietakt, studieform och antal utbildningsomgångar inom givna beslutsperioder ska behållas. Syftet med detta är att arbetslivets behov av kompetens kontinuerligt ska kunna tillgodoses samt att skapa möjligheter för den målgrupp som utbildningen vänder sig till att ta del av utbildningen på ett för dem ändamålsenligt sätt. Det ska därför vara möjligt för anordnare att starta kurser flera gånger under beslutsperioden, och kurserna ska kunna löpa parallellt, med olika studietakt och studieform om det är ändamålsenligt. Flexibiliteten får dock inte ske på bekostnad av undervisningens kvalitet och sannolikt kommer det finnas utbildningar som inte lämpar sig för ett distansupplägg.

8.6 Värdegrund

Värdegrund är ett samlingsbegrepp för olika frågor som rör etik, moral, relationer och demokrati. Det är centralt att det genomsyrar all verksamhet inom offentlig utbildning i Sverige. Det är vanligt att enskilda utbildningsanordnare formulerar en egen värdegrund, som kan utgöras av etiska regler och riktlinjer om exempelvis jämställdhet, mångfald, miljö och uppträdande. För att säkerställa att så sker föreslår MYH att samma krav som gäller för yrkeshögskoleutbildningarna ska gälla även för den nya utbildningsformen men att det också införs ett krav på att främja hållbar utveckling i bred bemärkelse¹³¹ i stället för ett krav på respekt för vår gemensamma miljö.

Förslaget innebär att verksamheten ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och att alla som verkar inom utbildningen ska främja aktning för varje människas egenvärde samt respekt för de mänskliga rättigheterna. Alla som verkar inom utbildningen ska främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa. Därutöver ska den som verkar inom

¹²⁹ Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Myndigheten för yrkeshögskolan, (U2019/04228/GV).

¹³⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2025), *Återrapportering av regeringsuppdrag om korta yrkeshögskoleutbildningar (kurser och kurspaket)* (MYH 2021/5089).

¹³¹ Förslaget motsvarar 1 kap. 5 § högskolelagen (1992:1434).

utbildningen särskilt främja jämställdhet mellan könen särskilt ska främjas och alla former av kränkande behandling ska aktivt motverkas.

Vi menar också att detta, i likhet med för yrkeshögskolan, bör avse verksamheten i ett brett perspektiv och inte bara den direkta utbildningen. För yrkeshögskolan beskrivs detta i förarbetena med uttrycket "var och en som verkar inom yrkeshögskolan" som avser anställda och andra som har uppdrag i verksamheten. Bestämmelserna rör inte bara utbildningens innehåll utan också till exempel undervisningsmetoder och hur alla som verkar inom yrkeshögskolan ska uppträda i relation till de studerande. Övriga regler om yrkeshögskolan måste således tillämpas mot bakgrund av dessa bestämmelser.¹³²

Även begreppet utbildning kan i vissa sammanhang anses ha en bredare betydelse än undervisning och innefatta ansvar för ekonomiska och juridiska aspekter kopplade till utbildningsverksamheten. Vi anser dock att denna innebörd är tydligare om begreppet verksamhet används.

Enligt myndighetens mening kan de demokratiska värderingarna också ha betydelse under tillträdesprocessen. Även detta talar för begreppet *verksamhet* snarare än *utbildning*. I förslaget anges vidare att det gäller *verksamhet avseende utbildning enligt denna lag*. Myndigheten ser därför inte någon risk för att begreppet verksamhet skulle omfatta sådan verksamhet som inte har någon koppling till utbildningen. Det finns dessutom sammanhang där den snävare innebörden av utbildning bör gälla utan att det för den sakens skull handlar bara om den direkta undervisningen, som till exempel de grundläggande kraven på vad som gäller för utbildningen.

MYH föreslår därför att begreppet verksamhet används för värdegrunderna inom den nya utbildningsformen.

8.7 Bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildningsval

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Utbildningen ska bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildningsval.

En viktig uppgift för all utbildning är att den ska bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval. MYH menar att detta också har betydelse för den utbildningsform som nu föreslås. Det kan handla om att komplettera sina kunskaper för att stärka möjligheten till nya arbetsuppgifter eller ny anställning inom traditionellt könssegregerade branscher.

8.8 Avskiljande och försäkringar

8.8.1 Avskiljande

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Myndigheten föreslår inte några regler om avskiljande av studerande från fortbildande yrkeskurs. Skälen redovisas nedan.

Inom högskolan och yrkeshögskolan finns möjlighet att under vissa villkor avskilja en studerande från utbildningen. Myndigheten föreslår inte någon reglering om avskiljande för fortbildande yrkeskurser.¹³³

Frågor om avskiljande är visserligen relevant även för den utbildningsform som nu föreslås. Det handlar både om rättssäkerhet för de studerande och om utbildningsanordnares behov av verktyg. Även frågan om införande av reglering av disciplinära åtgärder mot de studerande har betydelse för den utbildningsform som nu

¹³² Prop. 2008/09:68, *Yrkeshögskolan regeringens proposition* (s. 63).

¹³³ Jämför 19 § lag (2009:128) om yrkeshögskolan och 7 kap. förordning (2009:130) om yrkeshögskolan.

föreslås.¹³⁴ Med hänsyn till att det är fråga om korta utbildningar på högst en termin bedömer myndigheten dock att behovet att besluta om avskiljande är begränsat liksom möjligheten att hinna fatta ett sådant beslut innan utbildningen är avslutad.

Myndigheten bedömer dessutom att det inte är rimligt att frågor om avskiljande prövas av Högskolans avskiljandenämnd och ser inte heller att det finns någon annan lämplig instans i nuläget. Skälen för detta är att de fortbildande yrkeskurserna kommer kunna vara på gymnasial nivå, något som i sig talar mot att prövningen ska göras av Högskolans avskiljandenämnd. Som tidigare angivits i denna rapport kommer myndigheten inte heller bedöma nivån på utbildningarna. Det kommer därför inte vara möjligt att särskilja vilka ärenden som rör studerande vid eftergymnasial utbildning och därför bör prövas av denna nämnd.¹³⁵

Regleringen om avskiljande inom yrkeshögskolan är begränsad till de fall då utbildningens huvudman är staten, en kommun eller ett landsting. MYH har i tidigare sammanhang tagit upp detta som ett problem.¹³⁶ Antalet offentliga utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan har minskat och de enskilda utbildningsanordnarna har ökat. Det innebär att fler utbildningsanordnare använder civilrättsliga lösningar för avskiljande. Utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv är det rimligt att alla studerande och anordnare omfattas av samma prövningsförfarande och verktyg. Detta är relevant i minst lika hög grad för den utbildningsform som nu föreslås. Antalet privata anordnare av YH-kurser utgör idag mer än 75 procent av det totala antalet anordnare. Det är rimligt att anta en hög andel privata aktörer kommer bedriva utbildning även i den nya utbildningsformen.

Myndigheten anser därför att en reglering om avskiljande även från utbildningar som bedrivs av privata anordnare bör övervägas. En sådan reglering bör avse både yrkeshögskolan och de fortbildande yrkeskurserna om de införs. Det bör också övervägas om en disciplinnämnd med placering inom myndigheten ska inrättas med uppgift att pröva frågor om avskiljande och disciplinära åtgärder inom båda dessa utbildningsformer.¹³⁷

8.8.2 Försäkringar

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan bör ansvara för att deltagare i fortbildande yrkeskurs är försäkrade för personskada med mera.

Myndigheten för yrkeshögskolan ska ansvara för att personer, som är antagna till och bedriver utbildning fortbildande yrkeskurser, är försäkrade för personskada. Försäkringen ska avse sådan skada som har uppkommit till följd av olycksfall eller framkallats av sådan smitta som avses i 5 § förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd, om skadan har inträffat i samband med utbildning i Sverige. Försäkringen ska inte ge rätt till ersättning i den mån deltagaren har rätt till ersättning med stöd av författning eller kollektivavtal.

Myndigheten för yrkeshögskolan ska också ansvara för att det finns en ansvarsförsäkring som avser skador som deltagare orsakar under utbildningsmoment hos arbetsgivare eller företagare i Sverige.

Försäkringarna ska tecknas av Myndigheten för yrkeshögskolan genom överenskommelser med Kammarkollegiet. Överenskommelserna och ändringar i dessa ska träffas med förbehåll för regeringens godkännande.

¹³⁴ Se Myndigheten för yrkeshögskolans svar (MYH 2025/2647), *Remiss av promemorian: Utökad registerkontroll i utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/001126)*.

¹³⁵ Jämför 8–21 §§ förordning (2007:989) om avskiljande av studenter från högskoleutbildning.

¹³⁶ Se Myndigheten för yrkeshögskolans svar MYH 2025/2647 *Remiss av promemorian: Utökad registerkontroll i utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/001126)*.

¹³⁷ Ibid.

9 Fördelning av statsbidrag eller särskilda medel

9.1 Prioritering vid fördelning av statsbidrag eller särskilda medel

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: När statsbidrag fördelas ska MYH beakta vilka utbildningar som bedöms ha bäst förutsättningar att uppfylla utbildningsformens syfte. MYH ska också beakta resultat från genomförd tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning.

Ansöknings- och bedömningsprocessen ska vara rättssäker, transparent, effektiv och samtidigt tillräckligt flexibel för att en variation av utbildningar ska kunna erbjudas. För att processen ska uppfattas som legitim av berörda intressenter behöver det vara tydligt vilka krav som ställs för att en utbildning ska kunna tilldelas statsbidrag eller särskilda medel. Det behöver också vara tydligt hur MYH prioriterar mellan ansökningar.

Denna process är komplex, och det är utmanande att jämföra likartade ansökningar på ett rättvist sätt. Detta vet vi från MYH:s arbete med ansökningar om yrkeshögskoleutbildningar. Det är även svårt att i författning ange vilka parametrar som kan användas för att bedöma vilka utbildningar som bäst uppfyller syftet. De regler som styr processen för statsbidragstilldelning behöver vara tydliga och måste kunna tillämpas på ett relativt enkelt sätt för att handläggningen av ansökningar inte ska bli alltför resurskrävande.

I de förslag som lämnas i denna rapport har kraven skärpts för beviljande om att starta en utbildning, jämfört med de krav som gäller för utbildningar inom yrkeshögskolan. Endast utbildningar som håller hög kvalitet ska vara med i urvalet om vilka som ska tilldelas statsbidrag eller särskilda medel. Ett exempel på en prövning som föreslås flyttats upp till lag är *i vilken grad* en utbildning i kvalitativt hänseende svarar mot arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft – det vill säga att utbildningen faktiskt har det innehåll som arbetslivet efterfrågar. Vi bedömer att denna fråga är högst väsentlig för att den nya utbildningsformen ska kunna nå sitt syfte. Vi menar därför att det bör utgöra ett grundläggande krav för att över huvud taget få anordna utbildningen.

Nuvarande förordning för yrkeshögskolan fungerar relativt väl när statsbidrag ska fördelas till de längre yrkeshögskoleutbildningarna, men den är inte lika ändamålsenlig för kurser inom yrkeshögskolan. En utmaning är att ta fram ett underlag som påvisar det kvantitativa behovet av specifika kompetenser samt vilket innehåll som kvalitativt motsvarar arbetslivets behov. I denna analys behöver MYH beakta var i landet som behoven finns, på en så detaljerad nivå att det kunnat användas för att skilja liknande ansökningar som avser liknande utbildningar åt.¹³⁸ Vi bedömer att urvalet delvis kan göras på samma sätt för den nya utbildningsformen men att det samtidigt är svårt att förutse den variation av ansökningar som kan komma in och vilka verktyg för prioritering mellan ansökningar som blir relevanta. Därför föreslår vi en bred skrivning om fördelningsprocessen som ändå kan fånga upp de parametrar som sannolikt kommer vara relevanta.

Den första prioriteringen bör alltid vara vilken kompetens som det är mest angeläget för arbetslivet att få tillgång till. Det är även det som utmärker yrkeshögskolans framgångsrika koncept, och vi föreslår att denna princip ska gälla även den nya utbildningsformen och dess utbildningsutbud. Utöver det uppenbara, att utbildningen ska ha rätt innehåll och inriktning, finns det flera kvalitetssäkrande omständigheter som gör att detta kommer arbetslivet till del. Det kan handla om allt från att kraven för behörighet fångar in rätt grupp individer och kvalitativ undervisning, till en god samverkan med berört arbetsliv och undervisande personal med rätt kompetens. Ett väl genomarbetat utbildningskoncept som har alla bitar på plats från början har bäst förutsättningar att

¹³⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2025), *Utredning av regelverkets funktionalitet i förhållande till kurser inom yrkeshögskolan*, (MYH 2023/6399).

leverera kompetens med hög kvalitet till arbetslivet. Grunden för en kvalitativ utbildning i detta sammanhang kommer alltid att vara en välfungerande samverkan med arbetslivet i alla steg när utbildningen tas fram och genomförs.

9.2 Statsbidragsmodell

MYH har i uppdraget utgått från den modell för tilldelning och utbetalning av statsbidrag som tillämpas inom yrkeshögskolan. Inom yrkeshögskolan beviljas statsbidrag efter en schablonmodell, där MYH årligen fördelar tillgängliga medel genom att beräkna hur många utbildningar som kan beviljas utifrån befintlig ram.

Förordningen om yrkeshögskolan anger att MYH ska beakta de faktiska kostnaderna för en utbildning när statsbidraget fördelas.¹³⁹ Av denna anledning tillämpar vi olika schabloner för olika typer av utbildningar.

Inom uppdraget har vi inte utrett om det behövs en förändrad statsbidragsmodell. Inom MYH pågår ett arbete med att se över befintlig statsbidragsmodell för program inom yrkeshögskolan. Vi menar att slutsatser från denna översyn kommer kunna bli relevanta även för fortbildande yrkeskurser om dessa införs.

Vi föreslår att MYH bör få meddela föreskrifter om vad en ansökan om att få anordna utbildning och beviljas stöd ska innehålla samt vilka uppgifter och handlingar som anordnaren ska lämna för att ansökan ska kunna prövas. För en rättssäker och förutsägbar hantering av statsbidrag och särskilda medel är det också önskvärt att MYH får föreskriva om hur stödet ska fördelas, beräknas och rekvireras. Krav som ska gälla för samtliga anordnare bör finnas i reglering och inte genom enskilda beslut.

9.3 Beslutsperioder för att skapa möjlighet att söka omställningsstudiestöd

För att en studerande ska kunna beviljas omställningsstudiestöd behöver det finnas utbildningar att söka vid tidpunkten då ansökan om studiestöd lämnas in till CSN. Den som vill ansöka om omställningsstudiestöd för en utbildning som startar på hösten kan göra det från den 1 april, medan den som vill påbörja en utbildning på våren kan lämna in sin ansökan tidigast den 1 oktober. Ansökningsfönstret är öppet fram till nästa ansökningsomgång. CSN har dock begränsade medel att fördela, och dessa lämnas ut i den turordning ansökningarna kommer in. Det innebär att medlen kan ta slut under ansökningsperioden.

I nuvarande process för korta yrkeshögskoleutbildningar fattas besluten i maj eller juni. Utbildningarna beviljas maximalt två startperioder; den första mellan juli och december samma år, och den andra mellan januari och juni året därpå. En startperiod innebär att utbildningen kan starta valfritt antal omgångar med det antal studerandeplatser som beviljats inom perioden, förutsatt att utbildningen hinner slutföras inom ramen för den tid beslutet gäller. För en sökande som vill påbörja en kurs inom yrkeshögskolan på hösten är det därför risk för att de avsatta medlen för omställningsstudiestöd hinner ta slut, eftersom den sökande inte kan ta del av planerade utbildningsstarter förrän tidigast i slutet av maj. För att anpassa ansökningsprocessen om att få bedriva fortbildande yrkeskurser till processen för omställningsstudiestödet behöver därför tiden mellan MYH:s beslut och tidpunkten för utbildningarnas första start bli längre.

För att det ska vara möjligt att söka omställningsstudiestöd för kurser behöver alltså antingen datum för beslut eller tidpunkten för första startperioden flyttas. Vi bedömer att det skulle krävas mycket resurser för att flytta beslutsdatumet, eftersom bedömningsprocessen då behöver ligga parallellt med andra processer som MYH

¹³⁹ 5 kap. 6 § 1 punkten förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

ansvarar för. Utifrån gällande förutsättningar planerar myndigheten därför att utbildningarnas första startperiod inom beslutsperioden flyttas fram ett halvår.

Att perioden mellan att en utbildningsanordnare får beslut om att bedriva en utbildning och tidpunkten för utbildningens första start förlängs skulle ge anordnarna ett halvår att förbereda och marknadsföra sina utbildningar. Det skulle i sin tur kunna öka antalet beviljade platser som nyttjas. En farhåga som dock lyfts från anordnarna är att systemet blir mindre flexibelt, där vissa kurser kan hinna tappa relevans och det finns risk för att behoven ändrats innan den sista omgången avslutats. Utbildningsanordnarna har inte heller möjlighet att utvärdera kursen innan de ska ansöka igen, eftersom nästa ansökan skickas in vid samma tidpunkt som den redan beviljade utbildningen får starta sin första omgång. Vid dialog med utbildningsanordnarna har de framfört att de, även med nuvarande modell, har svårt att hinna utvärdera kurser innan det är dags att skicka in en ny ansökan till MYH. Detta eftersom de behöver skicka in ansökan vid samma tidpunkt som kursens utbildningsomgångar inom den andra startperioden får starta.

10 Utbildningars nivå

10.1 Frågan om utbildningarnas innehållsmässiga nivå

Den nya utbildningsformen ska ge möjlighet att bedriva kurser som svarar mot behov på hela arbetsmarknaden. Målgruppen är således mycket bred och behoven kan se vitt skilda ut för de individer som kurserna riktar sig till. De kan ha olika utbildningsbakgrund och yrkeserfarenhet, och det kan variera om det är en breddning eller fördjupning av deras befintliga kompetens som krävs för att möta arbetslivets behov.

Utgångspunkten i det förslag som lämnas är att kursernas innehållsmässiga nivå inte ska anges på annat sätt än genom beskrivningen av kursen och de mål som gäller för kursen. Utbildningsanordnaren ska dock, i samråd med arbetslivet, beskriva vilka målgrupper som kursen riktar sig till samt ställa upp nödvändiga förkunskapskrav för kurser. Syftet med förkunskapskraven är att säkerställa att de som antas till en kurs också har förutsättningar att genomföra denna med ett godkänt resultat.

Eftersom de studerande i många fall redan har ett arbete kan det finnas mindre behov av att visa vilken nivå som utbildningens läranderesultat motsvarar. Det förväntade läranderesultatet för den aktuella utbildningen är visserligen detsamma för alla. Beroende på de studerandes tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet kommer de dock ha olika förkunskaper. På så sätt kommer en utbildning som vänder sig till flera yrkeskategorier kunna innebära olika slutresultat när det lärande som skett genom en fortbildande yrkeskurs adderas till den studerandes befintliga kompetens och erfarenhet. Det kommer oftast inte heller innebära en progression i den meningen att de studerande når en ny nivå på så sätt som avses i SeQF. Därmed kommer nyttan och det sammanhang som kunskaperna sätts i också kunna variera stort. MYH bedömer att förkunskapskraven, i kombination med att kursens innehåll och förväntade läranderesultat ska vara tydligt beskrivna, kommer ge både de sökande och det arbetsliv som kursen förbereder för tillräcklig information för att bedöma om kursen är relevant för det behov som efterfrågas.

Vi bedömer således att behovet av att veta den innehållsmässiga nivån är mindre för den typ av korta utbildningar som föreslås än för programutbildningar.

En bedömning av nivån skulle också innebära utmaningar för myndigheten då det snarare handlar om kompetens inom ett visst område än en specifik nivå. Den korta utbildningstid som föreslås möjlig påverkar också möjligheten att göra en korrekt bedömning av nivån. En nivåbedömning kan därför få oönskade konsekvenser dels för den studerandes och mottagande arbetsliv, dels vid frågor om dimensionering av utbildningar på olika nivåer. Detta gäller även om bedömningen begränsas till gymnasial och eftergymnasial nivå

Om utbildningarna nivå skulle anges hade det dock blivit tydligare för både de studerande och arbetslivet hur de fortbildande yrkeskursernas innehåll och resultat ska förstås och värderas i förhållande till annan utbildning. En nivåbestämning hade också gjort det lättare att tillgodoräkna lärande från en fortbildande yrkeskurs och att kombinera kurser från olika aktörer på ett strukturerat sätt. Vilken utbildningsnivå en kurs ligger på kan också vara relevant i det fall de fortbildande yrkeskurserna skulle inplaceras i bilagan till studiemedelsförordningen.¹⁴⁰

Det hade också skapat bättre förutsättningar om kursernas resultat av lärande ska registreras i MYH:s kvalifikationsdatabas¹⁴¹, som i sin tur används för att uppfylla

¹⁴⁰ Se avsnitt 4.9.

¹⁴¹ Sök kvalifikationer i vår databas - Myndigheten för yrkeshögskolan (webb).

åtaganden kopplade till Sveriges medlemskap i EU.¹⁴² Exempel på sådana åtaganden är Sverige medlemskap Refernet¹⁴³ samt annan samverkan inom Cedefop.

10.2 Slutsats

I kapitel 2 redogörs för Sveriges referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (SeQF). Som framgår där finns det två olika sätt att fatta beslut om vilken nivå en kvalifikation motsvarar enligt förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande. Det är regeringen som beslutar om vilken nivå kvalifikationer som är författningsreglerade, kvalitetssäkrade och vars övergripande resultat av lärande finns i författning motsvarar. För alla andra kvalifikationer kan den som ansvarar för att fastställa kvalifikationens innehåll (läranderesultat) ansöka om att MYH ska besluta om vilken nivå som kvalifikationen motsvarar.

De kurser som omfattas av detta förslag kommer inte per automatik att omfattas av den svenska referensramen. Regeringen kan välja att författningsreglera SeQF-nivåer för de fortbildande yrkeskurserna i bilaga 1 till SeQF-förordningen, och alternativt kan en anordnare av en kurs ansöka om nivåplacering av kvalifikationen.

Om regeringen vill att MYH ska utforska möjligheten att inplacera de fortbildande yrkeskurserna i SeQF bör detta ges i ett eget uppdrag.

¹⁴² Utbildningsdepartementet (2025), *Faktapromemoria - Kompetensunionen* 2024/25:FPM29 (s.16) samt EUR-Lex - 32020H1202(01) - EN - EUR-Lex

¹⁴³ ReferNet | CEDEFOP.

11 Tillsyn, kvalitetsgranskning och sanktionsmöjligheter

Myndigheten för yrkeshögskolans förslag: MYH ska utöva tillsyn över kurserna och granska kvaliteten, med utgångspunkt i en behovsanalys. Tillsynen och kvalitetsgranskningen ska avse dels enskilda utbildningar, dels utbildningsanordnarens förmåga att bedriva kurser i enlighet med gällande krav och med hög kvalitet. MYH ska även utöva tillsyn över och kvalitetsgranska utbildningsanordnarens eget kvalitetsarbete.

Tillsynen och kvalitetsgranskningen kan därutöver ha en övergripande karaktär utifrån olika teman.

Myndigheten ska kunna besluta om sanktioner i form av återkallelse av rätten att anordna en utbildning samt att kräva tillbaka statsbidrag eller hålla bidrag från kommande utbetalning. Myndigheten ska också kunna meddela varning och besluta om föreläggande med vite.

11.1 Utgångspunkter

Programutbildningar inom yrkeshögskolan sträcker sig vanligtvis över cirka två år och innefattar som huvudregel tre utbildningsstarter, vilket innebär att en utbildning i genomsnitt existerar i yrkeshögskolesystemet i mer än fem år. Det ger MYH goda möjligheter att följa hur utbildningen genomförs och utifrån detta planera och hur tillsynen och kvalitetsgranskningen av utbildningarna ska genomföras. Det ger oss också förutsättningar att föra dialog med utbildningarnas olika intressenter samt kräva åtgärder i de fallen brister eller förbättringsområden uppmärksammas.

Dagens YH-kurser skiljer sig väsentligt från programutbildningar, ett beslut om att få genomföra en YH-kurs är oftast avgränsat till cirka ett år. I de flesta fall är själva kursen betydligt kortare och kan för en enskild studerande innebära enstaka veckors studier. För myndighetens granskning är det en utmaning med den korta utbildningstiden och att anordnaren dessutom har en stor flexibilitet i när kurserna ska. Det behövs därför andra metoder och verktyg för att kunna säkerställa regelefterlevnaden och kvaliteten i de korta YH-utbildningarna.

11.2 Nuvarande reglering av tillsyn, kvalitetsgranskning inom yrkeshögskolan

Enligt MYH:s instruktion ska vi utöva tillsyn över och kvalitetsgranska de utbildningar som finns i yrkeshögskolan.¹⁴⁴ Reglerna för tillsyn och kvalitetsgranskning är desamma för programutbildningar som för YH-kurser.

Vid tillsyn kontrollerar vi om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att besluta om åtgärder för att utbildningsanordnaren ska rätta de fel som upptäcks. MYH ska vidare inom ramen för tillsynen ge råd och vägledning till utbildningsanordnaren.¹⁴⁵

Kvalitetsgranskningen syftar främst till att förbättra enskilda utbildningar och på så sätt öka yrkeshögskolans kvalitet och effekt. Kvaliteten ska granskas utifrån kvalitetskriterier. MYH har beslutat om sådana kriterier.¹⁴⁶

Både tillsyn och kvalitetsgranskning inom yrkeshögskolan ska genomföras med utgångspunkt i en behovsanalys och avse enskilda utbildningar. Kvalitetsgranskning ska

¹⁴⁴ 4 § förordning (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan.

¹⁴⁵ 4a § förordning (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan.

¹⁴⁶ Se MYH 2024/2989 för de senast beslutade kvalitetskriterierna.

även avse utbildningsanordnarens eget kvalitetsarbete och kan därutöver ha en övergripande karaktär utifrån olika teman som MYH väljer utifrån en riskanalys.

Slutligen ska MYH följa upp utbildningsanordnarens användning av stöd och göra annan uppföljning inom ansvarsområdet.¹⁴⁷

11.3 Metoder för tillsyn och kvalitetsgranskning

11.3.1 Tillsyn

På programutbildningar utövar MYH planerad tillsyn i form av inledande, fördjupad, tematisk och ekonomisk tillsyn. Vi utövar också tillsyn utifrån en analys av klagomål och andra signaler om brister som kommer in till MYH.

Tillsynen fokuserar på tre huvudområden: utbildningens innehåll och genomförande, ledning och utveckling samt de studerandes rättssäkerhet.

Tillsynen kan leda till kritik mot utbildningsanordnaren som då ska åtgärda bristerna och säkerställa att de inte upprepas. Om en brist kvarstår, kan MYH använda olika sanktioner. Den yttersta sanktionen är att återkalla beslutet om att utbildningen ingår i yrkeshögskolan men myndigheten kan också besluta att kräva tillbaka eller hålla inne statsbidraget från kommande utbetalning i vissa fall.

För YH-kurser är det svårare att utöva tillsyn med de metoder som tillämpas på längre utbildningar. Erfarenheter från MYH:s granskning av kurser har sammanfattats i en promemoria.¹⁴⁸ Där framgår bland annat att den korta utbildningstiden och det flexibla upplägget inom YH-kurser gör det svårare för MYH att planera och dimensionera granskningsverksamheten utifrån när omgångar startas eller kommer att starta eftersom anordnarna kan starta omgångar när de vill.¹⁴⁹ Det kan också vara svårt att hinna fullfölja ett tillsynsärende under den tid som den granskade kursen genomförs.

Den relativt korta tid som en kurs finns inom YH-systemet innebär också att MYH:s sanktionsmöjligheter påverkas negativt. För kortare utbildningar är möjligheten att hålla inne statsbidrag från kommande utbetalning eller att återkalla ett beslut om att få bedriva utbildning mindre användbart.¹⁵⁰ Det kan även bli svårare att kräva återbetalning för det bidrag som betalats ut om återkravet rör en utbildning som endast finns i systemet en kortare tid.

Dessutom blir den stödjande delen av tillsynen i form av råd och vägledning mindre funktionell eftersom utbildningen ofta avslutats innan tillsynen är färdig. Vi menar att dessa utmaningar kommer att kvarstå även vid ett införande av fortbildande yrkeskurser.

11.3.2 Kvalitetsgranskning

Kvalitetsgranskning genomförs i form av fördjupad, uppföljande och tematisk kvalitetsgranskning.

Vid en fördjupad kvalitetsgranskning genomlyser MYH en utbildning i dess helhet med utgångspunkt i de fastställda kvalitetskriterierna för utbildning inom yrkeshögskolan. Kvalitet inom yrkeshögskolan omfattar både hur en utbildning genomförs och dess resultat och effekt. En fördjupad kvalitetsgranskning genomförs därför först när en utbildning varit i gång under några utbildningsomgångar.

Uppföljande kvalitetsgranskning görs om MYH vid den fördjupade kvalitetsgranskningen identifierat att utbildningsanordnaren behöver förbättra utbildningen för att den ska nå

¹⁴⁷ 9 § förordning (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan.

¹⁴⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (2025), *PM Tillsyn kurser 2022* (MYH 2025/5275).

¹⁴⁹ Ibid.

¹⁵⁰ Jfr. 5 kap. 11 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

hög kvalitet. En uppföljande kvalitetsgranskning genomförs oftast ungefär ett år efter en fördjupad kvalitetsgranskning.

Tematisk kvalitetsgranskning kan riktas mot olika områden som MYH valt att prioritera.

MYH har inte genomfört kvalitetsgranskning av kurser inom yrkeshögskolan, utan vi har bedömt att programutbildningarna bör prioriteras. De metoder som används för att granska program är inte fullt ut möjliga att tillämpa för kurser, bland annat eftersom kurserna pågår under kort tid.

11.4 Aspekter av betydelse vid granskning av kurser

För MYH:s tillsyn och kvalitetsgranskning är det möjligt att ta utgångspunkt i nuvarande metoder och arbetssätt vid granskning av de fortbildande yrkeskurserna.

Inom såväl tillsyn som kvalitetsgranskning har vi dock identifierat den korta utbildningstiden och flexibiliteten i hur kurserna genomförs som faktorer som försvårar granskningen utifrån det regelverk som gäller för yrkeshögskolan och vi anser att regelverket inte är ändamålsenlig för kurser. Vi menar att betydligt högre krav behöver ställas på vilka villkor som ska vara uppfyllda redan i samband med att en aktör ansöker om att bedriva en kurs. De uppgifter som lämnas i ansökan måste också vara bindande – det bör finnas ytterst få möjligheter att göra ändringar i hur kursen ska genomföras under tiden som kursen pågår. En sådan ordning skulle underlätta granskningen av kurserna.

Vi konstaterar också att det utöver att granska enskilda kurser bör vara möjligt att granska utbildningsanordnarens förmåga att bedriva kurser i enlighet med gällande krav och med hög kvalitet. Det bör även vara möjligt att granska utbildningsanordnarens eget kvalitetsarbete i likhet med gällande reglering för yrkeshögskolan. Ett sådant anordnarfokus skulle göra både tillsyn och kvalitetsgranskning mer effektiv och ändamålsenlig för kurser.

11.5 MYH:s sanktionsmöjligheter

Myndigheten ska, i likhet som inom yrkeshögskolan, ha möjlighet att vidta sanktioner dels genom att besluta att anordna en utbildning och att få stöd kan återkallas, dels genom att bidrag kan krävas tillbaka eller hållas inne från kommande utbetalning.

Myndigheten föreslår också att det ska vara möjligt att meddela varning, vilket är en skillnad mot regleringen inom yrkeshögskolan. Varning är en mild form av sanktion men tydliggör samtidigt MYH:s bedömning om att det föreligger brister som behöver åtgärdas.

Det föreslås också att myndigheten ska kunna förelägga utbildningsanordnaren om att åtgärda de brister som identifierats vid tillsyn. Ett föreläggande ska också kunna förenas med vite. Möjligheten till åtgärdsföreläggande (med eller utan vite) är ett effektivt påtryckningsmedel för att åstadkomma rättelse. Det kan också vara mer kännbart för en anordnare än ett beslut om återkallelse av rätten att anordna utbildning om utbildningen ändå snart kommer avslutas, trots att även handläggning inför ett vitesföreläggande tar tid. Myndigheten anser att möjligheten att förelägga med vite bör övervägas även inom yrkeshögskolan. Ytterligare en fördel med vitesföreläggande är att beloppet ska fastställas till det belopp som förväntas förmå adressaten att vidta åtgärder utifrån bland annat dennes ekonomiska förhållanden. Möjligheten att inte besluta om återkallelse innebär också att negativa konsekvenser för de studerande kan undvikas.

Vid genomförandet av uppdraget har det också diskuterats om det bör föreslås en möjlighet till sanktionsavgifter som en ekonomisk sanktion mot en konstaterad överträdelse av en bestämmelse. Ofta används schabloner för att fastställa en sådan avgift. Sanktionsavgifter kan visserligen vara verkningsfulla i vissa fall men det finns också begränsningar och nackdelar. Sanktionsavgifter bör endast förekomma inom områden där det relativt lätt kan fastställas om en överträdelse skett eller inte, och där avgiften kan beräknas utifrån en parameter som gör det möjligt att i förväg förutse och

fastställa avgiftens storlek.¹⁵¹ Enligt myndighetens bedömning innehåller den reglering som nu föreslås inte så detaljerade krav. Sanktionsavgifter bedöms därför mindre lämpligt för den nya utbildningsformen.

Enligt myndighetens bedömning innehåller den reglering som nu föreslås i låg utsträckning sådana detaljerade krav att sanktionsavgifter är lämpligt.

Grunder för ingripande

Vi föreslår också fler och tydligare grunder jämfört med yrkeshögskolan för att besluta om sanktioner.

De grunder för ingripande som föreslås är att om anordnaren lämnat oriktiga uppgifter som förorsakat att bidraget har beviljats felaktigt eller med för högt belopp, eller om bidraget helt eller delvis inte har utnyttjats eller inte använts för det ändamål det har beviljats för. Förslaget är linje med författningar om statsbidrag inom ett flertal andra områden.

Myndigheten har under avsnittet om krav på anordnarens kompetens och förutsättningar bland annat föreslagit krav på ekonomisk redlighet vid ansökan men också under hela beslutets giltighetstid. Förslaget omfattar bland annat krav på frihet från skatter och avgiftsskulder till det allmänna. Förslaget om ekonomisk redlighet under hela beslutets giltighetstid och förslagen om utökade grunder för ingripande innebär samtidigt att det behöver vara möjligt för MYH att avstå från att återkalla ett beslut om att få anordna utbildning och erhålla stöd. Detta kan vara nödvändigt av hänsyn till både de studerande och anordnaren. Vi föreslår därför att det ska vara möjligt att avstå från sanktioner om åsidosättandet eller bristen är ringa, rättelse görs, eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

11.6 Slutsatser

Vi konstaterar att det finns stora skillnader i förutsättningarna att granska programutbildningar respektive kortare kurser. Vidare är de metoder som tillämpas för tillsyn och kvalitetsgranskning av programutbildningar i många fall mindre användbara för kortare utbildningar än för längre. Inte heller är de granskningsområden som MYH utövar tillsyn över för programutbildningar lika relevanta för kortare utbildningar. Det innebär att MYH kommer behöva utveckla metoder för tillsyn och kvalitetsgranskning som svarar mot de fortbildande yrkeskursernas förutsättningarna och de krav som gäller för kurserna.

För att kurserna ska kunna genomföras med en hög grad av flexibilitet är det viktigt att MYH snabbt kan följa upp de saker som utfästs i ansökan om att bedriva kursen. Det ska inte heller vara möjligt att genomföra ändringar av utbildningsplanen. I denna del menar myndigheten att skärpta krav bör ställas på kursplanernas utformning samt hur det förväntade resultatet av lärande ska beskrivas.

Vi bedömer att det kan vara möjligt att automatisera vissa delar av tillsynsverksamheten. En förutsättning för det är att regelverket och förutsättningarna för hur kurserna ska genomföras är tillräckligt tydliga, exempelvis när det kommer till granskningen av kursplaners utformning eller av hur tillträdesprocessen till utbildningen har genomförts.

Sammantaget menar vi att flera av de förslag som lämnas i denna rapport är av avgörande betydelse för att tillsyn och kvalitetsgranskning av kurser ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.

¹⁵¹ SOU 2004:100, *Förslag om en tydligare och effektivare offentlig tillsyn* (s. 188ff.).

12 MYH:s uppföljning

12.1 Dagens uppföljning av kurser inom yrkeshögskolan

För att utvärdera om den nya utbildningsformen fyller sitt syfte krävs löpande uppföljning. Redan i dag skiljer sig möjligheterna att bedöma resultat och effekter mellan kurser och program inom yrkeshögskolan. För program inom yrkeshögskolan används tre indikatorer i MYH resultatredovisning. Dessa är 1) andelen examinerade kvinnor och män som har ett arbete året efter avslutad utbildning, 2) andelen av de examinerade som året efter avslutad utbildning har ett arbete som överensstämmer med utbildningen och 3) andelen studerande som tagit examen (examensgrad).

För YH-kurser används andelen studerande som avslutat kurser inom yrkeshögskolan med ett godkänt resultat som ett mått i resultatredovisningen. Däremot är det inte relevant att följa upp andelen studerande som efter avslutad utbildning är i arbete eller har ett arbete som överensstämmer med utbildningen. Detta eftersom syftet med YH-kurser är ett annat – att svara mot behov av fördjupad, breddad eller förnyad kompetens i arbetslivet.

I stället har MYH vid två tillfällen (2021 och 2025¹⁵²) genomfört enkäter för kurser inom yrkeshögskolan. I enkäterna ställdes bland annat frågor om varför den studerande sökt utbildningen samt i vilken grad utbildningen motsvarade förväntningarna. Enkäterna innehöll även frågor om huruvida den studerande haft nytta av utbildningens innehåll efter avslutad utbildning.

12.2 Förslag till metoder för uppföljning

Syftet med fortbildande yrkeskurser är att individen ska förbättra sina förmågor inom den aktuella yrkesrollen (så kallad *up-skill*), och den huvudsakliga målgruppen är yrkesverksamma. Målet är alltså inte att individen ska byta yrkesroll eller byta arbetsplats, eller ens byta arbetsuppgifter, utan syftet är snarare att individen ska stärka sin förmåga inom sitt yrke eller yrkesområde. På samma sätt som för YH-kurser blir därför ett viktigt mått för resultat i vilken grad individen själv bedömer sig ha haft nytta av utbildningens innehåll efter avslutad kurs.

Myndigheten ser att uppföljning av den nya utbildningsformen kan ske löpande genom att studerande efter att de avslutat kursen får besvara enkäter liknande de för YH-kurser. Frågor kan då ställas om i vilket syfte den studerande sökt kursen, i vilken grad utbildningen motsvarade förväntningarna, om den studerande är nöjd med kursens innehåll och upplägg samt om den studerande bedömer sig ha haft användning av kursens innehåll. De två tidigare enkäterna för YH-kurser har genomförts av statistikmyndigheten SCB på uppdrag av MYH.

I tillägg till detta bör årlig uppföljning ske på samma sätt som för dagens YH-kurser. För dessa redovisar MYH uppgifter om exempelvis antal sökande respektive antagna, hur studerande fördelar sig på olika utbildningsområden, studietakt, studieform och de studerandes resultat i MYH:s årsredovisning samt statistiska årsrapport.

Om fortbildande yrkeskurser införs behöver MYH också utveckla en metod för att i den mån det är möjligt följa upp vilken nytta det anställande arbetslivet har haft av kurser. Liknande undersökningar görs för yrkeshögskolans programutbildningar.¹⁵³ Det går inte att följa upp kurser med regelbundenhet och på samma sätt som för YH-program, men det är ändå relevant att närma sig frågan om hur utbildningsformen tas emot av arbetslivet – även om det skulle vara en utmanande uppgift.

¹⁵² Myndigheten för yrkeshögskolan (2001 samt 2025) *Studerandes upplevelser av kurser i yrkeshögskolan – resultat från enkätundersökning 2021 resp. 2025*.

¹⁵³ Myndigheten för yrkeshögskolan (2025). *Arbetslivets nöjdhet med den kompetens som kommer från yrkeshögskolan*.

13 Andra konsekvenser av förslaget

13.1 Ekonomiska konsekvenser

13.1.1 Kostnaden för att införa en ny utbildningsform

Att införa en ny utbildningsform skulle medföra både initiala utvecklingskostnader för MYH och permanenta kostnader för den löpande hanteringen. Vid ett införande behöver myndigheten säkerställa en ändamålsenlig hantering av uppdraget, vilket bland annat innefattar utveckling av en ny metod att analysera arbetslivets behov, metoder för att hantera ansökningar, tillsyn och kvalitetsgranskning, uppföljning, ekonomihantering och uppbyggnad av systemstöd för utbildningsformen.

Den analytiska kapacitet behöver förstärkas för att vi ska kunna bredda omvärldsanalysen till att omfatta hela arbetsmarknadens kompetensbehov, samt utöka kontaktytorna mot intressenter inom sektorer där yrkeshögskolan i dag inte är verksam. En sådan utvidgning förutsätter mer resurser.

Vidare behöver myndigheten utveckla och anpassa metoder för handläggning, kvalitetsbedömning och uppföljning av den nya utbildningsformen. Myndigheten skulle komma att hantera en ökad volym av ansökningar, varav en del inom områden som rör en större del av arbetsmarknaden och där vi i delar saknar tidigare erfarenhet. De kräver även utveckling av strukturerade beslutsprocesser för den nya utbildningsformen. Även detta förutsätter mer resurser. En löpande uppföljning inklusive återkommande undersökningar om tidigare studerande inom utbildningsformen är även det förknippat med ökade kostnader.

För att vi ska kunna administrera och följa upp den nya utbildningsformen krävs dessutom att verksamhetssystemet anpassas eller vidareutvecklas. Ett sådant systemstöd är en förutsättning för effektiv handläggning, uppföljning och rapportering. Utvecklingskostnaderna för ett nytt eller utbyggt verksamhetssystem är inte möjligt att uppskatta inom ramen för detta uppdrag.

Det är i nuläget svårt att göra en uppskattning av myndighetens kostnader för ett införande av fortbildande yrkeskurser. Kostnaderna för myndigheten påverkas dessutom av såväl utbildningsformens utformning som volymer.

13.1.2 Storleken på sakanslaget styr volymen av kurser

Yrkeshögskolans modell är i grunden flexibel, och omfattningen av det kursutbud som kan erbjudas är direkt beroende av hur mycket medel som avsätts för ändamålet inom anslaget för yrkeshögskoleutbildning (anslag 1:19). Den andel av anslaget som av myndigheten avsatts specifikt för kurser har varierat över tid och har gradvis ökat. Därtill har satsningar som tillkommit genom regeringens vårändringsbudget bidragit till att ytterligare expandera antalet kurser. Om en ny utbildningsform skulle införas inom befintligt anslag för yrkeshögskoleutbildning skulle detta ofrånkomligen innebära att andelen program inom yrkeshögskolan skulle minska på bekostnad av den nya utbildningsformen.

Om en ny utbildningsform införs kan det mot den bakgrunden finnas skäl för regeringen att särskilja vilka medel som ska avsättas för fortbildande yrkeskurser, och tilldela dessa inom ett särskilt anslag.

Vi menar att dessa medel bör fördelas på ett liknande sätt som för yrkeshögskolan och att en anslagskredit krävs för utbildningsformen. På så sätt skapas förutsebarhet i planeringen och en mer långsiktig och systematisk utveckling av kursutbudet möjliggörs.

Det faktiska utfallet för kurser inom yrkeshögskolan blev 315 miljoner kronor under 2025 efter ändringar i vårändringsbudgeten. Det faktiska utfallet för kurser under 2024 var 260 miljoner kronor.

Vi föreslår initialt att 500 miljoner kronor avsätts för fortbildande yrkeskurser, för att kunna bibehålla de befintliga volymer av kurser som idag finns inom yrkeshögskolan och dessutom ha möjlighet att bredda utbudet mot nya områden.

13.1.3 Ökade kostnader för andra myndigheter

CSN

Inom ramen för uppdraget har MYH fört samtal med CSN om förutsättningarna för att införa en ny utbildningsform. MYH har inte utrett storleken på kostnaderna närmare, men kan konstatera att införandet av en ny utbildningsform skulle kräva omfattande systemutveckling och utvecklingstid samt medföra höga kostnader för CSN.¹⁵⁴ Vid mötena har CSN också understrukit behovet av framförhållning.

13.2 Ändringar i andra författningar

Det finns flera andra regelverk som kommer påverkas om den nya utbildningsformen införs. Nedan följer en sammanställning av några av de författningar som vi bedömer skulle behöva ändras men där myndigheten inte lämnar något författningsförslag.

Sist i detta avsnitt noteras dels några författningar som har betydelse för den nya utbildningsformen men där myndigheten bedömer att någon ändring inte behövs, dels en författning med anknytning till yrkeshögskolan men som inte berörs av den nya utbildningsformen, så som förslaget nu är utformat.

13.2.1 Författningar som bör ändras

Förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan

I denna rapport lämnas inte några förslag som rör Myndigheten för yrkeshögskolans instruktion. Instruktionen kommer dock behöva justeras om en ny utbildningsform införs.

Studiestödsförordningen (2000:655)

Eftersom MYH föreslår att en ny utbildningsform ska införas behöver denna föras in i studiestödsförordningen eller i lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

Förordningen (2009:131) om utbildning inom yrkeshögskolan som uppdragsutbildning

Myndighetens förslag innebär att fortbildande yrkeskurser ska kunna ges som uppdragsutbildning. Förordningen om uppdragsutbildning inom yrkeshögskolan behöver därför ändras. Det lämnas dock inte något förslag om ändring av denna förordning.

13.2.2 Offentlighets- och sekretessregler samt behörighetsgivande förutbildning (förordning 2017:13)

Offentlighets- och sekretessregler

Lydelsen av 23 kap. 7 § om sekretess för uppgift om en enskilds personliga förhållanden i Myndigheten för yrkeshögskolans tillsynsverksamhet och 24 kap. 8 § om statistiksekretess i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och 7 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) behöver inte ändras då den nya utbildningsformen föreslås ingå i Myndigheten för yrkeshögskolans ansvars/verksamhetsområde. Dessa bestämmelser kommer därför omfatta den nya utbildningsformen även utan ändring.

Förordningen (2017:13) om behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan

I detta uppdrag föreslås inte att behörighetsgivande förutbildning ska vara möjligt för fortbildande yrkeskurser. Myndigheten bedömer inte att BFU-förordningen behöver ändras för att anpassas till förslaget om ändrade av förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan.

¹⁵⁴ CSN U2024/00585, Remissvar SOU 2024:16, CSN

14 Alternativa lösningar

14.1 Inledning

Förslagen som lämnas i denna rapport är omfattande, och att införa en ny utbildningsform för fortbildande yrkeskurser skulle både ta tid och innebära kostnader för staten. Mot denna bakgrund redovisas i detta kapitel några alternativa handlingsvägar som skulle kunna skapa ett större kursutbud för yrkesverksamma utöver de förslag som lämnas i denna rapport.

14.2 Nollalternativ

Ett alternativ är att inte föreslå några ändringar i regleringen för yrkeshögskolan. Yrkeshögskolans kurser i sin nuvarande form fungerar i många delar väl och svarar mot betydande behov inom arbetslivet samt mot individers behov av omställning. Vi bedömer att det finns förutsättningar för att yrkeshögskolans och högskolans kursutbud sammantaget skulle kunna möta en stor del av yrkesverksammas behov av kompetensutveckling på eftergymnasial nivå. Detta förutsatt att de förändringar som föreslås i promemorian om en ny ersättningsmodell för högskolan införs.¹⁵⁵

Yrkeshögskolans kursutbud påverkas i dag i hög grad av antalet ansökningarna om att bedriva kurser samt vilka utbildningsområden dessa riktar sig mot. Eftersom kurser inom yrkeshögskolan ännu är en relativt ny företeelse är det möjligt att utbudet kommer att utvecklas ytterligare i takt med att utbildningsformen blir mer känd för både utbildningsanordnare och allmänheten. Vi bedömer att det därför att det kan tillkomma kurser inom fler yrkesområden än i dag.

Ett nollalternativ skulle dock innebära att flera av de behov som finns av kurser på gymnasial nivå skulle kvarstå. För att möta dessa behov är det sannolikt att förändringar inom andra utbildningsformer kommer behöva vidtas.

14.3 Ett förändrat regelverk för utbildning inom yrkeshögskolan

Som konstateras i denna rapport är regelverket för yrkeshögskolan i första hand utformat för längre utbildningar och därför inte ändamålsenligt för kurser. Vi menar att merparten av de förslag och anpassningar av regelverket som vi föreslår skulle ge bättre förutsättningar för att utveckla och genomföra kurser för omställning, även om det skulle ske inom ramen för yrkeshögskolans regelverk.

Detta alternativ skulle dock kräva ett flertal särregleringar inom yrkeshögskolans regelverk. Som exempel gäller detta reglerna om vad utbildningen ska bygga på och behörighetskraven för antagning av studerande. Vidare skulle de ökade kraven på ansökan om att få anordna utbildning, och som av myndigheten bedömts nödvändiga för att säkerställa hög kvalitet i de korta utbildningarna, kräva särskilda regler för arbetslivets delaktighet inför ansökan. Även formerna för arbetslivets och de studerande inflytande under utbildningen skulle behöva regleras i särskilda bestämmelser för kurserna. Reglerna om anordnarens ansvar skulle också kräva särskilda regler eftersom det inte kommer krävas en ledningsgrupp.

Myndigheten bedömer att de omfattande ändringar som skulle behövas inom yrkeshögskolans regelverk skulle ge en svåröverskådlig reglering som inte skulle vara till gagn varken för arbetslivet, anordnare eller studerande.

Enligt myndighetens mening är dock det avgörande argumentet mot att endast föreslå ett förändrat regelverk för yrkeshögskolan av annan karaktär. För att tillgodose det efterfrågade utbudet av kurser på gymnasial nivå skulle regleringen av yrkeshögskolan

¹⁵⁵ Utbildningsdepartementet (2025) *Promemoria - En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma* (U2025/01339).

som en eftergymnasial utbildning behöva ändras. Det är visserligen möjligt genom ändring av både portalparagrafen i 1 § samt 5 § YHL om att vad utbildningarna väsentligen ska bygga på. Myndigheten menar dock att det skulle förändra yrkeshögskolans ställning som en eftergymnasial utbildning på ett mycket negativt sätt.

14.4 Att erbjuda kurser inom nationell yrkesutbildning¹⁵⁶

Nationell yrkesutbildning bedrivs som en pilotverksamhet under perioden 2024–2028¹⁵⁷ och erbjuder yrkesutbildning på gymnasial nivå utformad efter samma modell som yrkeshögskolan.

Det är ännu för tidigt att utvärdera i vilken utsträckning utbildningsformen uppnår de uppsatta målen. Klart är dock att intresset för utbildningsformen är stort. Om NY blir en permanent utbildningsform vore en möjlig väg att erbjuda kurser även där, på motsvarande sätt som i dag är möjligt inom yrkeshögskolan. Ett sådant alternativ skulle skapa en sammanhängande struktur för både längre och kortare yrkesutbildningar på gymnasial nivå inom de utbildningsformer som MYH ansvarar för. Sådana överväganden gjordes också i Yrkesvuxutredningen och förslaget om att införa en yrkesskola.¹⁵⁸ Vi vill dock understryka vikten av att regelverket i sådana fall är anpassat för just kurser.

14.5 Beviljande av särskilda medel för utbildning anordnad av andra statliga myndigheter än statliga högsolor och universitet

Det förslag som lämnas i denna rapport innebär att utbildning anordnad av andra statliga myndigheter än statliga högsolor och universitet inte ska kunna beviljas särskilda medel av Myndigheten för yrkeshögskolan. Detta följer principen att dessa själva ska finansiera utbildningarna och inte konkurrera med privata aktörer om statliga medel.

Mot bakgrund av regeringens uttalande i budgetpropositionen för 2026 kan det övervägas om andra myndigheter än statliga universitet och högsolor för vissa fortbildande yrkeskurser skulle kunna tilldelas särskilda medel av Myndigheten för yrkeshögskolan efter regeringsbeslut. I så fall skulle dessa inte alltid behöva finansiera utbildningarna själva.¹⁵⁹

15 Kurs på tom plats inom yrkeshögskolan

Parallellt med uppdraget har myndigheten valt att även göra en översyn av tillämpningen av kurs på tom plats, eftersom även detta är en del av yrkeshögskolans utbud av kurser. Kurs på tom plats har funnits inom yrkeshögskolan sedan 2017 och innebär att utbildningsanordnare i de fall det finns outnyttjade platser kan anta studerande till kurser inom YH-program. Den som studerar på en kurs på tom plats följer sedan kursens upplägg och deltar på samma sätt som de studerande som är antagna till programmet.

I förordningen YHF 2 kap. 6 § anges att om det efter att en utbildning har påbörjats konstateras att det finns tomma platser på utbildningen, kan sökande antas till en eller flera kurser inom utbildningen, även om kursen eller kurserna var och en för sig eller tillsammans omfattar mindre än 100 yrkeshögskolepoäng.

Det syfte som regeringen har uttryckt är det samma för kurs på tom plats som för kurser i stort inom yrkeshögskolan – att underlätta kompetensförsörjning, kompetensutveckling och omställning i arbetslivet och stärka förutsättningarna för ett livslångt lärande. Sedan införandet av kurs på tom plats har kurser inom yrkeshögskolan tillkommit och växt i

¹⁵⁶ Förordning (2024:107) om stöd för en nationell yrkesutbildning.

¹⁵⁷ Prop. 2025/26:1, *Budgetpropositionen för 2026* (utgiftsområde 16, s. 116).

¹⁵⁸ SOU 2024:16, *Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna*.

¹⁵⁹ Prop. 2025/26:1, *Budgetpropositionen för 2026* (utgiftsområde 16, avsnitt 4.6.).

omfattning och skapat nya möjligheter för kompetensförsörjning, kompetensutveckling och omställning i arbetslivet. Myndigheten har vidare sett kurs på tom plats som en åtgärd för att minska andelen outnyttjade platser i yrkeshögskoleutbildningar.

Nyttjandet av statsbidraget har varit begränsat under de år som möjligheten har funnits, vilket innebär att även effekten av statsbidraget för att underlätta kompetensförsörjning, kompetensutveckling och omställning i arbetslivet bedöms vara begränsad. Statsbidraget har vidare endast marginellt påverkar antalet outnyttjade platser.

Myndigheten överväger att hemställa till regeringen om att regeringen om kurs på tom plats i YHF 2 kap. 6 § bör tas bort ur YHF.

16 Referenslista

Arbetsförmedlingen (2025). *Arbetsmarknadsutbildningars kostnadseffektivitet och bidrag till kompetensförsörjningen*.

Arbetsförmedlingen (2025) *Rekryteringsproblem och dess konsekvenser*.

Cedefop (2024). *Microcredentials: striving to combine credibility and agility*. Briefing note 9192 N. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Centrala studiestödsnämnden (2023). *Erfarenheter av omställningsstudiestödet – slutredovisning av ett regeringsuppdrag*.

Europeiska unionen (2020). *Kompetensunionen*. Faktapromemoria 29.

Europeiska unionens råd (2022). *Rådets rekommendation om en europeisk strategi för mikromeriter för livslångt lärande och anställbarhet (2022/C 243/02)*.

Myndigheten för yrkeshögskolan (2021). *Studerandes upplevelser av kurser i yrkeshögskolan – resultat från enkätundersökning 2021*.

Myndigheten för yrkeshögskolan (2021). *Återrapportering av regeringsuppdrag om korta yrkeshögskoleutbildningar (kurser och kurspaket) (MYH 2021/5089)*.

Myndigheten för yrkeshögskolan (2023). *Utredning av regelverkets funktionalitet i förhållande till kurser inom yrkeshögskolan (MYH 2023/6399)*.

Myndigheten för yrkeshögskolan (2023). *Statistisk årsrapport 2023*.

Myndigheten för yrkeshögskolan (2024). *Beslutade kvalitetskriterier (MYH 2024/2989)*.

Myndigheten för yrkeshögskolan (2024). *Artificiell intelligens påverkan på yrkeshögskolans utbildningsutbud*. Myndigheten för yrkeshögskolan, Stockholm.

Myndigheten för yrkeshögskolan (2024). *Årsredovisning 2024*.

Myndigheten för yrkeshögskolan (2025). *Statistisk årsredovisning 2025*.

Myndigheten för yrkeshögskolan (2025). *Arbetslivets nöjdhet med den kompetens som kommer från yrkeshögskolan*.

Myndigheten för yrkeshögskolan (2025). *Utveckla det brottsförebyggande arbetet och motverka felaktiga utbetalningar (MYH 2025/202)*.

Myndigheten för yrkeshögskolan (2025). *Arbetslivets nöjdhet med den kompetens som kommer från yrkeshögskolan*.

Myndigheten för yrkeshögskolan (2026). *Studerandes upplevelser av kurser i yrkeshögskolan – resultat från enkätundersökning 2025*.

Myndigheten för yrkeshögskolan (u.å.). *SeQF – Sveriges referensram för kvalifikationer*.

Skolverket (2024). *Statsbidrag för yrkesvux 2024*.

Skolverket (2025). *Uppföljning av regionalt yrkesvux. Utbildning 2024 och etablering 2023*.

Skolverket (2025). *Betyg och prövning – kommentarer till Skolverkets allmänna råd*.

Svenskt Näringsliv (2025) *Omställningsindikatorn – Yrkesverksammas intresse för studier, omställningsstudiestödet och att yrkesväxla*.

TCO. (2022) *Varför händer det inget? Om omställningsstudiestödet och behovet av fler utbildningar för yrkesverksamma*.

Universitetskanslersämbetet (2023). *Det nya omställningsstudiestödet och lärosätenas utbildningsutbud.*

Universitetskanslersämbetet (2024). *Studerande med omställningsstudiestöd vid yrkeshögskolan och högskolan hösten 2023.*

Universitetskanslersämbetet (2024). *Artificiell intelligens och högskolans utbildningsutbud.*

Utbildningsföretagen (2025). *Ny sammanhållen kompetenspolitik.*

Artiklar

Research Institutes of Sweden (RISE, 2026). *Livslångt lärande avgörande för svensk industris konkurrenskraft.* (Livslångt lärande avgörande för svensk industris konkurrenskraft | RISE) <https://www.ri.se/sv/systemisk-transformation/livslangt-larande/berattelse/livslangt-larande-avgorande-for-svensk> (senast besökt 2026-01-23)

Research Institutes of Sweden (RISE, 2026). *Hur väcker vi lusten att lära för alla – genom hela livet?* <https://www.ri.se/sv/systemisk-transformation/livslangt-larande/berattelse/hur-vacker-vi-lusten-att-lara-for-alla-genom> (senast besökt 2026-01-23)

Övrigt

CSN U2024/00585, Remissvar SOU 2024:16, CSN

MYH 2025/5275, PM Tillsyn kurser 2022

MYH 2025/2647 Remiss av promemorian: Utökad registerkontroll i utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter (U2025/001126)

MYH 2023/2984 Myndigheten för yrkeshögskolans hemställan om ändring i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan

Centrala studiestödsnämnden. (2025). *Omställningsstudiestödet växer – stor ökning av antalet studerande.* Pressmeddelande 7 oktober 2025

SCB (2025). *Rekryteringsbehov trots hög arbetslöshet.* Pressmeddelande 31 mars 2025

PM 2022-03-29. *Parternas förslag om utbildningsutbud och validering med anledning av det nya huvudavtalet och omställningsstudiestödet*

Webbsidor

Myndigheten för yrkeshögskolan - Sök kvalifikationer i vår databas. <https://www.myh.se/validering-och-seqf/seqf-sveriges-referensram-for-kvalifikationer/sok-kvalifikationer>

Arbetsförmedlingen – Arbetsmarknadsutbildning. <https://arbetsformedlingen.se/for-arbetsokande/extra-stod/stod-a-o/arbetsmarknadsutbildning>

Skolverket - Utbildningsguiden. <https://utbildningsguiden.skolverket.se/verktyg/hitta-och-jamfor/hitta-utbildningar-for-vuxna>

Offentligt tryck

Dir. 2025:103. *Tydligare ansvar och högre kvalitet i komvux.*

Ds 2015:41. *En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap.*

Ds 2022:29. *Fler veckor med omställningsstudiestöd – för stärkt konkurrenskraft, säkrad kompetensförsörjning och livslångt lärande.* Utbildningsdepartementet.

Prop. 2000/01:63. *Kvalificerad yrkesutbildning.*

Prop. 2008/09:68. *Yrkeshögskolan.*

Prop. 2015/16:198. *En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap.*

Prop. 2019/20:1. *Budgetpropositionen 2020* (utg.omr. 16).

Prop. 2020/21:1. *Budgetpropositionen 2021* (utg.omr. 16).

Prop. 2021/22:159. *Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning.*

Prop. 2021/22:176. *Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden.*

Prop. 2023/24:168. *Ett effektivare omställningsstudiestöd.*

Prop. 2024/25:99. *Vårändringsbudget för 2025.*

Prop. 2025/26:1. *Budgetpropositionen för 2026* (utg.omr. 16).

SOU 2019:6. *En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan.*

SOU 2023:31 *Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar.*

SOU 2004:100. *Förslag om en tydligare och effektivare offentlig tillsyn.*

SOU 2024:16. *Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna.*

SOU 2025:19. *Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande.*

SOU 2025:12. *AI-kommissionens Färdplan för Sverige.*

SOU 2025:96. *Fler möjligheter till ökat välbefinnande.*

Regeringen (2025) *Promemoria - En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma* (U2025/01339)

Författningar

Lag (2001:239) om kvalificerad yrkesutbildning.

Lag (2009:128) om yrkeshögskolan.

Lag (2022:856) om omställningsstudiestöd.

Skollagen (2010:800).

Högskoleförordningen (1993:100).

Förordning (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Förordning (2009:130) om yrkeshögskolan.

Förordning (2011:185) om skolförordningen.

Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning.

Förordning (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan.

Förordning (2024:107) om stöd för nationell yrkesutbildning.

Bilaga 1. Förslag till lag om fortbildande yrkeskurser

Förslag till lag om fortbildande yrkeskurser

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att säkerställa att –fortbildande yrkeskurser som svarar mot det svenska arbetslivets behov av kompetens och möjliggör omställning i arbetslivet kommer till stånd, – att statens stöd till kurser som omfattas av denna lag fördelas effektivt, och – att kurser med statligt stöd enligt denna lag håller hög kvalitet.

2 § I lagen avses med

- utbildningsanordnare: den som har fått ett beslut om att en utbildning enligt denna lag får anordnas,
- studerande: den som är antagen till och bedriver studier vid en utbildning som beviljats stöd enligt denna lag,
- uppdragsutbildning: utbildning som anordnas mot ersättning från uppdragsgivare som inte är en fysisk person och där uppdragsgivaren utser den som ska få delta i undervisningen, och
- årsplats: en studerandeplats i heltidsutbildning som omfattar 40 veckor.

3 § Statliga universitet och högskolor, andra statliga myndigheter, kommuner, regioner och enskilda fysiska och juridiska personer får anordna utbildning med stöd enligt denna lag.

Anordnare av utbildningen kan få stöd för utbildningen genom statsbidrag eller särskilda medel och genom att utbildningen förklaras berättiga de studerande till studiestöd.

4 § En myndighet beslutar efter ansökan om en utbildning får anordnas enligt denna lag, hur många årsplatser utbildningen i så fall ska omfatta samt i vilken eller vilka former stödet lämnas.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om vilken myndighet som ska pröva frågor som rör en ansökan enligt första stycket, antalet årsplatser samt om frågor som myndigheten ska fatta beslut om med anledning av en sådan ansökan samt om fördelning av stöd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen föreskriver kan med stöd av samma paragraf meddela föreskrifter om vad ansökan ska innehålla samt vilka uppgifter och handlingar som anordnaren ska lämna för att ansökan ska kunna prövas.

Utbildningen

5 § Verksamheten avseende utbildning enligt denna lag ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja aktning för varje människas egenvärde samt respekt för de mänskliga rättigheterna. Var och en som verkar inom utbildningen ska också främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa.

Särskilt ska den som verkar inom utbildningen främja jämställdhet mellan könen och aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden.

6 § Utbildningen ska

1. ha sin grund i vetenskap och beprövad erfarenhet och ha ett innehåll som tagits fram i samarbete med arbetslivet så att överensstämmelse med arbetslivets kompetensbehov nås,
2. utformas så att en reell progression i lärandet sker och hög kvalitet nås,
3. ha ett upplägg med integration mellan teori och tillämpning och som främjar ett aktivt lärande,
4. ge sådana kunskaper som stärker individers ställning på arbetsmarknaden,
5. genomföras i samråd med det arbetsliv som berörs av den kompetens som utbildningen avser, och
6. bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildningsval.

7 § Utbildningen ska vara avgiftsfri för de studerande. Enstaka inslag som de studerande får betala ett obetydligt belopp för får dock förekomma.

Utbildningsanordnaren får bestämma att böcker och andra lärverktyg, som varje studerande har för eget bruk och får behålla som sin egendom, ska anskaffas av de studerande själva eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar utbildningsanordnarens anskaffnings-kostnader. Lärverktyg som används i utbildningen ska i övrigt tillhandahållas utan kostnad för de studerande.

Uppdragsutbildning

8 § En anordnare av utbildning enligt denna lag får efter anmälan bedriva sådan utbildning även som uppdragsutbildning.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om till vilken myndighet anmälan ska göras.

Regeringen får också meddela föreskrifter om att en myndighet får ta ut avgifter av en sådan utbildningsanordnare som avses i första stycket.

Kompetens och förutsättningar hos utbildningsanordnaren

9 § Utbildningsanordnaren ska ha den kompetens och de förutsättningar som krävs för att anordna utbildning inom det kompetensområde som utbildningen avser.

De personer som anlitas av utbildningsanordnaren för undervisning eller handledning ska genom utbildning eller erfarenhet ha kompetens för den utbildning som de ska bedriva.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om den kompetens och de förutsättningar som utbildningsanordnaren ska ha och den kompetens som de personer som anges i 10 § andra stycket ska ha.

Utbildningsbevis

11 § Utbildningsanordnaren får utfärda utbildningsbevis enligt de föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Studerande

12 § En utbildning enligt denna lag ska vara öppen för alla som uppfyller behörighetskraven för utbildningen.

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilka behörighetsvillkor som ska gälla för att bli antagen till en utbildning som anordnas enligt denna lag.

14 § Om inte alla behöriga sökande till en utbildning som anordnas enligt denna lag kan tas emot, ska urval göras bland de sökande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om urval.

15 § De studerande i en utbildning som anordnas enligt denna lag ska ha rätt att utöva inflytande över utbildningen. Utbildningsanordnaren ska verka för att de studerande tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen.

Behandling av personuppgifter

16 § Bestämmelserna i 18 och 19 §§ tillämpas vid behandling av personuppgifter i verksamhet hos en utbildningsanordnare som har fått stöd enligt denna lag, föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, bestämmelser för utbildningen som finns i annan författning eller beslut som meddelats med stöd av någon av dessa författningar.

17 § Bestämmelserna i 18 och 19 § kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning.

Termer och uttryck i 20 och 21 §§ har samma betydelse som i EU:s dataskyddsförordning.

18 § Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns även i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, här benämnd dataskyddslagen, och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

19 § Personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning (känsliga personuppgifter) får med stöd av artikel 9.2 g i samma förordning behandlas av en enskild utbildningsanordnare

1. om behandlingen är nödvändig för en hantering som motsvarar handläggning av ett ärende hos en myndighet, eller

2. i annat fall, om behandlingen är nödvändig i verksamheten och inte innebär ett otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet.

Vid behandling som sker med stöd av första stycket är det förbjudet att utföra sökningar i syfte att få fram ett urval av personer grundat på känsliga personuppgifter.

För myndigheter finns det bestämmelser om behandling av känsliga personuppgifter och om sökbegränsningar i 3 kap. 3 § dataskyddslagen.

20 § Personuppgifter som rör fällande domar i brottmål får behandlas av en enskild utbildningsanordnare om behandlingen är nödvändig för en hantering som motsvarar handläggning av ett ärende hos en myndighet om att avskilja en studerande från utbildning.

För myndigheter finns det bestämmelser om behandling av personuppgifter som avses i artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning i 3 kap. 8 § första stycket dataskyddslagen.

Övriga bestämmelser

21 § Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om fortbildande yrkeskurser enligt denna lag.

Bilaga 2. Förslag till förordning om fortbildande yrkeskurser

Förslag till förordning om fortbildande yrkeskurser

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Den som enligt 3 § lagen xx om fortbildande yrkeskurser får vara utbildningsanordnare får ansöka om att anordna en utbildning enligt den lagen och om att beviljas stöd för utbildningen.

Ansökan

2 § Ansökan om att få vara anordnare för en utbildning enligt lagen xxx om fortbildande yrkeskurser och få stöd för denna utbildning ska göras skriftligen av en behörig företrädare för sökanden och ges in till Myndigheten för yrkeshögskolan som prövar frågor med anledning av ansökan.

Myndigheten får meddela föreskrifter om vad ansökan ska innehålla och vilka uppgifter och handlingar som anordnaren ska lämna för att ansökan ska kunna prövas.

Myndigheten får också meddela föreskrifter om fördelning och beräkning av statsbidrag eller särskilda medel samt verkställighet av 5 kap.

Förutsättningar

3 § För att en utbildning enligt lagen (xxx) om fortbildande yrkeskurser ska få beviljas stöd enligt den lagen krävs det utöver vad som anges i 5, 6 och 9 §§ i den lagen att utbildningsanordnaren inte

1. är i likvidation eller försatt i konkurs,
2. har skatte- eller avgiftsskulder som har överlämnats till Kronofogdemyndigheten och som vid indrivning handläggs i allmänt mål, och
3. har en skuld som inte betalats i rätt tid och som avser återkrav av bidrag som har lämnats av Myndigheten för yrkeshögskolan.

4 § Stöd i form av statsbidrag eller särskilda medel får lämnas enligt bestämmelserna i lagen (xxx) om fortbildande yrkeskurser och denna förordning

Stöd lämnas i mån av tillgång på medel.

Statsbidrag eller särskilda medel får inte lämnas för en sådan del av en utbildning för vilken statsbidrag eller särskilda medel lämnas på annat sätt.

5 § Statsbidrag får lämnas till kommuner, regioner eller enskilda fysiska eller juridiska personer. Särskilda medel får lämnas till universitet eller högskolor som har staten som huvudman och som omfattas av högskolelagen (1992:1434).

Statsbidrag respektive särskilda medel får även lämnas till dem som anges i första stycket för kostnader för särskilt pedagogiskt stöd till studerande med funktionsnedsättning i utbildningarna.

Beslut

6 § Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar efter ansökan om en utbildning får anordnas enligt lagen (xx) om fortbildande yrkeskurser och om utbildningen ska beviljas statsbidrag eller särskilda medel. Beslutet får förenas med villkor.

Beslut om anordnande och stöd ska innehålla uppgifter om

1. ansvarig utbildningsanordnare,
2. i vilken eller vilka former stödet lämnas,
3. belopp, om beslutet avser statsbidrag eller särskilda medel,
4. utbildningens omfattning,
5. högsta antal årsplatser och högsta antal studerandeplatser,
6. den tid beslutet avser,
7. utbildningens lokalisering, och
8. de villkor som myndigheten beslutat.

Till beslutet ska en utbildningsplan för utbildningen enligt 2 kap. 7 § denna förordning bifogas.

7 § Regeringen beslutar särskilt om det sammanlagda antalet årsplatser för fortbildande yrkeskurser som anordnas av andra statliga myndigheter än statliga universitet och högskolor enligt denna förordning och för vilka statsbidrag eller särskilda medel enligt denna förordning inte lämnas.

Sådana årsplatser fördelas av Myndigheten för yrkeshögskolan.

Anmälningsskyldighet

8 § Den som ansöker om eller har beviljats stöd för en utbildning enligt denna förordning ska anmäla sådana ändrade förhållanden som kan påverka rätten till stödet eller storleken på det till Myndigheten för yrkeshögskolan utan dröjsmål.

Ingripanden vid tillsyn

Återbetalning och återkrav

9 § Den som har tagit emot statsbidrag enligt denna förordning är återbetalningsskyldig, om

1. någon bestämmelse eller något villkor som gäller för bidraget i väsentlig mån har åsidosatts,
2. mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har förorsakat att bidraget har lämnats felaktigt eller med för högt belopp,
3. bidraget av något annat skäl har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta, eller
4. bidraget helt eller delvis inte har utnyttjats eller inte har använts för det ändamål det har beviljats för.

10 § Myndigheten för yrkeshögskolan ska besluta att helt eller delvis kräva tillbaka ett bidrag, om någon är återbetalningsskyldig enligt 9 §.

Om det finns särskilda skäl för det, får myndigheten besluta att helt eller delvis avstå från återkrav.

11 § På statsbidrag som krävs tillbaka ska ränta tas ut från och med den dag som infaller en månad efter det att beslut om återkrav har fattats och efter en räntesats som vid varje tidpunkt överstiger statens utlåningsränta med två procentenheter.

Om det finns särskilda skäl för det, får Myndigheten för yrkeshögskolan besluta att helt eller delvis avstå från krav på ränta.

Hinder mot utbetalning

12 § Myndigheten för yrkeshögskolan får besluta att ett beviljat statsbidrag helt eller delvis ska hållas inne om mottagaren av bidraget inte bedöms uppfylla villkoren för det eller om det finns grund för återbetalning enligt 9 §.

Om rättelse inte görs, får myndigheten besluta att bidraget inte ska betalas ut.

Beslutet om att bidraget inte ska betalas ut gäller omedelbart.

Återkallande

13 § Myndigheten för yrkeshögskolan får återkalla ett beslut om att anordna utbildning och erhålla stöd enligt lagen (xx) om fortbildande yrkeskurser om

1. utbildningen inte längre uppfyller kraven,
2. utbildningsanordnaren inte iakttar sina skyldigheter enligt denna förordning,
3. någon bestämmelse eller något villkor som gäller för bidraget i väsentlig mån har åsidosatts, eller
4. mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har förorsakat att bidraget har lämnats felaktigt eller med för högt belopp.

Innan myndigheten fattar ett beslut enligt första stycket, ska den ansvariga utbildningsanordnaren ha fått tillfälle att avhjälpa bristerna.

I stället för att besluta om återkallelse får myndigheten i sådana fall som avses i 9–12 §§ och första stycket meddela varning, om det kan antas att bristen kommer att rättas till eller om det föreligger särskilda skäl.

Föreläggande

14 § Myndigheten för yrkeshögskolan får förelägga en utbildningsanordnare av en utbildning enligt lagen (xx) om fortbildande yrkeskurser att fullgöra sina skyldigheter, om de krav som gäller för utbildningen eller anordnaren inte uppfylls.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Föreläggandet får förenas med vite.

Avstående från ingripande

15 § Myndigheten för yrkeshögskolan får avstå från ingripande enligt 8–12 §§ om

1. åsidosättandet eller bristen är ringa,
2. rättelse görs, eller
3. det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

Undantag från förordningen

16 § Undantag från denna förordning när det gäller uppdragsutbildning finns i förordningen (2009:131) om utbildning inom yrkeshögskolan som uppdragsutbildning.

Undantag från förvaltningslagen

17 § En sådan anordnare av en fortbildande yrkeskurs som ska tillämpa förvaltningslagen (2017:900) behöver inte tillämpa bestämmelserna i 25 och 32 §§ i den lagen om kommunikation och motivering av beslut i ärenden om betygssättning enligt 2 kap. eller antagning enligt 4 kap. 2 § första stycket 2.

Om en motivering har utelämnats ska en sådan om möjligt lämnas i efterhand, om någon enskild begär det och det behövs för att den ska kunna ta till vara sin rätt.

2 kap. Utbildningen

Utbildningens mål

1 § I 7 § lagen om fortbildande yrkeskurser anges de allmänna målen för utbildningen och vad som ska karakterisera den.

Utbildningsanordnare

2 § För varje utbildning ska det finnas en utbildningsanordnare som ansvarar för att utbildningen genomförs enligt bestämmelserna i lagen xx om fortbildande yrkeskurser, föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen, de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar samt i enlighet med beslut av myndigheten.

Utbildningsanordnaren ska se till att

1. det finns vägledning om studiealternativ, antagning och tillträde
2. de studerande som behöver särskilt pedagogiskt stöd i utbildningen får sådant stöd.

Utbildningens omfattning

3 § Utbildningens omfattning ska anges enligt ett poängsystem, där fem poäng motsvarar heltidsstudier under en vecka.

4 § Utbildningen ska omfatta minst 10 och högst 99 poäng.

6 § Undervisningen får bedrivas helt eller delvis på engelska, endast om det är befogat utifrån arbetsmarknadens behov. Det allmännas särskilda ansvar enligt språklagen (2009:600) för att svenskan används och utvecklas ska beaktas.

Utbildningsplan

7 § Av utbildningsplanen ska följande framgå:

1. utbildningens benämning,
2. ansvarig utbildningsanordnare,
3. förväntat resultat av lärande,
4. det antal poäng som kursen omfattar,
5. utbildningens huvudsakliga innehåll,
6. om utbildningen helt eller delvis ges på engelska, och

7. de principer för betygssättning och former för kunskapskontroll som ska tillämpas.
8. utbildningens huvudsakliga uppläggning,
9. antalet timmar lärarledd verksamhet som kursen omfattar,
10. de krav på särskilda förkunskaper som ställs upp enligt 3 kap. 2 §, och
11. de grunder som ska användas vid urval bland behöriga sökande till kursen.
Myndigheten för yrkeshögskolan får meddela föreskrifter om utbildningsplanen.

8 § Om delkurser ingår i utbildningen ska det, utöver vad som anges i 7 §, av utbildningsplan för var och en av delkurserna framgå:

1. benämning,
2. förväntat resultat av lärande,
3. det antal poäng som delkursen omfattar,
4. huvudsakligt innehåll,
5. om delkursen helt eller delvis ges på engelska, och
6. de principer för betygssättning och former för kunskapskontroll som ska tillämpas.
7. huvudsaklig uppläggning
8. antalet timmar lärarledd verksamhet som delkursen omfattar,
9. de krav på särskilda förkunskaper som ställs upp enligt 3 kap. 2 §, och
10. de grunder som ska användas vid urval bland behöriga sökande.

Betyg

9 § Betyg ska sättas på en genomförd utbildning, och om delkurs ingår, även på genomförd delkurs.

Som betyg ska något av uttrycken Icke godkänt och Godkänt användas.

Utbildningsbevis

10 § En studerande ska på begäran få ett utbildningsbevis av den ansvariga utbildningsanordnaren. I beviset ska utbildningens innehåll och de mål som den studerande har uppnått anges.

Övriga bemyndiganden

11 § Myndigheten för yrkeshögskolan får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för att säkerställa likvärdighet när det gäller betyg och utbildningsbevis.

Myndigheten får även meddela föreskrifter om att utbildningsanordnaren ska lämna uppgifter till myndigheten om de

studerande och deras studieresultat och betyg. Myndigheten får meddela föreskrifter om på vilket sätt och när uppgifterna ska lämnas.

3 kap. Tillträde till utbildningen

Behörighet

Grundläggande behörighet

- 1 §** Grundläggande behörighet att antas till utbildningen har den som
1. fyller 20 år under det kalenderår som utbildningen startar,
 2. är bosatt i landet, och
 3. har godkända betyg från grundskolan i svenska eller svenska som andraspråk eller motsvarande, i engelska och matematik samt minst fem andra ämnen eller har likvärdiga kunskaper eller genom svensk eller utländsk utbildning eller praktisk erfarenhet eller på grund av någon annan omständighet har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Den som har annat modersmål än svenska, danska, färöiska, isländska eller norska ska ha de kunskaper i svenska som behövs.

Med bosatt i landet enligt första stycket 2 avses den som ska vara folkbokförd här enligt folkbokföringslagen (1991:481) samt den som har rätt till utbildning till följd av EU-rätten, avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiz, å andra sidan, om fri rörlighet för personer.

Behörighet i övrigt

- 2 §** För behörighet att antas till en utbildning får det utöver vad som anges i 1 § ställas särskilda krav i form av yrkeserfarenhet eller andra kunskaper än sådana som anges i 1 § samt villkor. De särskilda behörighetskraven ska vara nödvändiga för att den studerande ska kunna tillgodogöra sig utbildningen och utföra sådana arbetsuppgifter som kursen förbereder för.

Myndigheten för yrkeshögskolan får meddela föreskrifter om krav på särskilda förkunskaper och om villkor.

Urval

- 3 §** Om antalet platser inom en utbildning är mindre än antalet behöriga sökande enligt 1–2 §, får ett urval göras. Hänsyn ska då tas till den sökandes möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen.

Vid urvalet får en eller flera av följande urvalsgrunder användas: betyg, särskilt prov, tidigare utbildning och yrkeserfarenhet.

Vid i övrigt likvärdiga meriter får urval också göras genom lottning.

4 kap. Utbildningens ledning

- 1 §** Hos utbildningsanordnaren ska det finnas en eller flera personer med kunskap inom det kompetensområde som utbildningen avser. Denna eller dessa personer ska särskilt verka för att det arbetsliv som berörs av kompetensområdet medverkar och ges möjlighet till inflytande i utbildningen,

Om en utbildningsanordnare är ansvarig för flera utbildningar inom samma kompetensområde får den eller de personer som avses i första stycket svara för samtliga dessa utbildningar.

- 2 §** Utbildningsanordnaren ska
1. anta sökande till utbildningen, och
 2. utfärda utbildningsbevis.

Utbildningsanordnaren ansvarar också för att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs.

3 § Det ska finnas en av utbildningsanordnaren utsedd person som leder det dagliga arbetet i verksamheten. Denna person ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Studerandeinflytande

4 § De studerande ska ges möjlighet till insyn i verksamheten och tillfälle att påverka utbildningens uppläggning och genomförande.

Tillsyn

5 § Utbildningsanordnaren är skyldig att medverka i den tillsyn över utbildningen som initieras av Myndigheten för yrkeshögskolan.

Med tillsyn avses i denna förordning en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att utbildningsanordnaren ska rätta fel som upptäckts vid granskningen.

Kvalitetsgranskning

6 § Utbildningsanordnaren är skyldig att medverka i den kvalitetsgranskning av utbildningen som initieras av Myndigheten för yrkeshögskolan.

Kvaliteten ska granskas utifrån kvalitetskriterier. Innan myndigheten beslutar om sådana kriterier ska myndigheten höra företrädare för arbetslivet.

Utvärdering och uppföljning

7 § Utbildningsanordnaren är skyldig att utvärdera verksamheten och att medverka i den uppföljning och utvärdering av utbildningen som initieras av Myndigheten för yrkeshögskolan.

Utbildningsanordnaren är också skyldig att medverka i den uppföljning och utvärdering av utbildningen som initieras av Ekonomistyrningsverket, Europeiska kommissionen, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och Europeiska revisionsrätten.

Utlämnande av uppgifter

8 § Utbildningsanordnaren för en utbildning som stöd har lämnats för enligt denna förordning ska medverka i den uppföljning, utvärdering och kvalitetsgranskning av utbildningsverksamheten som bestäms av Myndigheten för yrkes-högskolan samt i myndighetens tillsyn över utbildningen.

Utbildningsanordnaren ska också lämna de uppgifter som myndigheten begär. Myndigheten får besluta att uppgifterna ska lämnas till någon annan.

Myndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om det uppgiftslämnande som avses i andra stycket.

Utbildningsanordnaren ska till Ekonomistyrningsverket, Europeiska kommissionen, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och Europeiska revisionsrätten lämna de uppgifter som de begär för sin uppföljning och utvärdering.

5 kap. Statlig finansiering

Beslut om fördelning av stöd

1 § Myndigheten för yrkeshögskolan får, utifrån tillgängliga medel, prioritera mellan inkomna ansökningar. Vid bedömningen ska myndigheten beakta

1. vilka utbildningar som bedöms ha bäst förutsättningar att uppfylla utbildningsformens syfte, och
2. resultat från genomförd tillsyn, kvalitetsgranskning och uppföljning.

2 § Vid beräkningen av statsbidrag eller särskilda medel ska Myndigheten för yrkeshögskolan särskilt beakta

1. de faktiska kostnaderna för utbildningen, och
2. hur det samlade ekonomiska ansvaret för en utbildning delas mellan staten, arbetslivet och andra finansiärer.

Utbetalning av statlig finansiering

3 § Statsbidrag eller särskilda medel betalas ut av Myndigheten för yrkeshögskolan till den utbildningsanordnare som avses i 2 kap. 2 §.

Särskilda villkor för finansiering från EU

4 § Den som har tagit emot finansiering enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens ska i enlighet med artikel 34.2 i förordningen framhålla att finansieringen kommer från EU och säkerställa finansieringens synlighet.

5 § Den som har tagit emot finansiering enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens ska bevara dokumentation i enlighet med artikel 132 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 av den 18 juli 2018 om finansiella regler för unionens allmänna budget, om ändring av förordningarna (EU) nr 1296/2013, (EU) nr 1301/2013, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 1304/2013, (EU) nr 1309/2013, (EU) nr 1316/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) nr 283/2014 och beslut nr 541/2014/EU samt om upphävande av förordning (EU, Euratom) nr 966/2012.

6 kap. Försäkringar

1 § Myndigheten för yrkeshögskolan ska ansvara för att personer som är antagna till och genomgår en utbildning enligt lagen om fortbildande yrkeskurser är försäkrade för personskada. Försäkringen ska avse sådan skada som har uppkommit till följd av olycksfall eller framkallats av sådan smitta som avses i 5 § förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd, om skadan har inträffat i samband med en fortbildande yrkeskurs i Sverige. Försäkringen ska inte ge rätt till

ersättning i den mån den studerande har rätt till ersättning med stöd av författning eller kollektivavtal.

Myndigheten för yrkeshögskolan ska också ansvara för att det finns en ansvarsförsäkring som avser skador som studerande orsakar arbetsgivaren eller företagaren under utbildningsmoment som genomförs vid företag i Sverige.

Försäkringarna ska tecknas av Myndigheten för yrkeshögskolan genom överenskommelser med Kammarkollegiet.

7 kap. Bemyndigande

1 § Myndigheten för yrkeshögskolan får meddela föreskrifter om verkställigheten av denna förordning.

8 kap. Överklagande

1 § I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut av Myndigheten för yrkeshögskolan än beslut enligt 1 kap. 11 § får dock inte överklagas.

Denna förordning träder i kraft den ... ev. + i övrigt den xxx.

Bilaga 3. Förslag till förordning om ändring i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan

Förslag till förordning om ändring i förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan att 2 kap. 5 §, 3 kap. 3 § och 4 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §

Utbildningen ska omfatta minst 100 yrkeshögskolepoäng.

Utbildningen får dock omfatta mindre än 100 yrkeshögskole-poäng (kort utbildning), om den mindre omfattningen är motiverad utifrån arbetslivets behov.

3 kap.

3 §

För behörighet att antas till en utbildning får det utöver vad som anges i 1 och 2 §§ ställas krav på särskilda förkunskaper. Sådana krav ska vara nödvändiga för att den studerande ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. Kraven får avse kunskaper från en eller flera kurser i gymnasieskolans nationella program eller motsvarande kunskaper.

Om det är fråga om en sådan kort utbildning som avses i 2 kap. 5 § andra stycket eller det finns andra särskilda skäl, får kraven på särskilda förkunskaper även avse yrkes-erfarenhet eller andra kunskaper än sådana som avses i första stycket, om de är av betydelse för utbildningens speciella inriktning eller det yrkesområde som utbildningen förbereder för.

Det får utöver krav på kunskaper även ställas sådana villkor som är en förutsättning för utbildningens speciella inriktning eller det yrkesområde som utbildningen förbereder för. Om det finns särskilda skäl, får en sökande anses vara behörig att antas till en utbildning även om ett sådant villkor inte är uppfyllt. Den sökande får dock inte antas till utbildningen innan villkoret är uppfyllt.

4 kap.

2 §

Ledningsgruppen för utbildningen ska

1. se till att utbildningen genomförs enligt lagen (2009:128) om yrkeshögskolan, denna och andra förordningar och föreskrifter som har meddelats av Myndigheten för yrkeshögskolan samt i enlighet med beslut av myndigheten,
2. anta sökande till utbildningen,
3. pröva frågor om tillgodoräknande enligt 2 kap. 12 §,
4. utfärda examens- och utbildningsbevis, och
5. svara för att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs.

Ledningsgruppen får när det gäller en sådan kort utbildning som avses i 2 kap. 5 § andra stycket eller en sådan kurs som avses i 2 kap. 6 § överlåta de uppgifter som avses i första stycket 2 och 4 till utbildningsanordnaren.

Ledningsgruppen får när det gäller *en sådan kort utbildning som avses i 2 kap. 5 § andra stycket* eller en sådan kurs som avses i 2 kap. 6 § överlåta de uppgifter som avses i första stycket 2 och 4 till utbildningsanordnaren.

Ledningsgruppen får när det gäller en sådan kurs som avses i 2 kap. 6 § överlåta de uppgifter som avses i första stycket 2 och 4 till utbildningsanordnaren.

Denna förordning träder i kraft den xx.

Bestämmelserna i 2 kap. 5 §, 3 kap. 3 § och 4 kap. 2 § i den nya lydelsen tillämpas första gången i fråga om en utbildning där beslutet om huruvida utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan fattas efter ikraftträdandet.

Äldre bestämmelser i 2 kap. 5 §, 3 kap. 3 § och 4 kap. 2 § gäller fortfarande för en utbildning där beslutet om att utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan fattats före ikraftträdandet.

.

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan

Box 145

721 05 Västerås

www.myh.se